

SAN LUCAS

Maach peerdu aaujem Jesucristo igwia jöoi Lucaau phā pumatarr

Chi phātarr. Mág maach peerduajem iek Jesuu jaauthurtarr jöoi Lucaauta phājim aajem. Ich Lucas médico ajim aajem (Col. 4:14); iruajā īchab ichdēu ooba arrta jaau sim. I iek irua phāju nawejā õrau phāajeejim aajem mag maach peerduajem iek Jesuu jaau nərrarr. Mamá sīi parhoob phāmaaugau khīeb i thaabatarr nawe khogreu jārmamua i thōotarr aarcha khaphu aadeeta irua phābaadējim anaabá (1:1-4).

Chijā khūan atheeta phājī. Doctor Lucas chan warm khūanjö judío khabajim; iin maachjö sīi parhoobam ajim. Magua irua mág phātarrjā judionaan atheeta khaba, ich meeun griegonaan atheeta phājim: jāga judionaan khaba awiajā Ņwandamau thumaam khūanta peerdu auju aai sī; jāga dau aphu khithée awiajā üu mag Ņwandamau õor peerdu aaujem anum iek ūrju aai nu; maimua jāga dau khīsum khūnau, bū wēdū wēdum khūnau, phieu maadēu mor igmapham khūnau, kach khīsum khūnau, ajapcharan ich Ņwandamau khōsi simjō thumaam khūnauta ūrwi ükhaju aai nūm a khap amkhīrta phājim (7:22).

Khan jawaag ajī. Mag Cristo bēewi judío khabam khūnpata juraan bēetarr aawai aata chadcha ürcha Lucaau īkha sim. Maguata Mateou Juan düimua Jesús sīi ürcha judionaan atheeta bēejim anum ee, Lucaau oowai judionaan

khabam khuun peerdu awaagpata Jesus beejim. Ajapcharan maach thumaam khuun peerdu aum khoochgau beetarr khap amkhirta irua mug libro phajim. Maguata oowai, chadcha parhoobam khuun dui irua nem waumatarrta dawaa oopi sim, judionaan khabam duipa (4:18,22-27,43; 5:29-32; 7:1-17,34-50; 8:27-39; 10:25-37; 14:12-24; 15:1-32; 17:11-19; 20:9-18; 24:47).

Salud

¹ Teófilo, khapeer wejuu:

Mug esap gaai murua purug jawaagpam Je-suu òrag iekhamatarr dui irua nem waumatarrpa aba. Pua khaphu sim, jurram khuunau ich mug iekpai pha ekha nam warrpem irua nem waubaaderr aarmua irua nem jaaumatarrpa. Maadeu khaphu nam, magum thum chadcha ajim. Maagwai òrauja thum ich ag iekpai maach ee khakhapdö wejom, ² ar warrcha irua nem waubaaderr amach daúacha ootarrta òragjaaujerr khuunau maachigja jaautarrjö. ³ Maguata muaja ichab phaju khirjubaadejim, pu athee. Mamu mug phaju nawe, sii año khapan i dui aba wenrraajerr khuun dui khaar aarmua khieb ö nam aar es-tudie chiru awia ista purug pha deepüi chirum jöoi Teófilo. ⁴ Mug murua purug pha deepüi chirumun, puchdeu thürbaawai Jesus igwia òrau jaau nam pua ürjemun chadcharam iekhau a khap amkhirau.

Juan thaabaju jaautarr

⁵ Murua purug jaaum ig chirumun mugau:

Erodes Judea durr reikha sim jaar ichab siejim aajem phad Zacarías a thür sim, judionaan eem.

Mag Zacarías warrgar phad Abías khakhitarr dūi āba phadnaan phidkhaajerr khūun chaain ewagam khūun dēn arr aawai īchab Abianaan ajim aajem. Chi Zacarías uui Elizabed a thür sīejim aajem. Majā īchab warrgar phad Aarón a thūrjerr ag chaain ewagam khūun kha ajim anaabá. ⁶ Ich mag jōoi Zacarías anum ich uui dūi Ēwandum dakhīr ajapha wēnūrraajeejim aajem, i ipierra. Mag gaimua ābmuajā am ēugar iek chigaapai iekhaba aajeejim anum. ⁷ Mamū mag wēnūrrūmjā chi uui būrjā chaai ooba khitarr aawai chaai ābjā chukhu naajim aajem. Mag chaaijā chukhu nāmta ya amach numwe jōiraa khithée ajim anum.

⁸⁻⁹ Mag nām ee jūrr Abianaanta Ēwandamag jēeujem deg phidkhaju seman arr aawai mag jōoi Zacarías anumta ag deg phidkha sīejim aajem, ich khapeen ich dūi āba phidkhaajerr khūunpa, warm khūnaujā semanpierr ich mag phidkha diichjerrjö. Mamū mag phadnaan khapan thānaajerr aawai ed ēepierr āb jūr auwia Ēwandam atheem incienso phaan duubjeejim anum. Amach warrgarwejā ich maagjerr aawai mag edjā mag nāmua jōoi Zacarías thürta öbērjim aajem, mag incienso phaag. ¹⁰ Mag ich thürta öbērtarr aawai ierr Ēwandamag incienso phaajem ag nasād wau khērūm aar simich, daaugajār amach biirdhājem aigpaita sīi ðor pōm Ēwandamag jēeu khodthānaajim aajem. ¹¹ Mag í agtha ierr Ēwandamag jēeu sim ee, Ēwandam chogta ügtharmua bēewia i khūrphee dānūubaichējim anum, chi incienso phaajem ag

nasd wau sim bigaau juachaar gar. ¹² Zacariaaau mag oo athaawai khir eu awia warag joi kha duuibaad jim aajem, japhierr num iekhau. ¹³ Mam  magbaawai chi  wandal chogau irig, —Zacar as, oob japhierram ajim an m. Pua  wandal mag jeeu chit u aajerr ista irua p  iek  khabarm: P  uui Elizabed bi ee pawia p rug chaai oo deejugui ajim an m. Mag chaai thaaba kh rsiewai pua i th rdam Juan a th rjugui ajim an m. ¹⁴ Magbaawain chadau p  onee chirsiu. Mag n m d i ichab  or p m onee ajurau, i thaababarm abarm amachd u  r athaawai. ¹⁵ Mag chaairau bi eewe  wandal Akhaar ich gaai ph s wai khitajugui ajim an m. Mag chaairau ich erraawe vinoj  d ba, ni nag deeum kh ir awia kh ij  b urj  ich i ee auba ich mag khitajugui ajim an m. ¹⁶ Mag chaai j oipawia  wandal iek jaaubaadeewaita israelnaan khapaana  sie amach mor kh irjuvia deeu eeupemj  maach P r  wandal iek  khajurau, warrgar amach j oinau  khaajerrj  a jaaumajim aajem. ¹⁷ I gaaimuata  or ee  wandalau ich jua theeg oopijugui ajim an m, warrgar ich i jaaumie El as khakhitarr d i aajerrj . Irua  wandal i jaau n rr m  rwia, j oin amach chaain d i khajap khaba w n rraajerr kh unj  kh inaa w n rranaa ichab i iek  rmapha aajerr kh unauj  amach j oin warrgarm kh un d nj  i ipierraaj aju, maagwai  wandalau mag am P rkhanu p aiwaij  amach th raucha kh si i iek  rmkh ir a jaauch jim aajem chi  wandal chogau.

¹⁸ Magbaawai j oi Zacariaaau, —Mam   j ga magbarju? ajim an m, chi  wandal chogag. Ya

m g m  j oira chir m, maimua m   uij   chab  anaa khit mta  j  ga mag chaai oobarju? ajim an m.

19 Magbaa j rr chi  wandam chogau irig, —Zacarías, m n Gabriel a th rjemgui ajim an m. Muchta  wandam garcha i b kh rr phidkhaajem. Ichd u m  p iwiata p  aig m  b ejimgui ajim an m, cha muchd u iek jaau chir m jawaan. **20** Mam  m g murua p chig jaau chir m p chd u  khaba abarm gaaimua, p  meu meraa chirsi-jugui ajim an m, b rj  iekhaba. Maimua ya chi chaai atham edta deeu p  iek eerd jugui ajim an m. Murua p r g mag jaau chir m n, chadcha thum muchd u cha jaau chir mj o aju a jaaumajim aajem, chi  wandam chog  gtharmua b etarrau.

21 Mag mich daaugaj r  or p m  wandamag j ewai pos th narr kh nau i n  namua j rr amach khapeenag, —Keena,  j  ga abarmta m g j oi Zacar as j g da  berch b ma? anaajim anaab .

22 Mam  mag n m ee  bercheewaj  p d  rag iekhaba, iekham ig n mj  s i juapaita jajaau aajeejim an m, p d iek  berba aawai. Magbarm aigta khaugaa aph baad jim anaab ,  wandamau kh ij  dau daau irig iekhach wiata mag s sim.

Maigmua atag ich mag j oi meu meraa kh rsijim anaab . **23** Maimua ich phidkha s err seman thum  ber  ebaadeewai ich diig petajim aajem.

24 Maimua mag chi  wandam chogau jaauthurtarr khur chadcha j pcha Elizab d bi eepajim anaab . Mag ich j orbaadeewai dawagj   berba, cinco meses s i degpai s ejim an m. **25** Mag degpai simua, “Maach p r  wandamauta m n eeg oobarmgui”

aajeejim anum. “Chaai chukhu aawai õor ee khiiр naa үrrajerrjä tag mä chigag chukhu үrraju. Өucha jägbarm Ŋwandumau” aajeejim anum.

Jesús thaabaju jaautarr

²⁶ Magtarr khur seis meses dichwia num ee, Ŋwandamau ügtharmua deeu ich chog Gabriel püijim aajem, jürr Galilea durr phöbördam Nazaret a thür sim ee daupeer õor meraa khitam María a thür sîerr aar. ²⁷ Mag daupeer woun äb José anum düi jua püraag ya iek deewi sîejim aajem. Mamä mag iek deewi nümjä José büürjä agtha María däi khapes aba naajim aajem. Chi José anum warrgar rey David khakhitarr ag chaain ewagam khüün dën ajim aajem. ²⁸ Mag ich chogbapääiwai chi Ŋwandam chog bëewi chi daupeer sim aar dubwia irig, —¿Jägpai ү Maríá? Onee abá aichëjim anum. [Ŋwandamau nem ajapha aag үүin khapan thünum ee püuta jür atham.] María, chadcha Ŋwandam maach Pöröu püuta eeg oobarmgui ajim anum irig.

²⁹ Mag ürbaawai khiiрju sii awia ich ödegpai “¿Jägwia irua märg mag iekhabaichë?” ajim anum. ³⁰ Magbaawai chi Ŋwandam chogau, — Oob khiiрjum, püuta Ŋwandamau үü eeg oobarbahab ajim anum. ³¹ Pua chaai emkhoidam paarpaju. Mag chaai Jesús a thürbá ajim anum. ³² Ichta thumaam khüün khääi ürүүcha sîerraju, maimua ichpai Cha Өгthaa Phuu Num ag Iewaa a thürjugui ajim anum. Maagwai maach Pör Ŋwandamau irigta israelnaan thumaam khüün Reikhapiju, warrgar pääch jöoin David khararrag khapitarrjö. ³³ Mag ichta thumaam khüün Pörkhabaadäm aigmua atag

i juu theeg b  urj   öba, ich mag s  erraju a jaaujim aajem.

³⁴ Magbaawai Mariaau chi   wandum chogag, — Mam   mug agtha m   õor meraa jaaij   chukhu   mta,   j  ga magbarjuma? ajim an  m.

³⁵ Magbaawai chi   wandum chogau magjim an  m:

—J  an ich Cha   gthaa Phuu N  m ag Akhaar p   gaai s  leicheewaita p   j  orjogui ajim an  m, ich iiu aawai. Mag gaaimua mug chaai pua oobarm b  urj   khaibag chukhu auwia ich mag khitaju. Ich   wandamauta ich iiu p   bi ee papi sim d  n aawai i th  r   wandum Iewaa a th  rjogui a jaaujim aajem. ³⁶ Maimua warag irig, P  d   ūrb   ajim an  m, p   naamh  an Elizabed   anaa khitab mam  , iruaj   chaai emkhooi paarpajogui ajim an  m   chab.   rau p  d irua chaai oobaju aajerr   ya seis meses simgui ajim an  m, bi ee patarr. ³⁷   wandum athee chan b  urj   phithurm nem chukhumgui ajim an  m.

³⁸ Magbaa Mariaau magjim an  m:

—M  un   wandamau nem jawaata   r   mgui ajim an  m, ichd  u nem jaaubarmpierr aag. Mag khai magan   wandamau cha pua jaau simj   aju aai sim m   d  i ajim an  m.

Mag jaau püawia chi   wandum chog deeu   gthar petajim aajem.

Mariaau Elizabed oon matarr

³⁹ Mag   wandum chogau ichig iek jaauthurtarr khur kh  ai khapancha khaba n  m ee, Mariaau ich naamh  an Elizabed oon majim aajem Judea durr, durr dapag ee ph  b  rdam kh  r  m ee.

40 Mag petawia, jöoi Zacarías di aar barwia, ich naamhūanag,—Jägpai u Elizabed? aimajim anum.

41 Mag Mariaau ichig iekhabaichém ūrbaawai warre ūan Elizabed bi eem chaaита pogogor khabaadëjim anaabá. Magbarm dëi ich ūan Elizabed gaaijā Êwandam Akhaar phës aicheewai onegau Mariaag, **42**—Kadam, püchta äba chadcha uuin khapan thunum ee Êwandamau üuhcha abarm; maimua pü chaaijā üucha khitajugui ajim anum, õor ee Êwandam na. **43** Khanii mæg mæ aphuu ürramua mua khap uají pü maach Pör ädkha simua mach oon bëeju. Ûu pü bëejimgui ajim anum María. **44** Jäguata pü iekhabaichém mæchdëu ūr atham dëi, mæ chaai agtha bi ee khérumuajā khaug athaawai, thugduu khabaadëjimgui ajim anaabá, onegau.

45 María, Êwandam chogau püchig jaauchëtarr iek püchdëu ükhatarra gaaimua chadcha püuta onee ürraju. Maach Pör Êwandamau ich chog däi purug jaaupütarr iekhan thum ichdëu jaautarrjoo chadcha öbëbergmajugui ajim anum.

46 Magbaawai Mariaau Êwandamag jëeumamua magjim aajem:

“Êwandam, püchta äba maar Pör aawai mach thärauchata purug uu ajim a um.

47 Mæ thäar onee um Êwandam, püch maar peerduajemuata mach dëi mægbarm gaaimua.

48 Chadcha puan mæ dëi püchdëu ampierr aju aai sim.

Õrau oowai sii mæg maadëu nem igab ürramta pua mæ jür atham.

Pua m^u d^üi m^ugbarm gaaimua ūsmua atag ich mag ūrau m^u igwia, ‘jMaagwai jāg uui onee khaba uabá!’ ajurau.

49 P^uchdëupaita chadcha maar thum wai d^ün^um.
P^uchdëu m^u d^üi m^ugbarm gaaimua ūrau p^u jua theeg khaph^u n^uisiju.

50 M^ug atagjā ar p^uch ipierraam kh^uunnan ich jāg pua am dau ee aug khaug paraa chitaju.

51 P^u juu theegjöm kh^uun chan m^ug jēb gaai ooba aajem.

Wir aig amach thöö aajerr kh^uunjā ya p^u juu eegar paaukhabaadäm.

52 M^ug jēb gaai chi thethem thethem aajem kh^uunjā iek theeg chukhu isegkh^uiwia jūrr aph^u maadëu ighbajöö khithëem kh^uunta pua pör phiriup^uimaajem.

53 Aph^u jādaúa durrumjö khithëem kh^unaujā p^urug jēeuwai pua amachdëu nem ig n^um thum deejem.

Mam^u riknaan, jūrr pua dau aug ee pääijem, p^uch igba n^um k^oit.

54 Œwandam, pua nawe p^uch iekhatarr kh^uir akhooba,
chadcha ūsta p^uch chognaan israelnaan üu eeg oogpam, p^uchdëu warrgarwe maar jöoinag jaaujerrjö.

55 Nacha jöoi Abranag jaauwai, i chaain ewagam kh^uun eem äb thaababarmuata maar peerdu auju atarr aawai, ūs ewag nassi pawiata chadcha ich mag abarm.”

Maga ajim aajem Mariaau Œwandamag jēeumamua i thöö iekhatarr.

⁵⁶ Mag María ich naamhūan Elizabed oon mawia i di aig ed thārjupjö sīejim aajem. Mag sīi awiata deeu ich diig petajim aajem.

Juan chi ðor pör choomie thaabatarr

⁵⁷ Mag María i aig sīewia petarr khur ya ich auju ed aadeewai ūan Elizabedau chaai chi emkhoidam ooijim aajem. ⁵⁸ Mag Ēwandamau ū i eeg oowia jōorpitarr chaai atham a ūrbaawai am dāi di dakha naajerr khūnau chi Elizabed khodnaan düimua am aig bēewia irig, “Uta Ēwandamau pū chaai oopibarm; pū chaai gaaimua maarjā onee nūmgui” aajeejim anūm, jūrr bēe thūnam khūnau.

⁵⁹ Maimua mag autarr ocho días aadēm ee, deeu chi Elizabed aig i khapkhuun dāi i khodnaanpa bēe thūnusijierram aajem, chi chaai mehēudam phūurbichpūi nūm oon. Mag bēewi chadcha phūurbichpūijim aajem. Mamū chi chaai thār chi dēnnaanau agtha jaauba narr aawai bigaaum khūnau chi chaaidamjā ich aai gaaita Zacarías a thārm ig naajim anaabá. ⁶⁰ Mamū magbaawai chi ādau,—Uü, i thār chan mag khabam. Mu chaairan Juan ata thārjugui ajim anūm.

⁶¹ Magbaawai amachdēu jūrr irig,—¿Khan jāgwia pua i mag thārm ig u? Pāar ee ābjā mag thār chukhu sīebahab ajierram anūm, mag gaai i thāraag.

⁶² Magbaawai jūrr chi ayag, —¿Pū chaai khan a thār nu? a jēeujierram aajem.

Mamū mag jōoi meu meraa khitāmta kachpa khī thānarr aawai, jūrram khūnau mag parhooba juau jajaaukhamua ichig jēeu nūm khaug

athaawai,⁶³ jūrr ich garmua tabaldam jēeuwia, ag gaai “In Juan ata thürju” a phānaa, amag oopijim anaabá. Mag oopibaawai thum aig thənarr khəunau amach ödegpai, “¿Khan ajaug gaaimuata āba mag gaaita chaai thärm ig nəma?” ajierram anəm.⁶⁴ Mamə mag phānaa irua oopibarm däicha īchab ich jöoi Zacarías iek eerdə sīsijim anaabá. Magbaawai Ņwandamag jēeumamua magjim anəm:

—Uuhcha jäg puchdēu jaautarrjōo abarm, Ņwandam. Mə ūan chaai thaabaawaita pua mə iek eerdəpiju atarr aawai ya chadcha deeu mə iek eerdə chirsim. īsin chadau məch meukhudamaucha pərəg üu ajim a chirəm Ņwandam ajim anəm.

65-66 Mag oobaawai thum aig narr khəunau, “Jāan ich iiuta jägpibarm” a khīirju nəisijierram anaabá. Maimua ेréu phöbaadëwia amach wēnərrəmpier amachdēu oomatarr thum ich mag jajawag wētmarr aawai Judea durr ee didam āābdö khékhédəm eem khəunaupa khakhapdö ich mag sīl bīl jōisijim aajem. Mamə mag chi jaau wēnərrəm khəun iek ūrmam khəunau thumaa khīirjuwia amach wir aigpai, “Mag chaaidam mug atag jōipabaadeewai, ɿjāgata khitajuuta mag jaau nəma, bürəu khitwe mag nəm?” aajeejim anəm.

Mag, ich Ņwandamau bürəuwe ich khōchagpierr bāaupüijim anaabá.

67 Ich ag ed agtarr khur nəupai awia jöoi Zacarías gaai Ņwandam Akhaar phēs aicheewai Ņwandam i jaaujem khəun dēnjo iekhamamua María chaai igwia magjim anəm:

68 “Ēwandam, üuhcha pua pach chaain eeg oowia
īsin chad maar peerdu awaagpam.

Magua maar onee n̄mgui ajim anum.

69 Warrgar p̄a chog David khakhitarr ag
chaain ewagam kh̄un eemta pua chi
jua thierr maar athee p̄ibapāim, maar
peerdu aumkhīir,⁷⁰ ich warrgarwe pach i
jaauumienau õrag jaaujerrjö.

71 Amau jaauwai mag ‘Pachdēu p̄ibarmuata
maar peerdu auju’ aajeejim, ‘thum maach
oomapha aajem kh̄un jua eemua, maimua
īchab chi dajāumie maach khūgurwia pekau
ee burrpieg ēkha s̄ierraajem jua eemuajā
agjō.’

Maagjerr īsta üu ag ed pabaichēmgu” ajim anum.

72 “Ēwandam, pachdēu maar jōoin israelnaan d̄i
iek deetarr b̄ürjā khīir akhooba, üu pua
maar dau ee aug khaugbarm.

73 Mag iek deetarr ed pua pach iiucha jōoi Abranag
jaauwai, pua maar peerdu auju ajim,
⁷⁴ maach oomapham kh̄un ögkhaba, ni
dösātjā ögkhaba,⁷⁵ āba pach d̄ipai ajapha
wēn̄ramkhīir, tag b̄ürjā pekau wau
wēn̄ram ugua.”

76 Mag nacha Mariaau chaai ooju igwia iekha
dichtarr khur jūrr ich chaai igmamuata jōoirau
magjim anum:

“Iewaadam, p̄uta Cha Ugthaa Phuu N̄m ag i
jaaumie a thärju.

Puata maach Pör maju ee i na õrag, ‘Maach
peerduajem ya b̄eim̄ sim’ a jaaumaju, ya
mag jaaubarm ūrwia õrau i pierrwai amach

thāraucha khōsi i iek ükhamkhīir; ⁷⁷ maimua amag maach peerduajem iek jaaubaawai amach khaibag thumaa ãsie ewag khīrjuwia Ěwandamag chugpaapi jēeumkhīir.

⁷⁸ Magaag atheeta Ěwandamau maach thumaam khūn khīir jāsenkhawia ich Chaai pāi sim, peerduju khaugba aawai pōd ügthar öbērbaju aajerr khūnpa peerdu aumkhīir.

⁷⁹ Mag amach peerduju pierrum khapha aadēmūn, sīi õor khīchag ee nūmjö nūm khūnau ãspa urum khaug athamjö warag ãspapiwia khud chaar ee paaukhabaadēmjö Ěwandam dāi khōinaa wēn̄rraju.”

Ma ajim aajem jōoi Zacariaau ich iek eerdutarr ed iekhatarr.

⁸⁰ Maimua chi Juandam bāumam dāi Ěwandamau ich Akhaarta i gaai phēs deejim anaabá, ich dāi ubu nūrrūmua ich iek jaau khaug amkhīir. Jōipawia, ich ap õor chukag ee warp mawia s̄lejeejim aajem. Maimua Ěwandamau ich iek Israelpienag ūrpiju ed aadeewaita chi Juanau õrag jaaubaadējim aajem.

2

Jesús thaabatarr (Mt 1:18-25)

¹ Mag Juan thaaba nūm jaar ya īchab Mariajā pōmcha waaurba s̄lejim aajem, Jesús gaai. Mag nūm ee chi rey César Augustoou ich thethem khūnag jaaujim aajem, jūrr makħūnau ichdēu durr jüa sim ee õor nūnāidampierr jaaubaa amach thär phākhapi mamkhīir. ² Mag õor thär phākhataarr

warrpem ajim aajem, Cirenio anum Siria durr gobernadorkha sim jaar. ³ Mag iek aaidu num jaar jaautarrjö, thumaam khuan amach jöoin phöbörpierr wëtjierram anaabá, amach thür phäkhamkhíir. ⁴ Magua Josejá Íchab ich jöoin phöbör ee majim aajem, ich thür phämkhíir. Ich José Galilea durr joobaajeejm anum, phöbör Nazaret anum ee. Mamu jöoingarm rey David khakhitarr ag chaain ewagam khuan dën arr aawai chi David thaabatarr phöbör Belén anumugta majim anaabá, Judea durr. ⁵ Mag ich mam du María arrjim aajem, ag nawe iek deewia jua purju anarr aawai. Maagwai María ya auwimuu sñejim aajem.

⁶ Mag wëtwia, Belén bardutkhaimawia, khääi khapan khaba num ee María chaai aujim aajem, warrpemdám. ⁷ Mamu amach jëraag di ajaphamjä baauba sii phak khääijem degta narr aawai putdam ee puréunaa phak thakhaar sëejemdam uthur khérum eeta werba khérjim aajem.

⁸ Mag chaai thaababarm dakha phuursä sim ee ñor naajim aajem, edaar amach oveja thua num khuan. ⁹ Mag amach nemchaain thua nümta, dëgölp phur jëer atham düi arar jöi sim ee, Ëwandam chog ich Jöoirau pütarrrta am khürphee barjopbaichëjim anaabá. Mag oobaawai jäphierr phöbaadëjim aajem. ¹⁰ Magbaa chi Ëwandam chogau amag, —Oob jäphierrmiet. Muun sii pârag iek ajapham jawaanta bëejimgui ajim anum. Mug murua pârag iek jaaubarmua pâar israelnaan thum onee ajurau, pâachdëu ürmampierr. Murua pârag iek jawaan bëetarran mügaugui ajim anum: ¹¹ Ísta Belén phöbör ee chaai thaababarm,

warrgarwe õor thumaam khueunau n̄ajerr Chaai. M̄ug chaairauta m̄ug atag õor peerdu ajugui ajim anum. Ichta Cristoou maach Pör. ¹² Much s̄ukha chirum am ugua, nauwe ërëubaadët ajim anum, Belén phöbörög. Mam barbaimaawai chi chaaidam putdam ee p̄arëunaa phak thakhaar s̄eejem uthur khitum ee aukhérum p̄arau ooimaju a jaaujim anum.

¹³ Chi Ëwandam chogau mag jaaubarm ee, i khapeen ijöm khueun khapan edjā ee p̄aurthubaichëjim anaabá, s̄ukhabarmjö abarm ee. Magbaawai makhuunau Ëwandamag j̄eeu n̄umua,

¹⁴ “Ëwandam, ūu abarm ügtharm magwe.

Ūu pua p̄uch Iewaa püibarmgui” anaajim anum.

“Mag p̄uchdēu i p̄äibarm gaaimua m̄ug durr j̄oi
gaaijā p̄uchdēu j̄ur aumam khueunan p̄a
dūi khōinaa wēnurraju” anaajim anaabá,
Ëwandamag j̄eeumamua.

¹⁵ Mag thunuu awia chi Ëwandam chognaan deeu ügthar ërëubaadeewai chi nemchaain thua narr khueunau jūrr wir aigpai amach khapeenag,—Keena, magan Belenag wëttarau ajim anum, Ëwandam chogau jaauwai mag chaaidam eeu au khitum anum oon.

¹⁶ Mag wëttarau awia, chadcha eerpamjö ërëuwia ooimaawai, chadcha chi chaaidam ewaa au khitum phak thakhaar s̄eejem ee aukhérum ooimajierram anaabá. Maig i bigaau chi ãd José dūi naajim aajem. ¹⁷ Mag amach daúa oobaimaawai chi Ëwandam chogau amachig jaautarr thum jūrr amag īghaimajierram anum. Mag jaauwia, öbörwia, deeu amach nemchaain

aar wëtumuajā amachdēu ðor oomampierr ich mag jajawag wëtjim aajem. ¹⁸ Mag chi oveja thüamienau nem īgkhakhag wëtum ūrwia thum chi ūrmarr khueñ jügderraña n̄uisijim anum. ¹⁹ Mamu mag amau jaau n̄um ūrtarr thum Mariaau khaphu s̄ierrjā bürjā bii aba, ich thāar eepai ich mag khaphu wai s̄isijim anaabá. ²⁰ Mag chi nemchaain thüamienau amach daúacha oonaa amach jügħucha ūrtarrpa ig wëtumua, onee Ēwandom thö iekhakhag wëtumua, “Ēwandom, īsin chadau purua üu abarm. Pujō waļaugħkham chan ðor chukhum” a serereug wëtwia deeu amach nemchaain aar phuursā ee naaimajim aajem.

Jesudam Aai i jēeujem deg arrtarr

²¹ Chi chaai autarr ocho días aadēm ee, jōoingarwe amach i arr aawai nacha i meħedam phuurbichpūiwia warre i thürdam Jesús a thürjierram aajem, chi Ēwandom chogau warrcha Mariaag jaaucheewai thürju a jaautarrjö. ²² Maimua īchab magtarr khur ed ābjö aadēm ee, Jerusalén phöbör ee Aai i jēeujem deg chi Jesudam aibējierram aajem phadēg oopien, Moiseeu Ēwandom iek phātarr gaai jaau simjö ag ipierr. Mag aibēewia Ēwandomag i kōit üu ajim anaa warag irig jēeumamua, “Ēwandom, cha khērūm maar chaaidam; puata i khap chirūm mäg atagjā. I däi puchdēu ampierr abá” ajierram anum, “puchigpai khūirju bāaumkhūir.”

Mag amau jēeutarran amach chaai Ēwandomag deeg ajim, warrgar Moiseeu jaautarrjö. ²³ Mag Moisés iek gaai Ēwandomau mag sim: “Thum

emkhöi chaai chi nacha oomamdam pārau mārūg deemaju.” ²⁴ Maimua īchab, “Jābaukhitām wa dubur chaaindam khāijā dau numí deebat” a sim “ag chaai paar.” Maagjerr aawai chadcha duburdam khēchwia chi chaai Ēwandamag dee nām anāmua i kōit jēeujierram aajem.

²⁵ Maagwai Jerusalén phöbör ee woun āb Simeón a thür sim sīejim aajem, Ēwandam dau na ajapha khitanaa i ipierraas khitaajerr. Ich mag jōoirau īchab nāajeejim aajem, warrgarwe Ēwandamau jōoinag jaauwai irua ich Chaai pāibarmuata israel-naan peerdu auju a jaaujerr Chaai. Mag jōoi gaai Ēwandamau ich Akhaar phēs wai sīejim anaabá. ²⁶ Magua ich mag Ēwandam Akharau ichig jaau-tarr aawai jōoi Simeonau khaphū sīejim aajem, ich daúacha ooju maach Pör Ēwandamau māg jēb gaai Cristota Reikhamkhīr pāiju a jaaujerr.

²⁷ Magtarr aawai mag chi Jesudam Aai i jēeujem deg wai nām edcha ich mag jōoi Simeón anāmā īchab ich Ēwandam Akharau agāg i arrjem aajem. Mag José María dāimua jōoingarwe Moiseeu iek phā pātatarr gaai jaaujemjō chaai dāi aag Aai i jēeujem deg bardūtkhabaimaawai, ²⁸ ich mag jōoi Simeonau chi chaaidam jiir auwia Ēwandam thö iekhamamua,

²⁹ “Ēwandam, māun pā chogau” ajim anām, “maag-wai pā mā Pöröu;

³⁰ īsin chad ya pāch aar mā auju aai chirāmgui” ajim anām, “pā aar khōināa chiraimaag.

Pāchdēu nawe mārūg oopiju a jaaujerr ya chadcha māch daúacha oobarmgui” ajim anām.

“Mug chaairauta jöoipaawai õor peerdu auju.

31 Chadcha mug chaai õor thumaam khunatheeta pua püibarm.

32 Mag, i gaaimuata durr chaauram khunaujä Israelpien thö iyuu ajurau.

Maimua i jöoipa s̄isiewai īchab Israelpien khabam khunatheejä ötdaujö s̄isiju, amachdëu jäga amjä peerduju aai n̄ a khap amkhii” a iekhamajim anum jöoyau.

33 Mag chaaidam büruu khitumta jöoipa khërsiewai, jägata õor eejä s̄ierraju khai a thumaa jaaubarm ūrbaawai, amach appai, “Maach chaai üjägata khitajuuta, büruu khitwe mag jaau n̄ma?” ajierram anum chi dënnaanau.

34-35 Maimua Simeonau chi dënnaanagta jürr, — Pâach numwe Ņwandamau pâar mug atagjä uu wai n̄uisijugi ajim anum. Magnaa chi ãdagcha, María, Ņwandamau mug ich Iewaa püibarm gaaimua, chadcha mug Israel durram khun pöm ügthar öberjugui ajim anum. Mamu īchab Israel durram khunaupai i oomapham iekhau amach järr i phuar thuur auju. Puch chaai mag dau aphuu wai n̄um oobaawai puchta thuthuú thoopbapüimjö aphuu i athee pu bie urrajugi ajim anum, gaai machgau. Mag i aphuu wai n̄um aigta merag chukhu ajugui ajim anum, chijä khunauta i khosi aju maimua chijä khunauta i oomapha khäijä aju a jaaumajim aajem ich chi ãdagcha.

36 Maig īchab ūan Ana anumjä s̄ejim aajem, agjö Ņwandam i jaaumie. Mag Ana apkhu jöoi Fanuel khararr ag kha ajim aajem. Maagwai ich jöoi Fanuel anum warr jöoingar Asernaan a thüurjerr

khuun eem ajim aajem. Mag ûan Ana warrpem ich jaai autarr düi siete a\u00f1ospai n\u00fam ee khoopawia ich mag tag jaaij\u00e1 auba khit\u00fcmua ya ûanaa khitajim anaab\u00e1. ³⁷ Mag ûanaa ochenta y cuatro a\u00f1os khit\u00fcmj\u00e1 chawag maba, edaram magwe Aai i j\u00e9ejem degpaita s\u00f3ejeejim aajem, s\u00farkha simua \u00d9wandamag j\u00e9waag.

³⁸ Mag agtha Mar\u00eda ich chaai d\u00fci Aai i j\u00e9ejem deg n\u00fam ee, mag ûan Ana an\u00famj\u00e1 b\u00e9ewi \u00d9wandamau ich Chaai p\u00fcitarr khaug athaawai irig, “\u00d9u ajim \u00d9wandam; purua maar peerdu awaag p\u00fciju aajerr chaai barbaicheewai ma onee umgui” ajim an\u00fam.

Magnaa mag ich \u00d9wandamaucha p\u00fciju a jaautarr \u00d9chab n\u00e1ajerr kh\u00uu\u00f1nag chi chaaidam igwia, “Ich \u00d9wandamau jaautarrij\u00e1 cham\u00fcguata m\u00fcg atag maach peerdu auju ag Chaaidamauwai” aajeejim anaab\u00e1.

Deeu Nazareeg w\u00e4ttarr

³⁹ Maimua \u00d9wandamau ich iek Moiseeg ph\u00e4pitarr gaai jaau sim ipierraas thum wau dichdimaawai deeu amach Nazaret ph\u00f6b\u00f6r\u00f6g b\u00e9ejierram aajem, Galilea durr. ⁴⁰ Mag chaai ich d\u00f6rrpapagmampierr warag kh\u00f1irjug khaph\u00f1 pamajim anaab\u00e1. Mag n\u00fam d\u00fci ich \u00d9wandamau ich kh\u00f3chagpierra b\u00e1aupijim aajem.

Jes\u00f1s Aai i j\u00e9ejem deg chi machnaan d\u00fci iy\u00f1u atarr

⁴¹ Jes\u00f1s d\u00e9nnaan a\u00f1opierr Jerusalenag weetjeejim aajem, nemkhoo p\u00f3maam jaar paawai. ⁴² Mag a\u00f1opierr weetjerr aawai, Jes\u00f1s doce a\u00f1os aadeewai, \u00d9chab Jerusalenag majim aajem, ich d\u00e9nnaan

düi. ⁴³ Maimua chi nemkhoo dichdimaawai ñor pöm amach durrag ērērëukham ee, Ichab José María düi amach phöbörög wëtjim aajem. Mamä Jesúus am düi maba, thäba sísijim anaabá. Mamä i thäbabarmjä chi jöoinau khaugbajierram aajem, deeum khäun düi urumpii awia. ⁴⁴⁻⁴⁵ Mag deeum khäun düi ñor khapanag ee urumpii awiata ich mag khääim äb wënurraa khëumamua i juerjeejim anum. Mamä amach khodnaanag jëeuwia amach khap khäunagjä jëeukha ohookham ooba abaawai ag noram deeu ewag bëejierram anaabá, i jur wëdurumua. ⁴⁶ Ich ag ed kheeuraa Jerusalén barchëjierram aajem. Maimua ag noram äspaaú jürphöbaadeeta Aai i jëeujem deg Ëwandam iek jawaag chi machnaan düita Ëwandam iek iigwai iyüü oo sim ooimajierram aajem. ⁴⁷ Maagwai aig thum chi ür narr khäun jügderraat thunaajim aajem, chi machnaanau jëeumam chaairauta am dënjo nem khaug am iek ükhapüpüigmam ürwia. ⁴⁸ Mag chi machnaan järr sim oobaicheewai, chi jöoinau amach wir aigpai, —¡Mugah! Pudé oobá, maigta sïebma ajierram anum.

Magbaawai chi ädau magjim anum ich chaairag:
—¿Khantheeta mägcha maar phithurg waupibarma? Pu jur wënurrumua marau pu khüirju nüü ajimwai ajim anum, ich chaairag.

⁴⁹ Magbaawai chi chaairau amag magjim anum:
—¿Pärau khaugbata nü, mä mäig much Aai iek ñor düi ig iyüü chiraju aai chirum?

⁵⁰ Mamä chi chaairau amachig mag iekhabarm chi jöoinau pöd khaugba, parhoobata ürpüijierram anum. ⁵¹ Maimua ich dënnaan düi öbörwia äba amach phöbör Nazareeg wëtjim aajem.

Maimua ewag pawiajā ich dënnaan ipierraas ich mag khitajim anaabá. Mam⁹ ich chaairau mamagkhamjā Mariaau ich thāar eepain thum khapph⁹ aajeejim an⁹m. ⁵² Mag n⁹m ee warag Jesú斯 därrpamampierr īchab khīirjug khaug pamajim anaabá. Maagwaita Ÿwandam dau na agchanaa īchab ñor eejā khajappha n̄rraajeejim an⁹m.

3

*Juan ñor pör choomieu Ÿwandam iek jaau n̄rrarr
(Mt 3:1-12; Mr 1:1-8; Jn 1:19-28)*

¹ Woun Tiberio an⁹m reikhabaaderr aigmua quince años aadëm ee, gobernadornaan jayap naajim aajem:
Judea durr: Poncio Pilato
Galilea durr: Erodes
Iturea durr Traconite durr däi: Felipe (Erodes naam, aai gaaimua)

Abilinia durr: Lisanias
² Makh⁹un chi gobernadornaankha n⁹m jaar īchab phadnaan pörkha narr kh⁹un Anás ajim aajem Caifás däi. Ich mag jaarta īchab Ÿwandamau jöoi Zacarías iewaa Juan ñor chukag ee s̄ierrag jaaujim aajem, ich iek ñor ee jajawag mamkhīir.
³ Ÿwandamau ichig mag jaaubaawai chadcha petawia döjä Jordán igaau khīeb jajawagmamua maagjeejim an⁹m: “Päar pekau pöoma naawai pääch khaibag ãsie ewag khīirjuwia Ÿwandamag chugpaapi jëeubat. Mag jëeubaa Ÿwandamau pääch khaibag chugpaabapäaiwaita mua päar pör choopüimajugui” aajeejim an⁹m.

4 I mag nərraju igwia warrgarwe Ŋwandam i jaaumie Isaías a thüürjerrau mug phā pəajim:

“Woun āb ajappai ðor barba aajem aar sīejemuata
ich aar ðor barbaimaawai,

Maach Pör ya bēeimuu sim’ aju.

‘I bēeju nawe pāach thāar khīr khaugbat’ aju,
‘thāraucha khōsi i iek ükhaag.

5 Pari mag ükhaagan pāach khaibagau pāach thāar
jāg sīi durr dapag eem dō khōrgjö ākhārag
sīsidumjā jēb dau düii paa nūmjö ajaug
paapäipetat’ aju.

Pāach khīrjug khud jūjürkhimjö sīsidumjā khud
khajapha wūinaa bubuchdög dau düii ji-
irthēubapäimjö abat’ aju.

6 Mag thum ajaug paapäiwia khīr khaug
nūisiewain chadau Ŋwandamau maach
peerduju pūibarm thumaam khūnau
khīrcha ooju” a phā sim. *(Is. 40:3-5)*

Ich mag Juanau maach thāarta khud wūhi nūmjö
waipi jaau nərrarran, warrgarwejā irua mag
jaau nərraju ya chi phām arr aawaita nassi pawi
chadcha mag jaau nərrajim aajem. **7** Mag ūrwia
irig amach pör choomkhīr ðor pōm bēe thūnūm
khūnag maagjeejim anūm ichdēu:

—Chi khaibagnaan, ḡkhaiú pārag jaauwai
Ŋwandamau maach i agkham ed sīi pör chootarr
gaaimuapaita pāar i juu machag āwatbaju a
jaaujī? **8** Sīi pāach pör choopi nūmuapai chan
irua pāar aubam. Ŋwandam juu machgau dau
aphūu amapha nūm khai, pāach khaibag thumaa
āsie ewag khīrjuwia, Ŋwandamag isegpi jēeuwia,
chadcha Ŋwandam iek ükhaajem khūnjo abat

ajim anum, pāach khapeen dāijā. Oob pārau chikhamnaan dēnjo, pāachjā warrgar pāach jōoi Abrán khararrjō Ēwandam dāi khapeerkha nūm awi, “Maran Abrán chaainau; mag i chaalinkha nūmta, ḥjāga Ēwandamau mag maar dau aphuu apibarju?” a khīrjumiet. Sii mag Abrán chaalinkha nūm gaaimuapaita mag ügthar öbeerjem akhiin, mokdau mug thūnūmjā Ēwandamau õrag paapüiwia makħħunjā īchab Abrán chaainau aju aai sim. Abrán chaai chaar awiajā ichiita Ēwandam juu machag āwatab khaba āwatju. Mag khōch khaba nūm khai, pāach khaibagta warre Ēwandamag isegpi jēeubat ajim anum. ⁹ Pārau khaphu naabá, nemjīir khaigbamun thu wērpmaajem. Ich agjöta simgui ajim anum īchab Ēwandamaujā pāar dūi. Ya irua pāar chachimuu sim. Ar ðor amach khaibag isegwia Ēwandamag chugpaapi jēeuba nūm khūnan pa thupüiwia jūser aadee örþüi nūmjöta ajugui ajim anum, ich Ēwandamau am dāi.

¹⁰ Mag jaaumam ūrwia, õrau irig —¿Magan maraujā jāga aju aai nu, Ēwandam juu machag āwatmaaugau? a jēeuierram aajem.

¹¹ Magbaa ichdēu magjim anum amag:

—Khajūa theg jūaju paraa nūm khūnan būurjā jūaju chukhu khithēem khūnag deepetat. Maagwai agjö nem khoojedam wai nūm khūnan īchab chukhum khūn dāi jig khōbat ajim anum.

¹² Maig īchab bēejierram aajem gobierno dēn dēbpaar jēeujem khūn, agjö amach pōr choopüimamkhīr. Mag bēewia makħħunaujā

irig j  eumamua, —Maestro, marauj   aju aai n  ? ajierram an  m.

¹³ Magbaawai ichd  u amag, —Oob le  u jaau sim kh  yau athuucha   or jua eem phatkhon j  eumiet ajim an  m.

¹⁴ Maimua j  rr soldaaun b  ewia, makhu  nauj   irig, —Magbaa marauj     j  gajuma? aich  jierram an  m.

Magbaa ich Juanau magjim an  m chi soldaaunag:

—Oob tag chikham jua eem nem aju  s khechth  g aumiet. Wa p  achta emkhoooin awia chikham kh  ugur j  phierrpin   kh  ij   chikham phatkhondam au chith  e amiet. Maimua oob p  raru, “M  rungan b  ru  ta phaagjem, muan waragta ig chir  m” amiet ajim an  m. P  achig phag n  mdam d  ipai onee n  isit a jaaumajim aajem.

¹⁵ Mamagkham   rwia,   rau j  rr amach khapeenag, “  sin ich m   kh  ij  a   wandamau nawe p  iju a jaaujerr   agam” aajeejim an  m.

¹⁶ Amau mag iekha n  m Juanau ag nawe   r wai s  err aawai thumaam kh  un j  g daar magjim an  m:

—Mua p  d p  ar th  ar ajaug paa aubam. Muan s  i d  damaupaita p  ar p  r choo chir  mgui ajim an  m. Mam   eudee   b urumta m   kh  yauj   jua theeg   rcha sim. Jäguan chad ich Akhaarj   p  rag deewia p  ar khaibagj     tdau ee warre   rbap  imj  ta aju. M   chan m  g chir  m aig s  i i chogkhaagpaj   serbiibata chir  mgui ajim an  m.

¹⁷ Magnaa amag, Kh  ir khaph   abat, Êwandaman ya b  eim  u simgui ajim an  m. I b  em ed i iek

ükha nám khúunan arrozdö póm wëjorr phierwia ajapha ãkha thñubarmjöta aju. Maagwai ar i iek ükhamapha arr khúun, júrr chi arroz bü thútarra sii ãbamug päärdünaa örbapüimjö aju. Makhuunanaa bürjä ötdau thõo khaugba sñerrum eeta ich Êwandamaucha barkhúipüiju a jaaujeejim anum, Juanau ich aig bée nám khúunag.

18 Mag jaautarr aigmajä ich mag iek khíir pogkhe jaau khitumua õor wawiejeejim anaabá, jaga thumaam khúun Êwandamau peerdu auju aai sii.

19-20 Mag jaar chi gobernador Erodeeu ich naam Felipe uhi Erodías anum khecheu auwia ag däi sim khaug athaawai Juanau irig iekhajim aa-jem. Mamu mag irig iekhatarr chan mag sii ich wach uhi däi sim atheepajä khaba, ich nem parhooba khaigba waaujem kóitpata irig iekhajim anaabá. Mamu magumjä bürjä i iek ūrba, warag chi Erodeeu Juan cárcel deg phaar sñupijim anaabá.

*Juanau Jesús pör chootarr
(Mt 3:13-17; Mr 1:9-11)*

21 Mamu mag Erodeeu chi Juan cárcel deg phäarpiju nawejä õor póm pör choojerr aawai, khäai ãb Jesujä bëewia Juanag ich pör choopibaawai, ñchab i pör choopüijim aajem. Mag ich pör choo aaipabaadeewai Êwandamag jëeujim anaabá. Mag ich Ayag jëeu sim eeta edaujä weeudu jöisim eemua **22** Êwandam Akhaar duburjö khitumta dau daau bëewia i ür jupchëjim anum. Mag jupbaichëm däi edjä eemua woun iekjö, “Iewaa, pñuta mñ Chaai mñchdëu jäsehne wai chitumtu, pñ gaaimua mñ onee chiraajem” abarmjä ūrjim anaabá.

*Jöoin Jesucristo dau naweram khʉʉn
(Mt 1:1-17)*

23 Jesuu warrpem Ŋwandam iek õrag jaauwai treinta añosjö s̄lejim aajem. Iin Ŋwandam Iewaa ajieb mamʉ, ñraun José iewaa chaarpii aajeejim. Ich Jesús bāaurrjöoi Joseeta Elí iewaa ajim aajem. Maagwai Elí Matat iewaa ajim;

24 Matat Leví iewaa;
Leví Melqui iewaa;
Melqui Jana iewaa;
Jana José iewaa;

25 José Matatías iewaa;
Matatías Amós iewaa;
Amós Nahúm iewaa;
Nahúm Eslí iewaa;
Eslí Nagai iewaa;

26 Nagai Maat iewaa;
Maat Matatías iewaa;
Matatías Semei iewaa;
Semei Josec iewaa;
Josec Judá iewaa;

27 Judá Joanán iewaa;
Joanán Resa iewaa;
Resa Zorobabel iewaa;
Zorobabel Salatiel iewaa;
Salatiel Neri iewaa;

28 Neri Melqui iewaa;
Melqui Adi iewaa;
Adi Cosam iewaa;
Cosam Elmadam iewaa;
Elmadam Er iewaa;

29 Er Jesús iewaa;
Jesús Eliezer iewaa;

Eliezer Jorim iewaa;
Jorim Matat iewaa;
³⁰ Matat Leví iewaa;
Leví Simeón iewaa;
Simeón Judá iewaa;
Judá José iewaa;
José Jonam iewaa;
Jonam Eliaquim iewaa;
³¹ Eliaquim Melea iewaa;
Melea Mena iewaa;
Mena Matata iewaa;
Matata Natán iewaa;
³² Natán David iewaa;
David Isaí iewaa;
Isaí Obed iewaa;
Obed Booz iewaa;
Booz Sala iewaa;
Sala Naasón iewaa;
Naasón Aminadab iewaa;
³³ Aminadab Admin iewaa;
Admin Arni iewaa;
Arni Esrom iewaa;
Esrom Fares iewaa;
Fares Judá iewaa;
³⁴ Judá Jacob iewaa;
Jacob Isá iewaa;
Isá Abrán iewaa;
Abrán Taré iewaa;
Taré Nacor iewaa;
³⁵ Nacor Serug iewaa;
Serug Ragau iewaa;
Ragau Peleg iewaa;
Peleg Eber iewaa;
Eber Sala iewaa;

36 Sala Cainán iewaa;
 Cainán Arfaxad iewaa;
 Arfaxad Sem iewaa;
 Sem Noé iewaa;
 Noé Lamec iewaa;
 37 Lamec Matusalén iewaa;
 Matusalén Enoc iewaa;
 Enoc Jared iewaa;
 Jared Mahalaleel iewaa;
 Mahalaleel Cainán iewaa;
 38 Cainán Enós iewaa;
 Enós Set iewaa;
 Set Adán iewaa;
 Adán Ěwandam iewaa, ich Ěwandamaucha i omparr
 aawai.

4

*Dösätau Jesús khūgur auju ēkhatarr
 (Mt 4:1-11; Mr 1:12-13)*

¹ Mag pör choowia Jesús Ěwandam Akhaar ich gaai phēs wai sim petajim aajem Jordán eemua, mag ich pör chootarr aigmua. Mag mamta ich ag Ěwandam Akharaupai Jordán igaau durr ðor chukag chħui i warrjim aajem. ² Mam cuarenta días sħejim aajem, bħżejt thach khöba. I mag sim ee dösätau bħewia i khūirjug meerkha Jöoi dau na üu khabam nem waupiju ēkhaajeejim anaabá. Mag cuarenta días dichdimaawaita eeupemjö Jesús jāsöö aadëjim aajem. Mag i jāsöö aadëm ee, dösätau i khūgur auju khūirjuwia ³ irig, —Chadcha pø Ěwandam Iewaa khai, mag mokdau panag paabapüi ajim anum.

⁴ Magbaawai Jesuu magjim anum:

—Ēwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Sīi thach khöju appai khap amkhīir irua maach ompaabajim” a sim. [“Irua maach ompaatarran, mag thach appai khīrjuu khāyau ich ipierraā wēnūrramkhīrta maach ompaajim” a phā simgui ajim anūm.]

⁵ Maimua Ēwandamau սdūraa warag dösātag Jesús warrpijim aajem, durrsī pōm sim gaai. Mag warrwia mag durr pōm ügthaa sim gaaimuapai, sēukhabarmjö abarm ee, mug jēb gayam durr warpham magwe thum irig oopijim anaabá.
⁶ Mag oopiwigia magjim anūm, chi dösāt garmua irig:

—Mua pūrugta durr mug wējöm düi ag gaai nem thūnūmpa thum deejugui ajim anūm, pūchta thumaam khūn pörkhanaa thürphöö chirsimkhīir. Mua mēchdēu deem khōsim khūnag deeju aai chirūmgui ajim anūm, mēch dēn aawai.
⁷ Mamug magaagan sīi jīepöröö phöökhanaa mūrugta Ēwandamagamjö jēeubá ajim anaabá. Pua mūrug mag jēeumān, mug durr thumwe pūch dēnēu ajim anūm chi dösātau.

⁸ Magbaawai Jesuu chi dösātag, —Ēwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Pāar Pörön Ēwandamau; āba irigpaita jēeubat, maimua āba i iekpaita ipierraā abat” a simgui ajim anūm.

⁹ Maimua Ēwandamau deeu սdūraa dösātag Jesús warrpijim aajem, jūrr Jerusalén phöbörög. Mam barwia Aai i jēeujem di nem pōm dūnum ür chi sī gaai warrwia magjim anūm chi dösāt garmua Jesuug:

—Pu chadcha Ŋwandam Iewaa khai, magan mug ee baubaad ajim anum. Pu chig aba khabahab. ¹⁰ Ŋwandam iek phā sim gaai “Ich Ŋwandamau ich chognaan pāiju” a s̄ebahab, “pu tha wēnurramkhir.” ¹¹ Maagwai mug ee pu baudukhinjā, amau s̄ī amach juu eeta pu jāau aubajup, buju aimaaup pu chig am ugu. ¡Baubaad! ajim anum, chi meperau Jesuug.

¹² Magbaawita Jesuu magjim anum:

—Mamu īchab Ŋwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Ŋwandamau chadcha pāach thuaju awi oob nem parhoob amiet” a s̄ebahab ajim anum, chi meperag.

¹³ Ich mag warag chi dösātau Jesuug ich ipierraam amkhir nem khirpierr jaaukham būrjā pödba abaawai, s̄eukha chi khūgur petajim aajem ichta.

Jesuu warrpem Galilea durr Ŋwandam iek jaubaaderr

(Mt 4:12-17; Mr 1:14-15)

¹⁴⁻¹⁵ Jesús agtha Ŋwandam Akhaar ich gaai phēs wai sim majim aajem deeu Galilea durr, ich berrag. Mag barwia judionaan Ŋwandam iek jaaujem di s̄isidampierr jaaujeejim aajem. Maagwai durr chaauram khunaupa irua jaau nurrum khakhapdō aphöbaadeewai thumaam khunau iigar numua, “Uta mag jaau nurrabahab” aajeejim aajem.

Jesús Nazaret phöbör ee
(Mt 13:53-58; Mr 6:1-6)

16 Maimua Nazareeg bëejim aajem, ich bääutarr phöbörög. Mag bëewia juu üuijem ed pabaadeewai judionaan Ēwandam iek jaaujem deg dubjim aajem, ag na ich duubjerrjö. Mag dubwia, õrag ūrmkhiiř Ēwandam iek thüraag phiidu dñuisijim aajem. **17** Mag i dñuisiewai äbmua irig uapüijim aajem, jöoingarm ēsap chi püärthäm, Ēwandam i jaaumie Isaías khararrau phätarr. Maimua chi ēsap püärthäm gaai jurnaa thürbaadëjim anum. Irua thür sïerr aig mag sïejim aajem:

18 “Ēwandamauta mujur autarr aawai ich Akhaar mu gaai phës wai sim, aphuum khueunag jäga ichdëu am peerdu auju a jaaumkhiiř.

Irua mu püitarran, õor amach khaibag ee presonaanjö num khueunag, ‘Ya pär öbërm iek öbérju aai num’ a jaaumkhiiř ajim;

dau khisumjö num khueunagjä, ‘Ya pārāu wajapha ooju aai num’ a jaaumkhiiř;

chikhamnau dau aphuu waaujem khueun dau aug khaugwia peerdu aumkhiiř;

19 maimua õrag, ‘Is chad mug jaarta Ēwandamau pär dëi nem ajapcha aju ed barbaichëm’ a jaaumkhiiřta mu püijim” ajim anum, thürmamua. (*Is. 61:1-2*)

20 Maimua thür aaipabaadeewai ichig chi ēsap püärthäm deetarrag deeu uapüiwia oo sësijim aajem, ichdëu thür sïerr iekpai jawaag. Magbaawai thum aig narr khueunau äba irigta eerpapaad thueuisijim anaabá. **21** Mag ichig eerpapaad aphöbaadeewai amag magjim anum:

—Ísta chadcha pāach thumaam khuun dakhñir mug Êwandum iek phā sim gaai ichdëu jaautarrjöö abarmgui ajim anaabá.

²² Mag ūrwia thumaam khuunau i wajapha ig iyuu naajim anum. Mag nam dui irua iekdam ūrimu iekhamam ūrwia thum jügderraaphöbaadëjim anaabá. Mag ūrwia, jürr amach wir aigpai,—Keena, ¿mug woun José iewaa khabamá? ¿Khani mag iekha oo simma? anaajim anaabá.

²³ Magbaawai Jesuu magjim anum:

—Pārau muchig “Chadcha médico khai, puchdëupai puch monaaubapüi” a iekhaju mua khaphu chirumgui ajim anum. Magnaa amag, Pārau ūurwai Capernaum durr mua nem khñir pogkhe waaujem anaawai, mugjā magan agjö waupi jaaujugui ajim anum, mu iek ükhamapham iekhau. ²⁴ Mamu keena, pāadë oobat, muajā mag chirumgui ajim anum: Chi mug Êwandum iek jaau wenurraajem khuun chan dich dō ee āba naajem khuunau ābjā kha khōchkhaba aajemwai.

²⁵ Much süukha chirum am ugua pārag jaaukhim: Pārau khñir eyaa numgui ajim anum, jöoingar Êwandum iek jaaumie Elías khararr monakha aawai Israel durr aña thārjup awia järr bührjā noseg cheba arr anum. Mag gaaimua Judea durr thum jādau theega burrtarr anumjā pārau ūurjem. ¿Pārau khñirjuawai mag jaar ïchab khoopaa ūanaandau aphuum chukhu aji Israel durr? Chukhu ajim aju aai khaba nam; khapan thunaajim.

²⁶ Mamu magumjā ni iwiir ābam aarjā Êwandamau Elías päibajim. Mamag päiju khayau Sidón durr phöbör Sarepta anum ee khoopaa uui āb s*í*err

aarta Ŋwandamau püijimgui ajim anum, magugta i jäogamkhir. „Jägwi? Ich durram khun eepai püimuan i khöchkhabaju khaphu arr aawaima. Maguata warag deeum durratga püijimgui ajim anum, ich meeun khabam ee. ²⁷ Ichab khir eyaa abat: Israel durr Ŋwandam iek jaaumie Eliseo khararr monakha aawai Ichab õor kokobé bënëu bar s̄isidum khapaana thunaajim. Mamu mag thunarr khun iwiir äbjä Ŋwandamau irig monaaupi jaauba, äba Siria durr woun Naamán aajerr appaita monaaupijim. „Jägwi? Ŋwandamau oowai amach israelnaan eepai püimuan, amach eempai aawai büürjä amach khamor machag monaauju khirjubaju ich Ŋwandamau khaphu s̄ierr aawaima ajim anum ich Jesuu.

²⁸ Jesuu mag iekhabarm ürbaawai aig narr khun thum i düi meeukha phöbaadëjim anaabá, amach khir iekhabapääiwai. ²⁹ Mag meeukha n̄muua warag phiidukha phöbaadëwia, phöbör eemua jürpüiwia, ich ag phöbör eepai durrsí gaai durr pör waaidu i warrjierram aajem, mammua ithurmug ee i s̄lepääig. ³⁰ Mamu mag n̄um ee sii am järr dichwia petajim aajem.

*Jesuu woun äb dösät bënëu baarjerr monaautarr
(Mr 1:21-28)*

³¹ Maimua magtarr khur deeu Jesús Galilea durr phöbör Capernaum anumag bëejim aajem. Mag bëewia õor juu ühijem ed pabaadeewai õrag jaau-jeejim aajem. ³² Mag irua jaau sim aig i iek ürwia õor jügderra thunaajim anum, chi khaphum khaphum aajem khun khäyaujä ichdëuta jaau khaphucha jaaumam ürwia.

³³ Mag judionaan Ŋwandum iek jaaujem deg ũchab ſejim aajem, woun ãb mor ee bën khaigbam wai sim. Mag wounau Jesús oobaadeewai chi bën i mor ee simuata thet äa anaa, ³⁴ —Jesús, Nazaretpierr! Idëu maar sii khajapha ſlubá ajim anum. Puan warre maar öpääinta urum. Mua pu khaphu chirum, pu jammua urú. Pu Ŋwandum Iewaa ügtharmua bëetarr khabahab, warrgurwe Ŋwandamau püiju jaaujerr ajim anaabá, chi mepeer garmua.

³⁵ Magbaawai Jesuu chi bënëg meeurraunaa, — Khii abá. Pucta warag jäg woun mor eemua öbérbaad ajim anum.

Magbaawai chadcha chi mepeer öbérbaadëmua warre chi wounta jëkhüt barwerbpüijim anaabá. Mamu magtarrjä chig aba, deeu khii eerdhwia, warramjö monakha ſisijim aajem. ³⁶ Mag oowia thumaam khuan dauderra némua amach eepai, “Khanim wounaan juapa theegta jäg mepeenag öbeerpi jaauwaijä i ipierraat obér nema? Keena, mug ag na maadëu mug chan ooba aajemwai” a iekhaphöö thunaajim anum.

³⁷ Jesuu magtarr sii ag bigaau phöbördam nunaidum eem magwe bii thunaisijim aajem.

*Jesuu Pedro phaauhüan monaautarr
(Mt 8:14-15; Mr 1:29-31)*

³⁸ Maimua mag woun mor eem mepeer jür phawia Ŋwandum iek jaaujem degmua obérwia petajim aajem, Simón di aar. Maimua barimawia ooimaawai, Simón phaauhüanta khuumieu mas thunum ooimajim anaabá. Magbaawai mag üan monaaupüimkhii, õrau

Jesuug chaigpa naajim anum. ³⁹ Magbaawai i werba jēer sim bigaau dñññuwimawia chi khññumieg khññesir iekhabaawai warre chi khññumie meeudñaadëjim anaabá. Mag khññumie meeudñaadeewai ag bürre phiidñwia am jāogaagpajim aajem.

*Edau khëubaadëm ee Jesuu õor põm monaautarr
(Mt 8:16-17; Mr 1:32-34)*

⁴⁰ Maimua edau khëubaadeewai aaunaan paraa arr khññnau amach aaunaan khamor machagierr Jesùs aig aubëemajierram aajem. Magbaawai Jesuu chi mor masim khññn gaai pür oomamuapai thum monaaupñimajim aajem. ⁴¹ Mag pür oomamuua õor mor ee bën paraa arrpa jēu wérpmajim anaabá. Chi mepeenaujā Ēwandamau i püitarr khaphñ narr aawai, “Pññ Ēwandam Iewaau” a ääag öberdñtkha maajeejim anum. Mamñ Jesuu tag amag iekhapiba meeurrau sñumajim aajem, õrag ich jaaum uguia.

*Jesuu maach peerduajem iek Galilea durr jaau phuurdñ narrarr
(Mr 1:35-39)*

⁴² Maimua ya äspabaadeewai aigmua chawag mawia õor chukag aar ich appai sñeimajim anum. Mamñ Capernaumpienau i jür wénñrrñ awia baau athaimaawai tag i chawag püimapha sñi amach aigpaita sñepim khñsi naajim aajem. ⁴³ Mamñ ichdñu amag, —Muigpai chiraba mñ chawag maju aai chirñmgui ajim anum, ñchab deuem phöbör eejā õrag “Ēwandamta ya thumaam khññn Pörkhaimñ sim” a jaauwia, ñchab am peerduju khññirju nñm khai, irigta udñraa amach

Pörkhapiju aai nám a jawaan, mag atheeta Ëwandamau m̄ püitarr aawai.

⁴⁴ Mag jaauwia, Capernaumpai s̄ieba, ich mag phöbörpierr judionaan biird̄ajem deg Ëwandam iek jaau n̄urraajeejim aajem, Galilea durr.

5

Ãwarr pöoma phartarr (Mt 4:18-22; Mr 1:16-20)

¹ Biek áb Jesú斯 th̄rrdö Genesaret anum igaausim aig ðor pöoma podpachëwia thet phēud̄ i ph̄uar thuur warrmajieram aajem, Ëwandam iek ūrm khōchgau. ² Mag nám ee ichd̄eu bote numí mos gaai barhuid̄ nám oo athajim anum. Ag ee chi morkh̄un chukhu naajim anum, dö urreuthurwia dö igaausim amach red narr aawai. ³ Magbaawai chi bote dau áb Simón dën arr aawai irig jéeuwia, ag ee waaid̄wia, ichipai buchkhun döjärragaa ich warriyim aajem. Magnaan chadau jupwia mammua ðor khapan th̄n̄umug Ëwandam iek jaubaadëjim aajem.

⁴ Maimua mag iekha öbaadeewai chi Simonag, — Döjärr wëbapäi, maimua chi red dubpäinaa deeu ureü oobat ajim anum.

⁵ Magbaawai Simonau jürr magjim anum:
—Aay, edaar maach daúa bürjä khäiba parii ureü éedutkhamamjä bürjä marau pur aubajim. Mam̄ p̄ iek aawai deeu mua chach oojukë ajim anum.

⁶ Maimua chadcha mag dubpäiwia jiir oowai ãwarr pöoma th̄n̄umua chi red dau th̄rrd̄amaa ajim anaabá. ⁷ Magbaawai amach khapeen

deeum bote ee narr khʉunag jua thõthõi khaphöbaadëjim anʉm, amach juag oon bœemkhĩir. Mag chadcha warm khʉan bœewia jiir athaawai bote numwe ipiir aujierram anaabá. Mag, bote numí narr ãba peer joothñpjierram aajem. ⁸⁻⁹ Mag Jesús ipierraas arr gaaimuapai ãwarr põm pur atham oobaawai Pedro düi jap ãbam ee narr khʉunaupa, “¿Mʉen khanim wounta ag na mug ooba aajemta ãwarr põm mug pur aupibarma?” a khĩirju nuisijim anʉm. Ich mag bœurre Simón Pedroou Jesús bœkhãrr phõbkha thʉnaaimawia irig, —Señor, oob mu düi ãba nurram. Muen atcha pekau põoma chirãm pu mu düi nurraag ajim anʉm.

¹⁰ Maagwai Pedro khapeen ãbakhai bote ee narr khʉnaujã ñchab amach khapeenau khĩirju narrjõ khĩirju nuisijim anaabá. Mag bote ee naajim aajem Zebedeo chaain, Santiago Juan düi. Mamu Jesuu chi Simonag, —Simón, oob khĩirjum ajim anʉm. Warr puch sãi dö ua gaaipai chitarrjõ, ñsmua atagan puan jürr mu iekta õrag jaau gaaipaita chirsijugui ajim anʉm.

¹¹ Maimua dö igaau paaukhachëwia warag i düi mam iek ërëubaadëjim anaabá, amach nem thum puawia.

*Jesuu woun ãb kokobé bëneu sñerr monaautarr
(Mt 8:1-4; Mr 1:40-45)*

¹² Maimua biek ãb Jesús deeum phõbör ee sim aig woun ãb kokobé bëneu sãi phëe kha dodos sim barchëjim aajem. Mag wounau oo athaawai jëkhãt phõkhanaa, jëb gaai dagau dœrnaa, chaig-pamamua irig, —Señor, pua khõs chirãm khai,

mág phíedau warre mₙ gaaimua chugpaabapäi aichëjim anum.

13 Magbaawai Jesuu i gaai pärnaa, —Mua pₙ monaaum khōsi chirum; monaau chirsi magan ajim anum.

Magbarm bürre chi phē kha dodos chirarr monaau sīsiewai mor ajappa sīsijim anaabá.

14 Mag ya monaau sīsiewai, Jesuu irig magjim anum:

—Puch magbarm oob chikhamnag jawam. Magju khāyau nacha Jerusalén mawia Aai i jēejem degam phadēg puch mor oopibaimá. Maimua Moiseeu iek phātarr gaai jaau simjö puch monaaubarm paar nemchaain ofrendakha deebá ajim anum, puch mág monaau sīsim õrag khap amkhīr.

15 Ich Jesús mag gaaimua sīi warag õor ee thürphöö sīsijim anaabá. Maagwaita warag õor pōm biirdudu aajeejim anum i iek ūraag, maimua īchab amach monaaupäi mamkhīrjā agjö.

16 Mamₙ magum āba, Jesús chawag maajeejim aajem, ich appai õor chukag chūui Ēwandamag jēwaag.

*Jesuu woun āb khapá juser khitum monaautarr
(Mt 9:1-8; Mr 2:1-12)*

17 Biek āb Jesuu Ēwandam iek jaau sim aig fariseonaan dūi Ēwandam iek athee chi mach-naanpa ohood thūnaajim. Makhuun phöbördam nūnāidumpierrmua bēetarr khūun ajim aajem: Galilea durrmua bēetarr khūun, Judea durrmua bēetarr khūun, maimua īchab Jerusalenpienpa dūi

naajim aajem. Maagwai Ŋwandam juapa theeg i gaai s̄ejim anum, ñor monawaag.

¹⁸ Mag n̄mta ñrau woun āb khapá j̄ser khitumta pa b̄urkham gaai waiduraa ajierram aajem, Jesú sim aar wai dubwia i kh̄irpheee werba s̄waag, monaaupüimkh̄ir. ¹⁹ Mam̄ dubju ēkha n̄m ñor p̄om th̄n̄m khurau p̄od dubba abaawai, dihēu ür waaidutkha phöbaadëwia, nem wäg waunaa, chi pa b̄urkham gaai jügadau jäkhanaa, chi aaunaanpa eeg jiir burrpüijierram aajem, ñor järr Jesú iekha oo sim kh̄irpheech. ²⁰ Mag ich aig wai burrbaichëm oobaawai, irua chi wounaan ö akhaar āba iruata amach aaunaan monaaupüiju kh̄irju n̄m khaph̄ s̄ierr aawai, chi khapá j̄ser khitumugta, —P̄ pekau thum ya chugpaa s̄isimgui ajim anum.

²¹ Mag ūrwia fariseonaan d̄i Ŋwandam iek athee chi machnaanpa aig narr kh̄unau amach ödegpai, “¿Chijäg wounta Ŋwandam na mag iekha s̄ima? ¿Khaíu muig pekau chugpaaaju aai s̄i? Ŋwandamaau khabam chan pekau chugpaa auba aajem” anaa-jim anum.

²² Mam̄ Jesuu amau mag kh̄irju n̄m khaph̄ s̄ierr aawai amag magjim anum:

—¿Khantheeta p̄aar jäg th̄aar khaigba kh̄irju s̄isid aajëma? ²³ ¿Wa mag pekau chugpaabarmjä dau daau ooba naawai p̄arau kh̄irjuawai chadcha phithurg chukhu thumaam kh̄unau mag iekhaju aai n̄m a n̄wa? Chadcha thumaam kh̄unau mag iekhaju aaima. Mam̄ mua irig “Phiid̄wi d̄urd̄r abá” akhiin, ñrau amach daúacha ooju, i monaau s̄isi wa monaauba khäijä ich mag s̄isim.

Magua pārau m̄a dēnþö chan cha mua jawaag-pamjö abajugui ajim anum. ²⁴ Mam̄a m̄ach chi Emkhooi Iewaata chadcha Ěwandamau juapá dee-tarraw m̄ug jēb gaai pekau chugpaagjā jua theeg chirum a khap amkhīr, pārag oopikhimgui ajim anum.

Maimua chadcha chi khapá j̄user khitumugta,— Phiidubá. Puch put juurwia, puch diig petá ajim anum.

²⁵ Magbarm bürre thumaam khun dakhīr phiidubaadēwia, ich waibëetarr pa buurkham dūi putpa phē auwia, ich diig petajim anaabá. Mag mamua, “Ísin chadau Ěwandam purua m̄a üu abarm” a ijējēbag majim anum, onegau.

²⁶ Mag chi woun phiidubaadém oowia aig narr khun thum dauderraanum iekhau, “Jāan ich iiuta jāgbarm” anaa íchab, “Ís Ěwandamauta maadēu m̄ug ooju khīrjuba narrjā oopibarm” anaajim aajem, amach ap pawiajā.

*Jesuu Leví ich d̄i arrtarr
(Mt 9:9-13; Mr 2:13-17)*

²⁷ Maigmua öbörwia igbaadeeu ooimajim aajem, woun ab Leví a thür sim. Mag woun ñrau dëbpaar phagaan bëejem aig mes gaai pāar s̄ejim aajem, gobiernoog ñrau dëbpaar paraa num jēeu num phidagta phidkha s̄ierr aawai. Magugjā Jesuu,—Mu dūi marrau ajim anum.

²⁸ Magbaawai chadcha Leviuu phiiduwia ich phidagjā khaugba, i d̄i petajim anaabá.

²⁹ Maimua ich di aar barwia phiejāb pōm waupijim anum, Jesús khöpieg. Mag num dūi íchab ich khapeen thürkhūijim aajem, ich aig thach

khoon bëemkhñir. Magbaawai dëbpaar jëeujem khñun khapan wëdurum dñi parhoobam khñunpa bëewia ãba thach khö naajim aajem, Jesús dñi.

30 Mamñ magbaawai chi ajapcha Moiseeu Êwandam iek phä pñatarr ñurkhaajem khñunau Êwandam iek athee chi machnaan dñimua Jesús khapeenagta, —¿Khan jägwıata pñaar jäg gobierno dëbpaar jëeujem khñun dñi pekau pöm sñsidum khñunpa ãba thach khö nüma? a jëeuierram anñm.

31 Magbaawai Jesuu magjim anñm amag:

—Kha monakha nñm khñunau chan doctor igba aajem; ãba mor masi nñm khñunauta doctor iigjem. **32** Mñ chan bñurjä pekau chukhu ajappha khithëem aajem khñun juraanjä bëeba, mñun ñor pekau pöoma khithëem khñun peerdñ awaanta bëejimgui ajim anñm, khñirjug iiur aumkhñir. Maguata mag am pekau pöm nñmjä igba, am dñi mñ thach khö chirabahab ajim anñm, amjä Êwandam dënkhä awaag.

¿Khanthee thach khöba sñrkhaju aai nñ?

(Mt 9:14-17; Mr 2:18-22)

33 Maigmua Jesús ich khapeen dñi öbër phöbaadëm ee, ñor bëewia Jesuug magchëjierram anñm:

—¿Khan jägwia Juan dñi wënrarraajem khñunau thach khö nñmjä üiba sñrkhanaata Êwandamag jëeujem daar, pñ khapeenau sñrkhaba aajë? Chi ajapcha Moiseeu Êwandam iek phä pñatarr ñurkhaajem khñun igar nñm khñunaujä agjö sñrkhaajem, mamñ pñ khapeenau chan ajap magba aajerram. ¿Jä khan jägwiauma? a jëeuierram aajem irig.

34 Magbaawai ichdëu amag magjim anum:

—¿Pārau oowai chi juu pür sim woun onee ich uui däi thach khö nülich, irua õor thärtarr khüün súrkha nüm awia sii ökhüirjuu ohoodö naajë büürjä thach khöba? **35** Magba aajem. Ich agjöta nümgui ajim anum mu khapeenjä. Am magjuun mu am jaaijö am däi chitum pür atham ed gayan chadau am amach khürauta súrkhawia, īchab thachjä khöba nüisip aju, gaai machgau. Mamu muugwaiwe chan am súrkhaju khaba nümgui ajim anum, agtha mu am däi chiraawai.

36 Maimua ichdëupai magjim aajem:

—Pāach khajüa jēbaadeewai, ¿pārau oowai khaíu dich khajüa iiur gaaim jēnaa jürr chi jöoi gaai khaajë? Maadëu magkhiin dich khajüa ajaphamta ärpüiju. Maimua mag phēebarmjä khüir äba khaba daau phēe wëjom thumaam khüünau ooju. Ich agjöta sim īchab mug iek iiur mua jaau chirumjä. Chi mu iek ükha simua chan mug iek iiur mua jaau chitumjä ükhanaa pöd amach jöoin ijä agjö uúrkhaju khaba simgui ajim anum. **37** Mug mu iek ükha nümuñ maadëu vino nemhëu iiur ee püajemjöta sim. Pārau khaphu nümgui ajim anum, vino õrr nemhëu jöoi ya chi püajem ee pöd püju khaba sim. Mag pükiin chi vino õrr achpabaadeewai, chi nemhëu jöoiraa siewai äwatba jégduibaadee, chi vinojä ärbaadëm däi chi nemhëujä ya tag serbiiba sísiju. **38** Maguata vino õrran agjö nemhëu iiur eeta püajem; maagwai chi nemhëujä jégduiba, chi vinojä ärbamgui ajim anum ich Jesuu. **39** Mag iekhakhagmamua, Pārau khaphu nümgui ajim anum, chi vino ach doo khaug nüm khüünag am döphö thunum aig chi õrr deeimakhiin, amau

“**ঢ়ু**, maraun chi achta ig nām, jāata marag ajapcha sim” aju. Ich agjöta pārau mā iek ūrmapha, warag pāach iita pāaba wēnārram khōsi nāmgui ajim anām.

6

*Jesús khapeenau jua üuijem ed trigo phierrtarr
(Mt 12:1-8; Mr 2:23-28)*

¹ Biek āb jua üuijem ed Jesús ich khapeen dūi trigo phur wējom ee dich wēnārrajim aa-jem. Mag dich wētumua i khapeenau trigo chi bichpa thārréunaa chi dau juajāagpai sigthānnaa khō wētmajim aa-jem. ² Mag khō nām oowia chi ajapcha Moiseeu Ÿwandam iek phā pāatarr uārkhaajem khānnau amag, —Pāadē oobat, jua üi nām ed aawai bāurjā phidkhaju khaba nāmta pārau jāg trigo phierrnaa khō wēnārrum. —Pārau chan khaugbahab ajim anām, jāgpai phier nāmjā nem pōm eeu nām dūi āba sim?

³ Magbaawai jūrr Jesuu amag —Mamā ?khani mā khapeenau khaigba abar? ajim anām. ?Magan pārau bāurjā Ÿwandam iek phā sim gaai thāurwai ooba aajeeb, Daviuu ich dūi wēnārrarr khānn dūimua amach jāsöö aphöbaadeewai Ÿwandam atheem pan khötarr? ⁴ Pārau khaphā nām, jāga irua Ÿwandamag jēejem deg dubwia Ÿwandam atheem pan nasād gaai phē s*ī*err aujī. Mag pan parhoobam khānnau khōju khaba, āba phadēupaita khōju aai s*ī*ejim. Mag khaphā s*ī*errta irua khōwia ūchab ich dūi wēnārrarr khānnagjā deejimgui ajim anām. Mamā mag khötarr paarjā Ÿwandamau am chig

abajim. Ḷ Magtarr pārau khaugbata n̄? ajim an̄am amag, ich Jesuu.

⁵ Maimua mag jaau dichwia ichdēupai, —Muun Ēwandam Iewaa Emkhooirau. Muruata thumaam kh̄unag khan nemta wauju aai n̄ a jaauju aai chirumgui ajim an̄am, jua üuijem ed awiajā.

Woun ãb jua juser khitarr

(Mt 12:9-14; Mr 3:1-6)

⁶ Maimua biek ãb agjö jua üuijem ed ich Jesús judionaan biirduajem deg dubwia Ēwandam iek jaau s̄ejim aajem. Maig īchab s̄ejim aajem woun ãb, juachaar garm juadam s̄ii jua juser khitam. ⁷ Maagwai judionaan chi machnaan düimua chi ajapcha Moiseeu Ēwandam iek phā puatarr uirkhaajem kh̄unau Jesuug dau thōba th̄unaajim an̄am, eeu irua jua üuijem edjā igba ñor jua p̄urwia monaaubaawai magum gaaimua ichigcha ñor dakhīr “Pua chan jua üuijem edjā būurjā uirkhabata sim” a iekhaag. ⁸ Mamu ichdēu khaphu s̄ejim anaabá, amau mag khīrju n̄am. Mag gaaimua chi woundam jua juser khitamag, —Dayag pidú, mau ñor jārrcha dñenñubaiché ajim an̄am.

Magbaawai chadcha bēewia ñor jārrcha dñenñuchéjim aajem. ⁹ Mag dñenñubaicheewai Jesuu magjim an̄am:

—¿Pārau oowai khan nemta maadēu wauju aai n̄a jua üuijem ed? ¿Óordam d̄ei ajapha aju, wa ñor khaibag wauju? ¿Óor peerdu auju, wa ñor thōju? ¿Khani üucha s̄i? ajim an̄am amag.

¹⁰ Mamu mag jéeunaa ñor thumaam kh̄un khīr eerpa ph̄uurdudukham ich iek ükhaba abaawai

jūrr chi jua j̄aser khitamugta, —Dayag jua habá ajim anum.

Mag chadcha i ipierr jua abaawai warre jua monakkha s̄isijim anaabá. ¹¹ Mam amach dakhñir magbaawai i düi khñir machag aphöbaadém iekhau warag öbärdutkhawia, —Keena, maadéu jägata aksiin jäg Jesú斯 thöopükham anaajim anum, amach appai.

Jesuu ich däi ogduba wënurramkhñir doce jür autarr
(Mt 10:1-4; Mr 3:13-19)

¹² Mag Jesuu jua üujem edam magwe ðrag jaau nurrum ed gaai durrsí gaai waaidujim aa-jem, Ëwandalmag jëwaag. Mam eddurr pöm ich mag Ëwandalmag jëeu ëejim aajem. ¹³ Maimua ãspabaadeewai ich düi wënurraajerr khñan ich aig thürkha auwia mag khapanag eem doce khñet jür aujim aajem. Makhuunta i chognaan i iek jaaujem khñunkha thärjim anaabá, apostolnaan.

¹⁴ Mukhñan irua jür autarr khñun thärnu:

Simón, (ichpai Jesuu Pedro a thärjim);

Andrés, (chi Simón eeum);

Santiago, (ichpai Íchab Jacobo a thür sñejim);

Juan, (chi Santiago eeum);

Felipe,

Bartolomé,

¹⁵ Mateo, (ichpai Leví a thür sñejim);

Tomás,

Santiago, (chi Alfeo iewaa; ichpai agjö Jacobo a thür sñejim);

Simón, (Celotenaan ee sñerr);

¹⁶ Judas, (ichpai Tadeo anaa Lebeo a thüürjerr,
deuem agjö Santiago aajerr eeum);
maimua

Judas Iscariote, (ich maguata ewag pawi chi
thethem khüünag Jesús pür deeju ajima i
thöomkhii).

*Jesuu ðor pöm thünumag Œwandam iek jaautarr
(Mt 4:23-25)*

¹⁷ Maimua ich Jesús düi durrsïe narr khüünpa
thum äba üurba bëewia phëeurëgdam ee naaichejim
aajem. Maig agjö ich däi wënurraajerr khüün
khapan biirda thünum ee, īchab deuem dur-
ram khüünpa ðor pöm thünaajim anaabá: Judea
durrmua bëetarr khüün, Jerusalenmua bëetarr
khüün, maimua phüas igaau phöbör Tiro anum
dakha naajerr khüün däi Sidón perasöm khüünpa
thünaajim aajem. Äaur khüün i iek ürm khöchgau,
maagwai tagam khüün sii amach monaaupäi
mamkhiipta mag bëewi naajim aajem. ¹⁸ Mag chad-
cha bën khaigbam khüirpierr ðor mor ee sïsid arrjä
thum jür wërppäinaa monaaupüimajim anaabá.
¹⁹ Mag oowia thumaam khüünau i gaai pürm iig-
jeejim anum, amach monaaumkhii, amachdëu
oowai sii i gaai pür nümuapajä Œwandam jua theeg
ich gaai wai simuata bënëgjä ich jua jüpiba mon-
aaupüükham oowia.

*Chijä khünta onee aju aai nü
(Mt 5:1-12)*

²⁰ Mag ðor mor masim khüünpa thanarr thum
monaaukhapüiwia ich däi ogdëba wënurraajerr
khüünagta eerpanaa magjim anum, ich Jesuupai:

—Pāar mág mā iek ūrm khōchgau dau aphuu wēnūrrum khūunta onee abat, mág atag pāachta Ēwandam dūi āba jooba wēnūrraju aawai. ²¹ Onee abat ajim anām, pāar ar Ēwandamau waupim khōsim nem wawaagta jāsöomjö nām khūun. Jāgtarr jūrr mág atag pāar būurjā augchēba wēnūrrajugui ajim anām. Onee abat, pāar mā gaaimua dauhi paraa durraajem khūun; mág atag pāar ökhīrjug khaugba wēnūrrajugui ajim anām. ²² Onee abat ajim anām, māch chi Emkhooi Iewaa iek ükha nām gaaimua pāach chikhamnau kha ukhurnaa amach aigmua khāijā warag di chaaur pāach jūrwai. Onee abat, chikhamnau pāach wau iekhamamua khāijā, “Jāg woun chan õor ajapham khabam” a iekhaawai. ²³ Örau pāach dūi mag nām jaar oob ökhīrjuu amiet ajim anām. Mag khāyau warag onee abat ajim anaabá; pāar mag nām jūrran ügtharin pāar athee nem ajapham pōomata thānām. Īs mág pāar mā gaaimua dau aphuu wau nāmjö wēnūrraajeejim warrgarwejā, Ēwandam i jaaujerr khūun. Mamā īs ügthar Ēwandam dūi ya am onee nāmgui a iekhamajim anaabá, am wawí nāmua.

²⁴ Mag iekhakhagmamua ichdēupai, ’Mamā jē apdurr ajim anām, õor amach phatkonta thö iyūu aajem khūun! Am amach phatkhonag ee am khōchgau Ēwandam igba arr jūrr, amau mág atag oomaa ajurau ajim anām. ²⁵ ĪĒ, apdurr ajim anām, mág jēb gaai nem thum paraa būurjā augchēba aajem khūun! Jāgtarr khūunta jūrr mág atag dau aug ee wētju. ĪĒ, apdurr ajim anām, ar sīi onee am khōchgau būurjā amach mor

ewag khĩirjuwia ökhĩirjuupaijā aba aajem khuuñ! Amachdēu ampierr am khōchgau Ŋwandam igba arr jūrr pōd amach ügthar öbérba aawai, m̄ug atag am icharaucha bīe n̄isijugui ajim anum. Maimua ũchab, ²⁶ ;Ē, apdurr ajim anum, ar thumaam khuuñnau pāar ēugar, “Jāan chad woun ajapham pamá” a ig iyuu aawai! Warrgarwejā par chadcha Ŋwandam i chaar khabamta jaaujerr khuuñ ēugarjā ich magta iekhaajeejim, pāar jōoinau. Ōrau mag am ēugar õor ajapham aajeejieb mama, maadēu khaphu n̄amgui ajim anum, am pōd Ŋwandam aar öbérba arr.

¿Jāga aju aai n̄ dich kha ukhurm khuuñ dūi?
(Mt 5:38-48; 7:12)

²⁷ Mag jaaumamua Jesuu magjim aajem ich iek ūr narr khuuñnag: ’Pāach dūi iekkhōr paraam khuuñ kha khōsinaa pāach oomapha aajem khuuñ dūijā nem ajapham waubat. ²⁸ Pāach chikhamnau thōp iekhaawai magum iekjā igba, warag am kōit Ŋwandamag jēeubat. Maimua pāach ãaukha iekhabaadēm pua chuu aawaijā, dūi ãaukha iekhaju khāyau, warag Ŋwandamagta am kōit jēeubat ajim anum. ²⁹ Chikhamnau khāijā puch gaai mas deewai oob i gaai agjö deem. Mag khāyau uduraa puch gaai mas apibá. Wa puch camis khāijā ãbmua khechthug aum iigwai warag tagam khajūajā uduraa irig arrpibá ajim anum. ³⁰ Wa puch nem khāijā ãbmua khechthug aum iigwai, meeukhaju khāyau, okhooju awiajā idēu warag arrpibá. Ōrau puchig nem jēeuwai ö ajapha magum aba deebá. Wa ãbmua khāijā khūchpaim athee puch nemdam

j  eu arrwai oob, "J  pkhaa mu in deebahur" am ajim an  m. ³¹ Chikhamnau p  ch d  i khaigba apimapha sim khai, p  ch garmuaj   am d  i khaigba am.   rau p  ch d  i apim kh  simj  ta p  ch garmuaj   am d  i ab   ajim an  m amag.

³² Magnaa mag ichdëu parhoobam khuunjö apiba sim igwi, 'Päadë khiirjubat ajim anum: Pärau pääch jäsenem khuunpaita daupii akhiin, ¿maig khan ajaug s*î*? Büürjä Êwandum iek ükhabam khuunaujä amach kha khoosim khuun chan oomap khaba sîerrjëemgui ajim anum. ³³ Wa pärau pääch juag oojem khuun juagpaita agjö ookhiin, ¿maigjä khan ajaug s*î*? Mag num aig üu khaba sim. Êwandum iek ükhaba aajem khuunaujä jurr agdaujö chikham juag oojemgui ajim anum. ³⁴ Pärau päächdëu nem deebarmjö päächig deejöjöö khiirju num khuunagpaita nem deekhiin, ¿maigjä pär jäga nu? ¿Ich agjö aba aajë ajim anum, Êwandum amach thaaar ee chukhu num khuunaujä, deeu agjö amachig nem deemkhiir? ³⁵ Magua muan päragan, pääch d*ü*i iekkhôr paraam khuunjä warag kha khoosita abat a chirumgui ajim anum. Maimua am d*ü*i ö ajapha abat ïchab, pääch nem-dam khüchpaim athee khâijä jüeu arrwai tagdeen bëebaju khâijäa jäg deebap*ü*im a iekhaba. Pärau ö ãkhârag chukhu magmun, ügtharin pär athee nem ajapham pöoma thanumgui ajim anum. ïchab pär mag wenrrum magan pär chadcha Cha Ügthaa Phuu Num ag chaainaugui ajim anum. Êwandamau õrau khiirjuajemjöta khiirjuajem akhiin, ãba õor ajapham khuunagpaita irua nem dee-jekham. Mamu i magba thumaam khuun d*ü*i

ajapha khit m,  or khaibagj  igba, ni mag ich ajaug khit m paarj   r au ichig  u ajim abajuj  kh irjuba. Magua p rauj  agjöta aju aai n mgui ajim an m, p ach khapeen khaibagj  igba. ³⁶ Maachin thumaam kh n dau aug khaug paraata an m, ar j g maach Aai  gthar simuaj  agj  maach thumaam kh n dau aug khaaugj pirau.

*¿J ga aju aai n  chikham  gkhaju kh yau?
(Mt 7:1-5)*

³⁷ 'Oob chikham  gkham kh chgaupai chan chikham pekau ph miet, eeu  wandamau p ach chach n m ed mag m iek igdukham p ach d i. Oob "J g wounan chad khaibag ee p iju aai sim" amiet, eeu p ach iek gaaimuapai  wandamau p achta khaibag ee p idukham. Chikhamnau p ach d i khaigba aawai s i warag ich mag kh ir akhoobap it, tag mag m iekj  igba. P rau p ach khapeen d i magm n, magan  wandamauj  p ar d i agj  ajugui ajim an m. ³⁸ P ach khapeenag nem  gkhaba deem n,  wandamauj  p rag nem  gkhaba deeju. P rau p ach khapeenag nem deebarm j rr, irua p rag  r ag kh yau ph su ipiirnaa p r simii deeju. Mam  p rau p ach khapeenag chachnaata nem dee n m n, magan  wandamauj  ich agj p i p rag deejugui ajim an m.

³⁹ Mag ejemplodam kh ir pogkhe jaumamua, 'P ad  kh irjubat ajim an m. Woun  b dau khaugba simua ich khapeer agj  dau kh su khit m juu gaai p r arrkhiin,  b b  u subaadeeu ?amach numwe burrbaju khai? ajim an m. ⁴⁰ ?P rau oowai eeu woun nem khaug simua ichig jaa

sim khāyau atcha nem khaug sīejē? Ichig nem jaaumam thum khaugbapäaiwain chadau ich maestro dēnjo nem khaug sīsiejemgui ajim anum. **41** Pach dau ee pasur pōm sim joothu thunum nacha noi aubam aig, ḥjāga pua pach khapeer dau eem pasurdam bärue khitum noi awaag agá? Maachin nacha dich khīirjunaata iekha nūmgu ajim anum. **42** Wa magbam khai, ḥjāga ābmua ich khaperag “Daai kakē, mua phau dau eem pasurdam noi aukhim” aju, mamu ich dau eejā ag khāyau nem pōm sim joothu thunum noi auba simta? Sii chikham jaaum khōchgaupai chan dich wir aig khīirjubanaa pōd mag iekhaju khaba nūmgu ajim anum. Khīirjug chukdam, nacha dich dau eem pasurta noi auba aajeeb, wajapha oog; maimuan chadau jūrr dich khapeer dau eemjā agjō noipüi nūm. Magua dichta nacha khīirjuba aajeeb chikham jawaag. Dichjā agjō chirum chan pōd dich khapeen jaauju khabamgui ajim anum.

*Jāga ñor ö ajaug khaphu aajē
(Mt 7:17-20; 12:34-35)*

43 Mag jajawagmamua, ’Maach jaauju khūn chukhu awiajā maachin dich iekha nūm gaaimuata ñrag dich khap apiejemgui ajim anum, ñor wājāauná wa ñor khaibam khūná. Pārau khaphu nūmgu ajim anum, nemjō ākhāraa cheejem igwia, “Jāg nemjōon chad ajapha khitabma” aba aajem; maagwai jūrr nemjō ajapham igwiajā, “Jāg nemjōon chi ākhārau” aba aajem. **44** ḥPārau oowai pahach gaai nemjō khūwaa chē sim ooje? Kūpud dēnja miel wie nūm ooba aajem. **45** Ich agjöta nūm īchab maach wounaanjā. ñor khīirjug

ajapham khuunau nem ajapham nemta iekha num, amau nem ajaphata wauju khiirju naawai; mamu ö äkhäraam khuunaun iekhaawaijä nem khaigbamta iekha num, am ödi s*ii* nem khaigbamta wauju khiirju s*isid* aawai. Magta öraun maach iyuu num ûr num gaaipai warre khaphu aajem, khanim woun agä: woun ajapham wa woun khaigbam.

*Öor numí di èutarr
(Mt 7:24-27)*

⁴⁶ 'Pärau mua nem jaau chirum ipierraa khaba numta, ¿khanthee mu igwia s*ii* par iiupai "Puuta maar Pöröu" aajë? ⁴⁷⁻⁴⁸ Mua pärag jaaukhimgui ajim anum. Ar chi mu aig beewia mu iek ûrnaa mua nem jaau chirum ipierraa nem waaujem khuunan, biek äb woun di èwaag jebdi khörkha s*ii* awia durrhudau ee ierr ich dibü jukhanaa di èutarr wounjöta numgui ajim anum. Ya mag aaipa denuisim ee, döäd pöm beewia ag gaai dö uu thennarrjä chuyüpüiba ich mag s*isijim* anaabá, dibü ierr jukha s*ier* aawai. ⁴⁹ Mamu ar chi mu iek ûrtarrta büurjä ag ipierraa khaba num khuunan, jürr agjö woun äb s*ii* khomariipai dibü jukhanaa di èutarrjöta numgui ajim anum. Mag khomariipai èu s*ier* aawai aaipa denuisim ee, íchab noseg pöm ché then arr khur döäd pöm pierrwai, dö uu then awia s*ii* dö badag uursirpüijim anaabá. Mag, nem thumaa okhoojimgui ajim anum.

7

*Jesuu capitán chog monaautarr
(Mt 8:5-13)*

¹ Mag õor pöm wëjorrag iek jaau ö dichtarr khur Capernaum phöbörög petajim aajem. ² Mag Capernaum phöbör ee capitán ãb sïejim aajem, soldaaun pör. Mag capitán chog ãb irua ürcha daupii aajerrta mor mas parhba tag ãwatbajujö thünaajim anaabá. ³ Mag nüm ee chi capitanau üurwai Jesuu õor monaau nürrüm a ürbaadeewai, judsonaan ee jöoin chi thethem khüün jürwia püijim aajem Jesús aar, makhuunau chi Jesuug chaigpa phöbaadeewai ich chog monaaupääin ich di aar mamkhñir. ⁴⁻⁵ Mag chadcha èréuwia, chi Jesús sim aar bardatkaimawia, mag capitán chog mor mas simta phüürba jajaau nüü awia, chaigpa nümuu irig magjierram anüm:

—Pua capitán di aar i chog monaaun makhiin üu akham. I chan maachjö judío khabam, mamü maach meeun kha khösi sïerrümgui ajierram anüm. Irua maar Ëwandam iek jaaujem dijä par ëu deejim, ich phatkhonau. Jägüm wounaan di aran chadcha pü maju aai chirüm. Pua khöös akhiin maran pü awaanta bëejimgui ajierram anüm irig.

⁶ Magbaawai chadcha am düi majim aajem. Mamü ya chi aaunaan wai nüm di dakha wëtum ee, chi capitanau ich aig narr khüün düi iek jaaupüijim aajem, Jesús aar. Magbaawai wëtwi barimawia irig, —Capitán iek, pü mapimaau-gau khabam aajem, mamü i iek í Ëwandam dau na üu khaba chirüm aajem, pü i di aar maag. ⁷ Ich mag chirüm khap, ichcha pü aig bëeba abarm aajem, pöd pü düi khñircha iyüü aju khaba aawai. Mamü pua khöös akhiin, ich maupaimua ich chog monaaupi naajim. I iek püch iiu

aawai chadcha monaauju aajem. ⁸ I iek iruajā ich gaaita khaphʉ chitʉm aajem, ichjā īchab ich pörnaan jua eegpai chitaawai. Mag chirab mamʉ, iruajā īchab soldaaun ich jua eegar phē wai chirʉm aajem. Makħʉnag ābamʉg khāijā “Pet” aawai maajem aajem, ipierra. Maimua deeumʉgjā “Pidú” aawai bēejem aajem. Maimua ich chogagjā “Mugta abá” abaawai i ipierra aajem aajem. Magua, maupaimua pua i chog monaaupi jaaumʉn, chadcha monaauju irua khaphʉ chirʉm aajem a jaauchéjierram aajem, Jesús aig.

⁹ Capitán judío khaba simuata mag iek jaaupüitarr warm khʉnau ichig jaaubaichém ūrbaawai Jesús jügderraa aadémua ich ēudee òor pos wēnʉrrarr khʉnnagta, —Keena, pāadē oobat. Mug maach israelnaan ee mug woun dēnjoy ükha nʉm chan agtha mua ooba chitʉmgui ajim anʉm.

¹⁰ Maimua chi iek jawaan bēetarr khʉn deeu ewag wētwia di aar ooimaawai, maig warppaimua am barju nawe Jesuu monaaupüitarr aawai mag chi capitán chog mor mas khérarr monakkha khérʉm ooimajierram anaabá.

Khoopaa ūan chaai chi meem Jesuu phiriu autarr

¹¹ Jesús Capernaum phöbör ee mag capitán chog monaaupüiwia öbéraau phöbördam Naín anʉmug petajim aajem. Mag i mām dāi i khapeen khapan wētmam ee, agjō deeum khʉn pōm pos wētmajim aajem. ¹² Mag mamua phöbör ee dubaag puertdi sim aig dakha pachënaa oowai òor binaan bēpaan warrumta oo athajim anʉm. Ma, khoopaa ūan chaai ichta ābpai khitarr ajim aajem. Mag binaandam arrum dāi īchab ag phöbör eem khʉn òor

khapaana wëdurajim anum. ¹³ Maimua aar barwia maach Pör Jesuu khoopaa ūan ich chaai athee dau aphuu khérum oobaawai irig, —Oob bñem ajim anum.

¹⁴ Magnaa warag aig bëewia chi binaan arrum pa gaai pürbaicheewai chi arrmaa arr khñun dñusisierram aajem. Magbaawai chi binaan ēwan sñerrag, —Mu iekhau phiidabaad ajim anum.

¹⁵ Magbaawai ag bürre chi mee khérarrdam phiidawia üu deeu iyuu aadéjim anaabá. Magbaa Jesuu chi ãdagta, —Ar khérum, puch chaai athaad ajim anum.

¹⁶ Magbaawai thumaam khñun jäphier nñam iekhau Êwandamag jëeumamua, “Chadcha Êwandam, üu pua maar eeg oo chirum. Üu pua jäg chaai chi meem arr phiriu atham” ajierram anum. Magnaa ïchab amach wir aigpai, “Keena, ïsin chadchata maach ee jöoingarmjö Êwandam i jaaumie sñechëchëm” khajierram aajem.

¹⁷ Mag Jesuu chaai phiriu autarr Judea durr thumaam khñunau khakhapdö aphöbaadeewai ichta warag thürphöö sñijim anaabá.

*Juan õor pör choomieu ich khapeen numí chog-tarr
(Mt 11:2-19)*

¹⁸ Juanaujä ïchab Jesuu mag nñrrum thum khaphu aadéjim aajem, ich khapeenau ich sim aar jaaubaimaawai. Magbaawai ich khapeen numí thürkha auwia ¹⁹ Jesús aar püijim aajem, makhuunau irig “¿Pñata chadcha nawe Êwandam i jaaumienau bëeju a jaaujerrá, wa ar khabam khai warag ich jäg nñag?” a khat jëeumkhñir.

20 Magbaawai chadcha ërëuwia Jesús sim aar barwia irig maguimajierram anum:

—Juan chi ñor pör choomieu maar pa aig püijim, ichig jaaupäimkhii. ¿Püuta chadcha nawe Ëwandam i jaaumienau bëeju a jaaujerrá, wa marau deeumta nüju aai nüwa? Marag ajapha jaaubá marau khap aag aimajierram anum irig.

21 Magbaawai, —Pärag oopikhimgui awi, am dakhii Jesuu khamor machag s̄isidum pöm monaaunaa bën khaigbam wai s̄isid arr khüunjä monaaupüimajim anaabá. Mag nüm düi ïchab ñor dau khaugba khithée arr khüunjä dau monaaumajim aajem. **22** Maimuan chadau magjim anum, chi Juanau chogtarr khüunag:

—Ërëubaadëwia Juan aar jaaubaimat, pääch jügħu ucha ūrwia pääch daúacha m̄aq oobarm. Irig, “Dau khaugba khékħed arr khüun dau ajapha thunum abat; bū wédha wédha s̄isid arr khüunjä ya ajapha nərrjéem; kach khīsu arr khüunaujä ajapha ūr s̄isidum; chi meem arr khüunjä deeu iiu nərrjéem; maimua aphu um khüunagjä ïchab ñor peerduajem iek jaau chirum” a jaaubaimat ajim anum. **23** ïchab irig, “Chi ma iek ükhawia ogħuba m̄a gaai ükha chirum wounan i onee ich mag chitaju” a jaaubaimat ajim anum, mag ichig jeeuwimarr khüunag.

24 Maimua chi Juanau chogpäitarr khüun ërëu phöbaadeewai chi Juan igwiata Jesuu ñrag magjim anum:

—Pärau Jordán igaau woun ñrag Ëwandam i jaau nərrum oon weetwai, ¿sli woun iek theeg

chukhu phūu choomaar sōsōii jūurba ahau aa-jemjökhamta oon wëtjierrá? Magum woun khabajimgui ajim anum. ²⁵ Magan ḥkhanim wounta oon wëtjierráma? ḥWoun khajúa ajappha júa simta oo-jupii awia oon wëtjierrá? Pārau khaphu nūmgui ajim anum, khajúa ajapha júanaa thach biwaa khoojem khūnan sīi phöbör ee di ooimam eeta naajem, reinaan dūi āba. ²⁶ Mamu pārau magjömota ooimabajierram. Pārau ooimatarran woun āb Ŋwandam i jaau nūrrūm ajim. Mamu mua pārag jaaukhimgui ajim anum: Juan chan warrgar Ŋwandam i jaaujerr khūnajöpai khaba, am khāyaujā ürħuħchata sim. ²⁷ I igwia Ŋwandamau ich i jaau-mienag warrgarwe ich iek phäpitarr gaai jaauwai: “Jāata irua mu na pāiju ajim, ichdēuta mu na mu maju ee õrag jaaumaawai thumaam khūnau mu iek ūrm khōsi sīi mu nū naamkhīir.” *(Mal. 3:1)*

²⁸ ’Magua muajā pārag mag chirumgui ajim anum ich Jesuu: Warrgar Ŋwandam i jaaujerr khūn eejā Juan chi õor pör choomie khāyau ürħuħcharam chan ābjā chukhu ajim. Mamu chi mu iek ūrwia, mua nem waubarmjā khaphūnaa, Ŋwandamta ich thāar ee au sim wounan chad, maadēu nem igba khitawiajā, Juan khāyaujā khapcha aju, jāga Ŋwandam ichdēu õor peerdu atham thāar ee sīeicheejē.

²⁹ ’Pārau khaphu nūmgui ajim anum, chi Juanau jaau nūrrūm ūr narr khūn ee thumaam khūnau dēbpaar jēeujem khūnaupa amach khaibag āsie ewag khīrjuwia irig pör choopi nūmua Ŋwandamagta, “Ŋwandam, chadcha puata maar

thāar khap chirām.  u pua Juanag jaaupiwia marag p ch iek khaugpibarm” aajeejim. ³⁰ Mam  chi Moiseeu  wandam iek ph tarr ajapcha  rkhaajem kh nau chi machnaan d imua chan magba,  wandamau am th ar eej  warm kh n d imj  am ig sim warag isegjierram. Mag gaaimua warag Juanagj  amach p r choopabajerramgui ajim an m, amachta ajapcha n m awia.

³¹ Maimua maach P r Jesuu mag jaaumamua magjim aajem: ‘P ar  sim kh n,  j  ga n m abari? Mua p rag jaaukhim: ³² P ar ar Juan isegwi m j  iseg n m kh nan, chaain jemkha n mua amach khapeen d i kh ir auph baad mj ta n mgui ajim an m. Warm kh n garmua, “Maar d i karris sir n m gaai onee jemkhabahut” aawaij  jemkhamapha n m. Maimua j rr, “Magan s i  kh irjuu  or mee wai n m aiguimj  ohoodö abat” aawaij  magj  kh chkhaba n m. P arj  magta naawai,  khani kh si n mma? ³³ P ar ee Juan chi  or p r choomie n rraajeewai irua ajap thach kh ba  rkhaajeejim,  wandamag j waag. Mag m vino char  b urj  d obajim. Mam  mag oowai p rau, “J an mepeer d i khapeerkha s iewita s i ich j g aai thach kh ba n rrajem” a iekhaajem p rau. ³⁴ Mam   s m ch chi Emkhooi Iewaa chaar b ewia p ach d i parhooba thachdam kh naa vinodamj  d  khitaawai j rr magj  kh chkhaba, warag p rau m   ugar thach bip m kh naa vino pigj  chit m aajem. Magnaa gobierno d bp ar j eu n mua  or kh guurjem kh n d ij  khapeerkhanaa pekau p m s sid m kh n d ipa khapeerkha chit m a iekhaajerramgui ajim an m, m j  iseg n m

iekhau. ³⁵ Magnaa amag, Mam^h ar chi Ëwandamau khñirjug deetarraucha khñirju nñam khñunau chan magba, amau chadcha khaph^h nñmogui ajim anñm, chijā khñunta ich Ëwandamaucha pñitarr khñun agá.

Jesús Simón chi fariseo deg

³⁶ Biek áb chi ajapcha Moiseeu Ëwandam iek phä puatarr uñrkhaajem khñun eem woun áb Simón anñmua Jesúus ich düi ába thach khömkñir ich di aar ëeurrjim aajem. Magbaawai chadcha mag woun di aig bëewia, ich atheem thöi khérum aig jupwia, dijā ee ába phñur khöphöbaadëjim aajem. ³⁷ Maagwai ag phöbör ee sñejim aajem, kachaloo uñi áb parhoobam emkhooin düi sñerrarr. Mag uñirau Jesúus Simón di aig thach khö sim khaug athaawai jügdee didam durrhudau alabastro anñm dën boteedidam wau khitñm düi bëejim aajem i aig. ³⁸ Mag bëewia i ëugarmua i bükhñrr phöbkhachëwia bñemamua i bü ür ich dauchö thëutkhamam ich pörbüupai järpüimajim anñm. Magnaa i bü üu au, üu auna, jügdeeu choomajim anaabá, i bü gaai.

³⁹ Chi Jesúus thärpñitarr wounau mag oobaawai ich ödegpai, “Mug woun chadcha Ëwandam i jaamie chaar akhiin, irua warre khaug aukhamgui ajim anñm, khanim uñirauta jäg ich bü gaai purbaichë. Majā pekau pöoma simua ich gaai pur simta büürjä khaugba simgui” ajim anñm ich Ödegpai.

⁴⁰ Magbaawai Jesuu chi Simonag,—Simón, pñdë m^h iek ürbarí ajim anñm.

Magbaawai jürr chi Simonau Jesuug,—Maestro, magan mñrug jaaubarim ¿khan agá? ajim anñm.

41 Magbaawai Jesuu jaaubaadëjim aajem irig. Mag jaaumamua, —Biek ãb wounau õor numiium khuuñag phatkhon prestaajimgui ajim anum: ãbakhaíg cien denarios deewia warmug diez denarios deejim. **42** Mamã amau phagpüyaag chukhu narr aawai, “Idëu mua sii ich jäg okhoopikkhim; oob märag phagmiet” ajim anum, chi morkhuu.

Mag jaauwia Simonag, —¿Chijägu pua khüirjuawai ürcha i daupii aju khai? a jeeujim aajem.

43 Magbaawai Simonau, —Mua oowain chi phatkhon dürrcha paraa sïerraujöo simgui ajim anum.

Magbaawai Jesuu jürr irig, —Simón, maiguin chadcha pua ag eyaa jaaubarmgui ajim anum.

44 Magnaa chi uuirag eerpanaa Simonag magjim aajem:

—Simón, ¿pua mug uui oo chirabá? Pudë khüirjubarí. Pü di aig mu barcheewai pua märag dödamjä jöi deebajimgui ajim anum, mu bü sügamkhüir. Mag khäyau mug uuirau ich dauchöoupai mu bü ompüiwia ich pörbüupai deeu järbapüim. **45** Mu barcheewai pua mu khüir üunaa, “Pü uu bëejimjä” abajimgui ajim anum. Mag khäyau mug uuirau mu barchétarr aigmua ich mag mu bü uu ahaukham. **46** Pua aceitedamaujä mu pör phuurbajimgui ajim anum, mu barcheewai. Magtarr mug uuirau jügdeeuchata mu bü gaai choowia phuurpüijimgui ajim anum. **47** Ís mugbarm pudë khüirjubarí ajim anum, chi Simonag. Mug uuirau mu däi mugbaichëmun ich pekau pöoma sïerr thum

chugpaabapüim jūrrta “ঢু ajim” a sim khabahab. Chi pekaujā bürüm khaba arr aawai ichdëu agjö dürrcha mʉ kha khōsi ʉm a sim khabahab ajim anum, jāg sim aig. Ich jägtä s̄iebahab cha mua p̄urug nem īgkha chirumjā. Äbmua khāijā ichig dēbpaar paar nʉm khʉnag tag phagpiba perdonaamʉn, chi dēbpaar p̄oomacha s̄ierr garmua ürʉucha i daupii aju. Maagwai bürüpai paraa s̄ierrau i daupii ajup mama, warm dēnjöcha khabaju. Magua ich perdonaatarrpierrpai s̄ii irig “ঢু ajim” ajugui ajim anum.

48 Maimua jūrr chi ʉhiragta oonaa, —Pʉ khaibag thum chugpaa s̄isimgui ajim anum.

49 Magbaawai i düi āba ohoodö narr khʉnau amach wir aigpai iyʉʉ nʉmua, —Keena, ɿmʉ chijāg woun agá, jāg pekaupa chugpaa sim? ajierram anaabá.

50 Mamʉ amau mag khīrju nʉmjā igba warag chi ʉhiragta, —Oob khīrjum. ঢু pʉ peerdu ʉsimgui ajim anum, pʉchdëu ʉkhatarra gaaimua. Pʉch diig maju aai ʉmgui ajim anum.

8

Uin Jesús jāoogjerr khʉn

1 Maigmua maau Jesús phöbörpierr nʉrrʉmua īchab phöbör chaaur didam khapan khaba khékhēdʉm eem magwe nʉrrajim aajem, maach peerduajem iek jaauwai. Mag jaau nʉrrʉmua, —Ēwandamta ya thumaam khʉn pørkhamimʉ sim. Pāar peerdu khōsi nʉm khai, irigta ʉdaraa pāach phēethʉgpibat aajeejim anum, ichta pāach Pørkhamkhīr.

I dëi īchab wēnūrrajim aajem ichdëu doce jür autarr khūun, ² maimua īchab үүin ichdëu am mor eem mepeen jür wērpnaa sīi khajapham khamor machagau sīsid arr monaaukhapüimatarr khūunjā agjö. Chi үүin mag i dëi wēnūrrarr khūun, dau ăb María ajim aajem īchab am dën Magdalena aajerr. Ich mag үүi mor eem ajim aajem Jesuu mepeen siete jür wērptarr. ³ Ābakhai Juana ajim aajem, woun Chuza anūm үүi. Ich mag woun Chuza anūmuata rey Erodes nem thum ich dënjö khaphu aajeejim anaabá. Maimua ăb agjö nūrraajeejim aajem, Susana anūm. Maimua mag tag үүin khapan agjö thūnaajim aajem, amach di aarmua nemdam aibée nūm iiu, i jäog wai wēnūrraajerr khūun.

*Wounau nemjīr dau phōthurtarr ag nem īgkhaa
(Mt 13:1-9; Mr 4:1-9)*

⁴ Mag Jesús phōbörpierr maach peerduajem iek jaau nūrrūm jaar, khāai ăb phōbörpierram khūun i aig bēejierram aajem. Maimua thum ăbam aig biirdubaadeewai amag nem īgkhamamua magjim anūm:

⁵ —Biek ăb woun nemjīr dau phoon majim aajem. Maimua mag mawia phō nūrrūmua ăaur chi nemjīr daudam bă diichjem ee burrtarr băuu jēb ee joothugmam dëi nemchaain bēewia sīi khökhūipüijim aajem. ⁶ Maimua ăaurag mokpör jojoodög ee burrtarr tharrphējim anūm, mamu mag perasöm jēb durrkhu ürħu sierr aawai jēb jūsarm gaaimua pōd khaar khaba, sīi phua khēchjim aajem. ⁷ Mag phō nūrrūmua īchab ăaur khūun miudö arr ee burrjim aajem. Mamu chi miuta ürpabaadeewai nemjīirdam õt khaba, sīi ich

magpai aphuu naisijim aajem. ⁸ Maagwai tagam khuun j b wajaug ee burrjim aajem. Makhuunan chadau  b rwia ch baadeewai khaarpierr bich thuu jopmajim aajem.

Mag jaaumamua, aig narr khuunag, —Keena, j g  ruuna Chamug nem  gkhaadam mua jaau chir m ajapha  rbat ajim an m.

J gwi ejemplloouta mag nem jaaujeej .
(Mt 13:10-23; Mr 4:10-20)

⁹ Magbaawai i khapeenau irig j eumamua, — Cha pua nem  gkhaadam jaau dichdimam, ?khan aawaiuma? Marau p d khaugba abarm, marag jaaubá ajierram an m.

¹⁰ Magbaawai ichd u magjim an m amag:
—P rau khaugam kh si  r naawai, m chd un warre p rag khaph  apiejem, j gata  Wandam  or th  ar ee s iecheej . Mam  warm khuunagan s i kapham nem  gkhaadamj paita  gkhaajemgui ajim an m, amau oo n mta oobamjö amkh ir, maimua  r n mj  b urj  khaugbamj  amkh ir.

¹¹ Maimua amag, 'Mua p rag jaaukhimgui ajim an m, ich Jesuu. P rau p achig jaaupi n m n m gaugui ajim an m: Chi nemj ir dau wounau ph thurtarr,  Wandam iek  rag jaau n mta jaau simgui ajim an m. ¹² Maagwai chi nemj ir dau kh dj  ee burrmarr,  or  Wandam iek s i par j g upai  urjem khuunaugui ajim an m. Amau  Wandam iek jaau n m  r n m, mam  meperau b ewia kh gurbaicheewai  rba arrj  th  ar ee  Wandam iek chukhu th ba n m, kh dj  eem nemj ir dau nemchaainau kh p itarrj . ¹³ Maagwai mokp r jojood g ee nemj ir dau

burrmarr, ar maach khapeenau Ŋwandam iek ūurwai onee ükhaajem khueunaugui ajim anum. Mamu thāraucha ükha nūm khaba aawai, nemjīir dau pōd khaar khaba aajemjō khūchpai ükhawia iseg puajem. Maagwai ükha nūm anumta mag iek ajapham gaaimua meperau khaigba aicheewai deeu Ŋwandam iekta isegwia warr amach naajerrjō wēnrram khōsi nūmgui ajim anum. ¹⁴ Maagwai nemjīir dau sirphug dāi öbērwia õt khaba bāautarr, jūrr ar maach khapeen ihāsisisdōm khueunta jaau simgui ajim anum. Amau Ŋwandam iek ūrm khōsi ūr nūm, mamu deeu amach khīirjug eepai, “Jāgūm gaaimua pōd mu phatkhon auba khāijā chitaju,” wa magbam khai, “Mua chadcha ükhakhiinjā pōd parhooba māchdēu ampierr abaju” a khīirjuajem. Mag gaaimua mag nemjīirdam aphuu bāauwia pōd chēba arrjō īchab Ŋwandam athee nem ajapha wawaagjā pōdba, sīi serbiibata nūmgui ajim anum. ¹⁵ Mamu jūrr chi nemjīir jēb ajaug ee burrtarr, ar õrau Ŋwandam iek amach thāraucha ükhaa chaar ükhaajem khueunta jaau simgui ajim anum. Magūm khueuna sīi par jūgupai ūrba aajem. Amachdēu ükha nūm gaaimua dau aug wauju akhiinjā, majā am gaai mas khaba simgui ajim anum, Ŋwandam athee nem ajapha waum khōchgau.

*Lámpara ag ejemplo
(Mr 4:21-25)*

¹⁶ 'Ya pāachig jaaubaawai pārau khaphu nūsim, mamu īchab mug pāachdēu ūrbarmjā pārau sīi pāach atheepai wai naaju aai khaba nūmgui ajim anum. ĪKhaíu õtdau paanaa bathēe eegar wa sīi nem bü

ee khāijā ausīuijē? Ōtdaun paanaa warre dijā garta ausīujemgui ajim anum, thumaam khūn dau araraa amkhīir. ¹⁷ Iswe chan òrau agtha ajap khaugba nūm, jāga Ēwandamau òor peerdu auju. Mamu mug atagta amach daúacha õt büug nem waibēenaa oo nūmjö amau khap aju. Chi mag khaugba nūm khūnan agtha khīchag ee nem oo nūmjöta nūm, būrjā khaugba. ¹⁸ Ajapha khīrjubat ajim anum, jāga pāraru ūr nu. Ar chi thāar onee ūrm khōsi ūr nūm khūnag Ēwandamau warag khīrjug deeju, ich iek khapcha amkhīir. Mamu ar ūrmaphapai ūr nūm khūn khīrjug eemun, cha mua jaau chirum deeū Ēwandamau ich iek sīepiba khecheu aujugui ajim anum, ūrmapha naawai.

Jesús eeugpeenau amach ād dūimua i dāi iekham ig narr

(Mt 12:46-50; Mr 3:31-35)

¹⁹ Mag nūm ee ich Jesús ād ich chaain dāi i aig bējierram aajem. Mamu òor pōm wējom khurau pōd i sim aarcha dubba, daaugajārpai naaichējim anaabá. ²⁰ Magbaawai òrau irig,—Pu eeugpeen pu ād dāi daaugajār nūm. Am iek pu dāi oom khōsi nūm aajem ajierram anum.

²¹ Mamu magbaawai ichig mag jaauchētarr khūnag Jesuu magjim:

—Mūrūgan muig Ēwandam iek ūrwia ag ipierraan nūm khūnanta īchab mu eeugpeenjönaa mu ādjö sīsidumgui ajim anum.

Jesuu phū dāi phūas thumpitarr
(Mt 8:23-27; Mr 4:35-41)

22 Maimua biek ãb Jesuu ich khapeenag, “Dökh̄rag wëttarau” awia, chadcha döjärr paaukhabaadëjim aajem. **23** Maimua ya am mag döjärr khodjörröm ee, ich Jesús khäibaadëjim anum. Mag i khäi jörrömta, phüäd pöm bëewia phüasdau dapag baupa aadeewai sosookhamua japau ãwatbajujö aadëjim anaabá. **24** Amachdëu mag oophöbaadeewai i khäi jörröm aar mawia, —¡Maestro, phiidubaad! Ya maachin khöogpamgui ajierram anum.

Magbaawai phiiduwia, phü theeg thunamug meeurrau s̄lunaa, īchab chi phüasagjā meeurrau s̄lubaawai, tag phüjā wëba phüasdaujā baupa khaba, warre sii döjä meuu jöisijim anaabá. **25** Maimua jūrr ichdëu amag, —Keena ajim anum, ¿mag päär m̄ d̄ui khodjörrömjā nem ökhöta n̄? Jägan pārau chan m̄ pääch d̄ui chitumjā khaugbata naab ajim anum, jägcha jäphierraag.

Mag amach dakh̄ir phü d̄ui phüaspa warre thumba atham oobaawai jäphierrnaa dauderraanumua amach appai ökharii, —Keena, ¿khanim wounta mag phüugjā iekhanaa phüasagjā iekhaawai i ipierraa aajëma? ajierram anum.

26 Mag wëtmamua khodjörröö awia Gerasa durr barjierram aajem, ich ag th̄rrdö eepai thoom igar Galilea kh̄irphee.

Jesuu woun ãb dösät dau eerpamieubaarjerr monaautarr

(Mt 8:28-34; Mr 5:1-20)

27 Mag Gerasa durr barimawia Jesús durrpabaadeewai i kh̄irphee woun ãb phöbör eemua öbärchëjim aajem. Mag woun ich warrgarwe dösät bënëu s̄ipwia ich mag bar

nurraajeejim anaabá. Mag gaaimua nawe degmua mawi, tag degjā khaba, ãba ujā ürpai khäinaa, khajūa kharraa ich mag sīrrajim aajem. ²⁸⁻²⁹ Mag wounau Jesú斯 oo athaawai dëgölp wiiu a i bükħurr phōbkhabaimawia chaigpamamua thet irig magjim anum:

—Jesús, Cha Ḫgħtha Phuu Näm Iewaa, ¿khan-theeta pua mu mägbäichëma? Oob mu chig a chiram ajim anum, chi mepeer garmua Jesuu ichig woun mor eemua öberpi jaaubaawai.

Mag chi mepeer ajap thierrpa sīrr aawai üibabaarjeejim anaabá. Mag barbaadeewai parii cadenau jünaa grillos anum eejā bü khōokha sīsiukhamjā i atheem khaba aajeejim anum. Sī warag caden tharrēupūiwia õor chukag aar warp warrjeejim anaabá, chi meperau.

³⁰ Maimua Jesuu irig, —¿Pu khan a thħurjē? ajim anum.

Magbaa chi wounau, —Muun “Mepeen Phöbör” a thħurjemgui ajim anum.

Irua mag sīrran, bēn pōm ich mor ee dubchē thunum wai nurraajerr aawaita mag sīejim anaabá. ³¹ Magbaawai chi mepeen woun mor ee mag thunarrau Jesuug, —Oob warre khīmie durr chan maar püi chiram. ³² Mag khāyau ar khūsnaan phathau khö wēnarrum eeta idēu maar dubpibá ajierram anum, ag dakha khūsnaan khapan thunarr aawai.

Magbaawai Jesuu amag udaraa khūsnaan eeta dubpijim anaabá. ³³ Magbaa chadcha woun mor ee mepeen pōm mag thunarr öberdutkhawia jūrr khūsnaan ee naaimaawai, khūsnaanta parhooba khaphig phöbaadēwia ithurmug ürmua tharrdö

pōm wējom ee durbagkha sīi khēu khuurbu khēchjierram aajem. ³⁴ Magbaa chi khūs thua narr khūnau amachdēu mag oobaawai jāphierrwa phöbörög khaphig phöbaadējim anum, õrag jawaan. Mag wētumua īchab phöbör chaauraa di nūnūidum eem khūnagjā jaaumajierram aajem. ³⁵ Mag phöbör ee jaaubaimaawai, chadcha aar oon weetwai, chi woun mor ee bēn pōm wai sīerr wajapha khajūa jūanaa, ag na magba aajerrjō, sīi ya maach khūr ich mug Jesús khūrphee jup sim ooimajierram anaabá. Amachdēu mag oobaimaawai jāphierraap Höbaadējim anum. ³⁶ Magtarr chi ootarr khūnau jūrr chi oon bēe nūm khūnag jaau naajim anum, jāga mag woun dösātau mag wai nūrraajerrta üu Jesuu monaaupüijī.

³⁷ Magbaawai Gerasa perasöm khūn pōm aig thūnarr khūnau jāphierr nūmuu Jesuug chawag mapi jaau naajim anum, amach ee sīepiba.

Mag chadcha, Jesús jap ee pabaadējim aajem, deeu amach berrag wētaag. ³⁸ Mamū mag am wētaagpam ee, chi woun mag dösät bēnēu baar-jerrau Jesuug jējēeu aajeejim anaabá, i dāi maag. Mamū Jesuu i arrba warag irig, ³⁹ —Pach diigta petā, maimua thumaam khūnag jaaupet ajim anum, jāga Ņwandamau üu pū eeg oowi pū monaaubar.

Ichig magbaawai chadcha phöbör ee petawia ich mag jajawag majim aajem thumaam khūnag, jāga Jesuu i dau aug khaugwia ich bēn chug-paapütarr.

*Jairo kha, maimua ህወወ ኃብሙያ Jesús khajūahidam
gaaipai puartarr
(Mt 9:18-26; Mr 5:21-43)*

40 Mag Jesús deeu ich khapeen däi jap ee pawia Galilea durr barimaawai õor pöm sii i nü khodthnaajim aajem. Mag i barbaimam oobaawai thumaam khunau irig, “ወu pü bëejim” anaajim anum. 41-42 Mag i barbaimam ee, woun äb judionaan Ņwandum iek jaaujem di thuajem Jairo a thür siierr i aig bëejim aajem. Mag woun chan tag chaaijā chukhu, äba chaai ህወወikhaardam doce añaosjö sierdam appai khitumta ya meemaa ajim anum. Mag tag chaaijā chukhu äbpai khitum meemaa aawaita Jesús bükharr phöbkhanaa ö bürus aichëjim anum, ich di aar arrwia mag ich chaai mor mas khérum monaaupäimkhñir. Mag ich aig ö bürus aicheewai, ya agug wëtumta, warag õrav am phëeudä arrmaa ajim anum, pöd majujä khaba. 43 Mamü õor pöm mag thunum ee, īchab ህወወ äb sëejim aajem, doce añaos sii phomieu bar sim. Mag ህወወirau ich phatkhondam thum gastaapüiwia sëejim anaabá, doctornaanag ich éwaupi simua. Mamü äbmuajä pöd i monaau auba aajeejim aajem. 44 Mag ህወወ mag simua Jesús èugarmua bëewia i khajūahidam gaaipai purchëjim anum. Mag irua purbarm bürre chi phömie thubabaadeewai warre ich mag monaau sësijim anaabá. 45 Magbaawai Je-suu, —¿Khaíuta mu gaai pürbaichëma? ajim anum.

Mamü äbmuajä jaauba aawai Pedroou ich khapeen däimua, —Maestro, khaíu abarjugui ajim anum. Puch aig õor phëeudäkham khunau khabahab, pua mag chirum.

46 Mamu Pedroou ichig magbaawai warag Jesuu, —Ü, sii õor phēeudükhamua khabam. Mua khaphu chirümgui ajim anum, juau ogthomta äbmua müig mu gaai pürbaichüm. Mag pürbaicheewai Êwandam juapá mu gaai simua monaaubapüimjä mua khaphu chirümgui ajim anum.

47 Mamu chi ümirau ūurwai ichdüeu meraa purchütarra Jesuu mag ijüb aadeewai, khüir naau num iekhau, bü duui büewia i bükhürr phübkachüm, meerba õor thumaam khüan dakhüir jaaubaadüjim anaabá, khan atheeta irua mag i gaai purchüeji, maimua jüga mag pürbarm büurre i monaaau üisijü. **48** Magbaawai Jesuu irig, —Oob chigaa am ajim anum. Mua püch monaauju khaphu mu gaai purchütarr gaaimua üu pü monaauwia peerdu üisim. Püch diig maju aai ümgui ajim anum irig.

49 Mamu agtha mag i iekha öba num ee, woun üb büejim aajem, mag judionaan Êwandam iek jaaujem degam chi pür Jairo anum di aarmua, i üudee. Mag büewia chi Jairoog, —Kakü, ya aaunaanaujü püd üwatba abarm. Idüe Maestro süubá. Ya par maach aar i mabajup aichüjim anum.

50 Mag jaaubaichüm ūrbaawai Jesuu magjim anum chi Jairoog:

—Oob khüirjum. Pua püch chaai üu oo wai chitaju. Süita üba murua püch chaai monaauju khüirjugta wai chirsi ajim anaabá.

51 Maimua warag wütwia di aar barimajierram aajem. Mamu thuur khüerüm ee chi binaandam wai narr aar chan ich düi õor khapan dubpiba, üba chi doubtarr khünnan, Pedro, Juan, Santiago,

maimua chi aai chi ãd däipaita ich däi dubpijim aajem. ⁵² Mag barwia ooimaawai, thumaam khäun sereeu icharaucha bïe nãm däi īchab üapëpërkhamta ooimajim anaabá. Mag oobaimaawai Jesuu amag, —Oob bïemiethü. I meeba sñita i khäi sñebahab ajim anum.

⁵³ Mamä irua magbaawai, aig narr khäunau warag i wau iekha naajim anaabá, amachdëu chadcha chi chaai mee sim khaphu narr aawai. ⁵⁴ Mamä amau mag nãmjä ūrba, warag dubwia chi binaan juadam gaai purnaa, —jUuikhaardam, phiidubaad! ajim anum.

⁵⁵ Magbaawai i akhaardam deeu i gaai khëraicheewai ag bürre phiidubaadëjim anaabá. Mag phiidubaadeewai irig thachdam au deemkhñir jaaujim aajem. ⁵⁶ Mag phiidubaadëm oobaawai chi dënnaan khñir ëu awia warre dauderraan nñisijim anum. Maimua ichdëu magwia aig narr khäunag, —Is pääachdëu mug oobarm oob chikhamnag jaaumiet ajim anum.

9

*Jesuu doce ich däi ogduba wënrärajerr khäun
pütarr*

(Mt 10:5-15; Mr 6:7-13)

¹ Maimua Jesuu ich khapeen doce ich däi ogduba wënrärajerr khäun äbam aig thürkhanaa agdaujö juapá deemajim aajem, ich dënjo õor mor eem meepen jürkhñinaa mor masim khäunjä monaau wënräaju ayaa amkhñir. ² Mag püyaagpamua amag magjim anum:

—Mua pāar pāi chirām, õrag “Ēwandamta thumaam khūun Pörkhaimū sim” a jaaumkhiir, maimua īchab amag “Pāar peerdaju khai irigta uduraa pāach Pörkhapibat” a jaau wēnūrramkhiir. Mag wēnūrramua īchab khamor machagjā thum pārau monaau wēnūrrajugui a jaaujim aajem.

³ Maimua īchab amag, ’Pāach juu kharr ērēubaadët, būrjā nem inag arrba: bordón chukhu, talegdijā chukhu, ni thach ni phatkhonjā oob arrmiet; ich jāg ērēubaadët ajim anām, khajūa theg jūajujā chukhu. ⁴ Maimua pāach wēnūrrampierr pāachig di jaaubarm degpai kheeupaawai khāibat ajim anām, pāach maigmua wēt nām ora. ⁵ Mamū phöbör ee ni ābmuajā pāach amach deg dubpiba ni pāach iekjā ūrba abaawai warre amach dakhīirwe pāach bü gaaaim jēb ūrphē ūrphēnaa pāachta ērēubaadët ajim anām. Pārau magmān magbarmuapai amag “Pāachdēu jāg Ēwandam iek ūrba abarm gaaimus ich dāita khīir khap abat” anāmuugui ajim anām.

⁶ Mag, chadcha Jesuu amachig mag jaaubaawai ērēubaadëwia phöbördampierr jāga Ēwandamau maach peerdajē a jaau wēnūrrām dūi īchab durrpierr aaunaanpa monaau wēnūrrajim aajem.

*Erodeeu Jesús nem wau nūrrām ūrtarr
(Mt 14:1-12; Mr 6:14-29)*

⁷ Rey Erodes anāmua ūrbaadëjim aajem nem thum Jesuu wau nūrrām. Mag ichdēu ūrbaadeewai khakhaisamjō aadëjim anaabá, jūrram khūunau “Juan chi õor pör choomieta iiu phiidhwia nūrraichēm” a jaauchéchékham ūrwia.

⁸ Mag nám däi irua ūurwai ãaur khüunau jürr, “Elías warrgar Ÿwandam i jaaujerrta öberchëwia jäg nürrum aajem” a jaau nám däi agjö bigaaum khüunau jürr, “Elías khabam khai jääan chadcha jöoingar Ÿwandam iek jaaujerrta deeu phiiduwia jäg nürrum” a jaauchë naajim anum. ⁹ Mag bii wëjom ūrwia chi Erodeeu ich ödegpai, “Keen, magaag Juanan mua ö thappüpitarrau. Magan, ¿khai ajuma õrav mag bii thanum?” aajeejim anum. Mamu parhooba mag jaau thanum gaaimua ichdëuchata i däi oom khöchag sijim anaabá.

*Jesuu õor cinco mil jäogtarr
(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44; Jn 6:1-14)*

¹⁰ Mag doce ich Jesuucha päitarr khüan wénurrum awia bardatkachhee amachdëu nem wau wénurrarr thum irig Ÿkhachëjierram aajem. Magbaawai chi Jesuu chawag am phë arrjim aajem, phöbör Betsaida anum igaau õor chukag ee. ¹¹ Mamu õrav mag i petam khaugpütarr aawai i ēudee pochag wëtjim anum. Mag wëtwia ich aar bardatkhabaimaawai Jesuu amag, — Ÿu pääar bëejimgui awia, warag amag, Ÿwandamta thumaam khüan Pörkhaimum simgui ajim anum. Pääar peerdëju khai, irigta uduraa pääch Pörkhapibat a jaaumajim aajem.

Mag jaaumamua Ÿchab mor masim khüunpa monaaupäimajim aajem. ¹² Mag õor monaaupüpükham ee, warag edau khëuju gar pabaadeewai chi doce ich däi ogduba wénurrajerr khüunau i aig bëewia irig, —Mäig maach õor chukag eeta nüpí, phöbör ee wa di dakha nunaidum ee khäijä amag wëtpi jaaubá

ajierram anum, magum aar thachdam khöwia khäimkhii.

13 Mam magbaawai Jesuu jurr amag, —Am püju khäyau, päächdëuta amag thach deebat ajim anaabá.

Magbaawai jurr amachdëu magjierram anum irig:

—Maar khöju chukhu num amag deeg; ãba pandamta cinco wai num däi ãwarrdamta dau numpai wai num. Jäga õor pöm mug thanum marau jäogbarju? Wa phöbör eeta marau khöju pér awaan wëtjuwa? ajierram anum.

14 Mag õor pöm thanum ee emkhooin appai cinco miljö naajim aajem. Magbaa Jesuu amag, —Örag jaaubat ajim anum, ãbam aigpai poso de cincuenta en cincuenta khikhîratdö jupkhamamkhii.

15 Mag chadcha i ipierraas õrag jaaubaawai thum ich mag poso phuhr ohood aphöbaadëjim aajem.

16 Magbaawai ich Jesuu mag pan cinco narr chi ãwarrdam numpai narr däi ãba phë auwia, ügthaag eerpanaa, Êwandamag ūu ajim anaa, thorreuwia, ich khapeenag uapüimajim aajem, jurr õrag jigmamkhii. **17** Mag jigmamua thumaam khuen biwauwia imie phöbaadeewai chi pan ãwarr däi sobtarrau thubut doce ipiirkha aujim aajem.

*Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe ich
Êwandamau püju aajerrau a jaautarr
(Mt 16:13-19; Mr 8:27-29)*

18 Khäai ãb Jesús ich däi doce ogduba wénurraajerr khuen däi õor chukag ee mawia Êwandamag jéeu slejim aajem. Mag jéeu dichwia

amag, —Órau mu igwia iyuu nam ūurwai, ¿am iek mu khai aajē? ¿Pārau ūrba aajē? a jēeujim anam.

19 Magbaawai amachdeu magjierram aajem:

—Am iek pu Juan chi òor pôr choomie aajem; deuem khuunau jaauwai, puuta Elías aajem, war-
rgar Êwandam i jaaujerr; maagwai pogkha jaauwai pu siíi warrgar agjö Êwandam i jaaumie arrta deeu iiu phiidwia nerraichémjä a jaaujem am den ajierram aajem jūrr irig.

20 Ichig magbaawai, jūrr amachigcha, —¿Ma paachdejjäma, pārau khirjuwai mu khai agá? a jēeujim anam.

Magbaa Pedroou irig, —Puun Cristoou, ar war-
rgarwe ich Êwandamaucha òor peerdu aumkhir
püju jaaujerr ajim anam irig.

21 Pedroou ichig magbaawai, —Chadcha pua ag
eyaa jaau**p**ümke ajim anam, mamu oob büurjä
chikhamnag jaaum ajim anam.

Warm khuunagjä jaau**p**ibajim aajem.

22 Maimua magjim anam:

—Much chi Emkhooi Iewaa chadcha dau aphuu aju aai chiram. Mu dau ãaukha isegwia Jerusalenpie jöoin chi thethem khuunau phadnaan chi pôrkha nam khuunaupa Moisés iek jawaag chi machnaan däimua mu thoomkir pur deeju. Mamu mag amau mu thoowiajä khäai thärjupam ee phiidwia deeu mu iiu chirsijugui ajim anam.

23 Maimua thumaam khuunag eerpa eerpanaa,
—Chadcha pārau mu iek paach thärraucha ükha nam khai, magan mua nem waipi jaau chiram appaita waubat ajim anam, “Muchdeuta khap

chirum machdeu nem wauju” a iekhaba. Ma gaaimua chikhamnau paach dau aphuu thooju khiirjuwia khaija magum igba, waragta ukhanaat. 24 Ar chi mag jeb gaai ma gaaimua buurja phithurg aumapha wenurrum khuun chan meem edja ugthar oberbamgui ajim anum. Magarrau ar chi mua nem jaau chirum waum khochgauta amach nemja khiirjuba si warag ma gaaimuata dau aphuu anum khuanan chadau ugtharcha oberjugui ajim anum. 25 Parau oowai, gkhan ajaug si ajim anum, woun abmua mag durr thum ichdeupai jua wai sisim, mama mag sim meebaadee khimie durr petam; irua ich durr thum ich dai arrju aai si? Pod arrbamgui ajim anum. 26 Ab khaija ma gaaimua wa ma iek jaauju khaija or dakhir chigaa aman, mag much chi Emkhooi Iewaaja thumaam khuun Porkhanaa mach Aai dai ugthar i chognaan thanum khuunpa mag durr chachaan beem edja muaja ichab ich khiircha eerpanaa chigaa warag, “Mua, buurja pu khaugba chitum” ajugui ajim 27 Cha ma iekha chirum iekhau aaur khuun cha ma iek ur nam khuun chan machta thumaam khuun Porkha beeju edamjo aadem oobam aiga meebajugui ajim aajem Jesuu ich khapeenag.

*Jesus si buumjo aaderr
(Mt 17:1-8; Mr 9:2-8)*

28 Mag ich khapeen aaur khuunag amach daua ich oopiju jaautarr khur seman abjo nam ee, durrsi gaai Ewandamag jeuwaan mamua ich dai phe arrjim aajem Pedro, Santiago maimua Juan. 29 Mag mam wetwi ich Ayag jeu simta, degolp si buumjo aadejim anaaba, ich mor gaai khajua jua

síerrpa. Maagwai chi khajúa chará sii phuumjö aadéjim anum, ich bæpgau. ³⁰ I magbaadém ee wounaan numí i bigaau dñanñutkhachëwia i däi iyüü naajim aajem. Mag i däi iyüü narr khun, jöoingar Moisés khararr ajim aajem Ëwandam i jaaumie Elías khararr däi. ³¹ Mag am iyüü dñanñuidü aichäm däi īchab pagthum daujö phur jēer athamua mag ãsdaau narrta sii warag arar am wuu wai sísijim anaabá. Am iyüü narran, ich Ëwandamaucha warrgarwe ich i jaaumienag jaautarrjö, Jerusalén phöbör ee õrau i thõojuuta ig iyüü naajim aajem. ³² Mamü maagwai Pedro ich khapeen numí amach ãba wënurrarr khun däi sii daphökgau pöd dau ëebajujö thunñmuata oo naajim anaabá, mag Jesús Moisés däi Eliapa iyüü dñanñuidü nüm. Maagwai ich Jesuun agtha sii bùumjö thunñum däi i khajúa chará phuumjöta thunaajim anum, ich bæpgau. ³³ Mag ãba dñanñuidü naawia chi warm khun i aigmua wëtaag ëkha nüm ee, Pedroou irig, —Maestro, üu chi agamjö nem ajaug maar mæig nüm, ¿jägwia maadëu räichdi thärjup ëu aubá? ajim anum, ãb þ athee, ãb Moisés athee maimua ãb Elías athee.

Mamü mag sim chan Pedroou ich iekha simjä khaugba simta mag iekha dñanaajim anum. ³⁴ Mamü mag i iekha dñum ee, jüñthumie baug bëewia am jöodü athaicheewai jäphierr phöbaadéjim anaabá, ag ee ierr paaukhabaadém oowia. ³⁵ Mag jüñthumie ee am ierr paaukhabaadeewai ag eemua woun iekjö, “Chamüta mæ Iewaa, mæchdëu jäsehne wai chitumuu, õor peerdu aumkhñir mæchdëu jür autarr. Irua jaau simta

ipierraa abat” a iekhabarm ūrjierram anum.

³⁶ Maimua chi woun iekjö sīerr khūubaadēm düi īchab chi juunthumiejā chukkhu aadēm ee oowai Jesūs ich appai oo dūnaajim anum. Mam amachdēu mag ootarrjā ag ed gaai chan būrjā deeum khūnag jaauba, sīi khūuu nāisijierram anaabá, nem dau chig ooba arrjō.

*Jesuu chaai mor eem mepeer jēupūitarr
(Mt 17:14-21; Mr 9:14-29)*

³⁷ Ag noram āspau mam durrsī gaai naawi deeu ich khapeen düi jér paaukhabaadēm ee, am khūirphee õor pöoma wēdurajim aajem. ³⁸ Mag khan pos wēdurum eemua woun āb i aig bēewia irig magchējim anum:

—Maestro, mā chaaidam thōthōrrsö khitum pā aig aibēejim. ¿Pua mā dau aug khaugwia i monaaupūibaju khai? Mā chan tag chaajā chukku āba mugdam appaita wai chirumgui ajim anum. ³⁹ Mug khērūm ich bēnēu barbaadeewain nem theegta baarjem. Di bābājā khabaadēmua āāikham düi sīi isaphunjā bau aadeejem. Mag di bābājākham pāamjā igba thānū awia bar dichdimaaawain gaai machgau sūita kha aupihba aadeejemgui ajim anum. ⁴⁰ Chi mepeer öbeerpūimkhūir pā düi ogduba wēnūrraajem khūnag mua jaautarjā amau pödbajierramgui aichējim anaabá.

⁴¹ Magbaawai Jesuu thumaam khūnag eerpanaa, —Pāran chadcha pāach thāar khaibag gaaimuata pārāu chan jāg chaai Ēwandamau monaaupūijujā khūirjuba nūmgui ajim anum. Pārāu jāg Ēwandam jua theeg simjā khaugbamjō nūm sīi ich jāgta mua āwat chitaju aai chirū pārāu

oowai? Ḷ Khan atchata pārau m̄a pāach d̄i chitapim ig n̄ma ajim an̄m, ajapcha ūkhaag? Magnaa jūrr chi ayagta, M̄a aig p̄ach chaai aipidú ajim an̄m.

⁴² Mag chadcha chi ayau aidurum ee, chi chaai ich bēnēu theega barbaadēmu warre jēkhut barwerbpājjim an̄m. Magbaawai Jesuu chi mepeer mag chi chaai mor ee simug meeurraunaa öbeerpi jaubaawai warre öberaadējim anaabá. Mag chaai monaaupāiwia chi ayag, —Ar khērūm p̄u chaai ajim an̄m.

⁴³ Mag Jesuu chaai monaaubarm oowia thum aig narr kh̄un dauderraā n̄isiwia Ěwandamagta, “Ěwandam, p̄uchta chadcha mepeen khāyaujā chi juu thierriu. Mepeenau chan pōd p̄u d̄i barbam” ajierram aajem.

*P̄aba Jesuu chikhamnau ich thōju jaautarr
(Mt 17:22-23; Mr 9:30-32)*

Tagam kh̄un mag dauderraā th̄n̄m ee, Jesuu ich khapeenag magjim aajem:

⁴⁴ —Ajapha m̄a iekhaagpam ūrwia khīr eyaa wai n̄aisit. Muigmua pōmcha khaba n̄m ee, mug m̄ach chi Emkhooi Iewaa mug chirumān chi thierrnaanag p̄ur deejugui ajim an̄m.

⁴⁵ Mam̄a chi khapeenau Jesuu amachig mag iekhabarmjā warre khaph̄u aju nem khaba arr aawai pōd khaugbajierram anaabá. Mag amachdēu pōd khaugba abaawai irig jēeujōjōo naawi warag inagau jēeuba, ich magpai n̄isijim aajem.

*Chijāata ūrūcha aju aai sī a jaautarr
(Mt 18:1-5; Mr 9:33-37)*

46 Maimua wëtwia amach appai aphöbaadeewai, “Keena, magan mæg nãm aig, ¿chijãata ürãucha sim khai?” a iyüü aphöbaadéjim aajem.

47 Mamæ Jesuu am khñirjug khaphñnaa am thãarjã khaphæ sierr aawai, mag iyüü nãm ûrbaa chaaidam jiir auwia ich bigaau dñunãupi khernaa amag magjim aajem:

48 —Mæg chaai agtha ich juau paba aawai serbiiba khitumjö ðor thum nãm thum mua khõsi chitum. Pärau mæ dënjo mæg khithëem ãb khäijä jäsenkhawia pääch di aig aumun, magan pärau mächchata mag khñir jäsenkhabarmjö abarmgui ajim anum. Mag pärau udaraa pääch aig mæ baarpi nãm aiguin magan pärau mæ Aaijä khõsi nãm anum, ichdëuta mæ pütarr aawai. Mua pärag jaaukhimgui ajim anum: Ar amachdëupai khñirjuawai thumaam khæun khäyaujä chaai bürumdamjö serbiiba nãm a khñirju nãm khæunta warm khæun khäyaujä ürãucha nãmgui ajim anum chadcha, Êwandam dau na.

*Maach ichaaur khaba simun maach igar sñewaiu
ajaautarr*

(Mr 9:38-40)

49 Magbaawai Juanau Jesuug,—Maestro, marau woun ãb oojimgui ajim anum. Mag wounau iekhamamua pæ thär thärnaa ðor mor eem meperag öbeerpi jaaubaawai chadcha öbeerpu maajeejim. Mamæ maarjö pæ düi nãrraba aajemuata mag sñewai marau irig tag ðor mor eem mepeen järkhænipiba jaaujimgui ajim anum.

50 Magbaa Jesuu magjim anum irig:

—¿Khanthee pārau idēu ñor juu pārpiba irig magjierrá? Maadēu nem wau nām oowia maach ichaaur aba warag maach juapierr oo sim khai, magan maan dëi maach igar sīewaiugui ajim anām.

*Jesuu ich khapeen numiim khūnag meeurrau
sūtarr*

⁵¹ Ya Jesús deeu ügthar ich Aai aar maimuu aadeewai warag thāar phīuwia ögkhaba Jerusalenag petajim aajem. ⁵² Mamu ich na di jūrwia nem khīir khaugamkhīir, ich khapeen eem ñor jūr auwia pūjjim aajem. Magbaa makhuunaū ëreuwia Samaria durr phöbördam pōm khaba khitum ee i na di jūrimajierram aajem. ⁵³ Mamu chi Samariapienaú Jesús sīi Jerusalenagta mam a ūrbaawai i athee chan di chukhum ajierram anaabá. ⁵⁴ Magbaawai deeu bēewia mag irig deebaju abarm jaauchējierram aajem. Mag ūrbaawaita jūrr Santiagoou Juan dëimua, — Señor, ¿pua oowai mag purug di deebam anām jūrr marau Ēwandamag jēeuju aai nā ajim anām, Elías khararrau jēeubaawai atarrjō am phöbör pábaadēmua uurdū khēchpüimkhīir? Marag jaaubá ajim anām Jesuug.

⁵⁵ Magbaawai Jesuu amag phūurba oonaa magjim anām:

—¿Khaiú pārag jaauwai magta aju aai nām ajī, ñorau dich kha isée aawai? [Chi mag iekhaajem khūnan būrjā Ēwandam iek ūrba aajem khūnta mag iekhaajemgui ajim anām. ⁵⁶ Much chi Emkhooi Iewaan mug jēb gaai ñor peerdū awaanta bēejim. Mu mag much garmua warag ñor amach

pekau ee durrum peerdu aubanaa sīi öpüyaanjā bēebajimgui ajim anum.]

Mag warre am kach dūu iekhapüiwia deeum phöbördamag ärëubaadëjim aajem.

*Jesús däi wënurram ig narr khuan
(Mt 8:19-22)*

⁵⁷ Mag ärëubaadëwia agtha barba wënurrum ee, ābmua Jesuug, —Señor, muan pü mampierr pü däi ich jāg chitajugui ajim anum.

⁵⁸ Magbaawai jūrr ich Jesuu irig, —Püchdëu mag mu däi chitam khōsi chirum khai, marrau magan ajim anum. Mamü pürg jaaukhimgui ajim anum: mu khāyau pabü eem nemchaain amach khāajem jēbdi paraam; nem ichpanjā kheepaawai amach khāajem khāidu wai sīsidum. Mamü māch chi Emkhooi Iewaa chan māg chitum aig khēubaadeewai khāyaag ajapha werba chiraju didamjā chukhu chitumgui ajim anum. Püjā mājö magta chitam khōsi chirum khai, marrau magan ajim anum.

⁵⁹ Maimua ābakhaíg jūrr ich garmuata —Marrau mu däi abaawai, jūrr magua, —Señor, magan idëu nacha mu māch aai aar mawia i däi chirum apibá. Māg atag māch juadamaucha jōoi aukhër püabajeen chadau mua pü ogduba chitajugui ajim anum.

⁶⁰ Magbaawai Jesuu irig, —Magju khāai warre mu däita marrau ajim anum. Idëu ar amach Ěwandam iek ükhamaaugau chi thōmjö nūm khūnag amach binaan bëppibá. Mamü pü mag khāyau warag õrag jaaubamí ajim anum: “Ya Ěwandam thumaam khūn Pörkhacheeg bēeimu

sim. Pāar peerdum khōsi nām khai, ichta udaraa pāach Pörkhapibat” a jaaupet ajim anām.

61 Magbaawai deeum aig sierrau īchab irig magjim anām:

—Señor, mūjā pu dūi ogdaba chitaju īchab. Mamā idēu nacha māch di aar mapibá ajim anām, māch di aig durrum khāunag “ayoo keena” apüyaan.

62 Magbaa Jesuu magjim anām:

—Chi mu dūi narrum woun chan ag na ichdēu parhooba nem waaujerrjā agtha khīrju narraju aai khaba sim. Irua magju khīrju chirum chan, pöd Ņwandum athee nem ajapha waubamgui ajim anām.

10

Jesuu emkhooin setenta jür auwia nunumdö püitarr

1 Mag jūrram khāunau Jesús dāi ogdaba wēnrraju a thūnarr khur maach Pör Jesuu ichdēucha ñor setenta jür auwia khīr sīsied nunumdö püyaagpajim aajem, ich na ich narrajupierr. **2** Mag am püyaagpamua magjim anām:

—Chadcha Ņwandum i jaau nāmān arrozdö pōm phur wējōmjöta phidag pōoma sim; mag simta chi jaau wēnrraju khāun chan khapan khaba durrumgui ajim anām. Magua mua pāragan, Ņwandumag jēeubat a chirumgui ajim anām, warag ich i jaauju khāun khapan jōphēecha ich i jawaan püimkhīr.

3 Maimua magjim anām amag:

—Ērēubaadët. Mamā pāadë ūrbat: Mua mag pāar pāi chirumān, ñor khaibagkham eeta wēnrraju

aawai pāran oveja chaaindam khum nem thənəm ee puakħħuibapäimjöta abarmgui ajim anəm.

⁴ Pāach juu kharr ērēubaadët: phatkhon chukhu, putdijā chukhu, maimua zapatdamjā pāach bū gayam appai athaadët. Khudau ee ðor oowajā iyüu dñunuidu nūu aba dichpetat ajim anəm.

⁵ Parhooba pāach wētumpierr ðor deg duubwai saludaawia, “Maran maach peerduajem iek jawaanta bēejim; pāach mæg di ābam degam khħunau thumaa ükhakhiin üu akham” abat ajim anəm. ⁶ Pārau mag jaau wēnərrəm ābmua khājā ükham khōsi ükhamħn, üu peerdewia Ēwandamau i auju. Mamu irua magbamen, magan Ēwandamau mag woun eeg ooba, i dūi üu aju atarr warag pāach dūipaita üu aju. ⁷ Mag pāach üu jēerpibarm degpai thachjā khöbat, dipierr thach khō wēnərraba. Mua pārag mag chirumən, mag pāach phidkha wēnərrəm gaaimua ðrau sīi pāar jāogju aawaita mag chirumgui ajim anəm. ⁸ Phöbör ee pāach dub wēnərrəmpierr pāach jēer nəm aiguim khħunau nem deewai magħumjā aba khöbat. ⁹ Maimua īchab magħum phöbörpierr pāachdēu aaunaan oomam monaaupet. Mag monaaupäiwia amag, “Pārau īs mæg oobarmen Ēwandamauta pārag ich juu theeg oopi sim” a jaaubat ajim anəm īchab. ¹⁰ Mamu phöbörpierr pāachdēu jaau wēnərrəm ūrmapha ni amach degjā pāach ḥbērpiba abaawai, kaaijā ee ḥbērħnaa, pāach bū gayam jēb warphē warphēnaa, amach khīrcha magbat: ¹¹ “Pārau Ēwandam iek iseg nəm khai, ni pāar phöbör eem jēbdampajā marau maach bū gaai arrbam. Mamu ya pārau khaphu nħisim, Ēwandamau pāach eejā ich juu

theeg oopiju atarr oopiba abarm, pāachdēu i iseg nūm gaaimua.” Magwia ērēubaadēt ajim anūm. **12** Mamū mua pārag mag chirūm: Mag pāachdēu jaau wēnarrūm gaaimua pāar isegbarm phöbör eem khūnan, Ņwandamau māg durr i agkham ed gaaai Sodomapien khāyaujā ūrhucha Ņwandam juu machag āwatjugui ajim anūm, ich Jesuupai.

*Jesuu ich nurraajerr phöbör igwia iekhatarr
(Mt 11:20-24)*

13 Mag ich iek iseg nūm khūan igwia, ’jĒ, apdurr Corazinpien! ajim anūm. ’jĒ, apdurr Betsaidapienjā agjō, Ņwandamau am i agkham ed! Am ee nem ooba aajem nem wau nūmua Ņwandamau ich juapá oopitarr Tiro phöbör eeta wa Sidón phöbör ee khāijā wautarr amuan, nawe amau amach khīirjug khaibgam isegwia s̄urkhakham. Magtarr amuan, amau theerju theerwia ūr jupnaa, putiu pör börrnaa, khoopa nūm khūan s̄urkhaajemjō s̄urkhakham. Magnaa amau amach mor ewag āsie khīirjuvia Ņwandamag jēukhamgui ajim anūm, amach khaibag chugpaamkhīir. **14** Magua Ņwandamau māg durr i agkham ed Corazinpienta Betsaidapien düi irua masiicha waupüijugui ajim anūm am gaaai, Tiropien düi Sidonpien khāyaujā, amachdēu ūrtarrta ükhaba arr gaaimua.

15 Maagwai Capernaumpien igwiajā, ’¿Khan abarju? ajim anūm. ’jĒ! Amaun amach thö nūm, amachta chi wājāaun awia. Amaun ügthar paaukhabaimaawaijā amachta chi pörnaan khaimajupii nūm. Mamū jākhūan chan

Êwandamau ich aar öbeerpi, warag kh̄imie durrta barkh̄uipäijugui ajim anum.

¹⁶ Maimua mag ichdēu pāiju kh̄unag magjim anum: 'Pāar iek ūrm kh̄osi ūr nūm kh̄unau magan mū iekta ūr nūm īchab. Maagwai ar pāar isegbarm kh̄unau magan māpata iseg nūm. Mag amau mū iseg nūm khai, magan amau mū Aaijā īchab dūi iseg nūm, ichdēuta mū pūitarr aawai.

Mag am wawikha wai sīewian chadau kh̄iir sīsied nunumdō wētpi jaaubaa ērēubaadējim aajem.

Jesuu setenta pūitarr kh̄un deeu bardūtkhachētarr

¹⁷ Mag ērēuwia, wēnūrrūu athurwia, deeu bardūtkhacheeu onee magchējierram maach Pör Jesuug:

—Señor, chadcha marau pū igwia puata maar pūijim anaa mepeenagjā öbeerpi jaauwain sīta magumjā aba, mepeenan öbermaajeejimgui ajim anum.

¹⁸ Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:

—Pārau mag öbeerpi jaauwai dösāt jua theeg chukhu sīi jēkhāt phaphārg petaphām mua khaphā chirajim. Jāguata irua mū ökhö sīerrāmgui ajim anum, ichdēu mū juu jāmbaju khap. ¹⁹ Mua pāar juu theeg apijim, pāach garmuata mepeen dajēk amkh̄iir. Maagwai māchdēu pārag nem waapi jaau chirām wau wēnūrrāmta dösātau pāar nemkhōrig umnaa dōjūrigjā umwiajā pāar būurjā chig abaju, mū juu theegta pāar gaai sīewai. ²⁰ Mamū mag mepeenjā pāach garmuata jāmpiba nūm awiapai chan oob onee amiet. Magarrau pāach thārta ya ügtharm ēsap gaai phā sīsim

gaaaimuan chadau pāar onee aju aai n̄mgui ajim an̄m, ya pāach Ēwandam aarcha öbörju aawai.

Jesús onee atarr

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Mag ich Jesuu pāitarr kh̄un deeu bēewia ichig onee nem īgkhabaichēm ūrbaawai īchab ich Jesujā Ēwandam Akharau onee apijim aajem. Mag ich onee aadeewai Ēwandamag jēeumamua magjim an̄m:

—Tata, mua purug üu ajim a chirum, p̄chta chadcha ügtharm magwe nem thum mug wējōm Pōr aawai. M̄ onee chirumgui ajim an̄m, ðor amach kh̄irjug khaug thōwia nem thum khaphum khaphum aajem kh̄unaujā amach peerd̄ju iek khaugba arrta jūrr pua kh̄irjugdam meraa chaainjō khithēem kh̄unagta üu khaugpibaawai. Chadcha puata nem ajapha waaujem Tata ajim an̄m, p̄chdēu juau am d̄ui magju atarr aawai.

22 Maimua jūrr chi aig narr kh̄unagta magjim an̄m: 'Nem thum mug th̄n̄m̄n m̄ Ayau m̄rugta deejim. Mam̄ ābm̄uajā khaugba sim, khai agá mag Ēwandam Iewaa. Āba ich m̄ Ayau-paita khaphu simgui ajim an̄m, chadcha m̄ i chaairau. Mug n̄m aig ābm̄uajā khaugba sim, khai agá m̄ Aai. Āba m̄ch chi Chaairaupaita m̄ch Aai khaphu chitum. Bigaaum kh̄unau khaphu aju awiajā m̄chdēu jaaubarm kh̄unaupaita īchab i khaphu aju aai n̄mgui ajim an̄m.

23 Maimua amach ap pawia ich khapeenag eerpa eerpanaa amag, 'Onee abat ajim an̄m, pāach jüḡuchā m̄ iek ūr n̄m kh̄un. **24** Cha mua nem wau chitum pārau pāach daujāau oo

nūmjö, warrgarwe Ŋwandam i jaau mienau reinaan düimua amach daúacha oom iijeejim, mamu pöd oobajierram. Amach jëgħu ucha pārav ūr nūmjö ūrm iijeejim, mamu pöd ūrbajierram. Mamu pārav magba pāach daúacha oonaa pāach kachiucha ūr nūm. Magua mua pārag “Onee abat” a chirumgui ajim anum.

Samariapierrdam nem īgħħaa

25 Maimua biek āb Jesuu õor khapan thunumug jaau sim aig, chi Moiseeu phā pħatarr iek jawaag athee chi machnaan eem āb phiidubaadēwia sī i imeraa pür awaagpai irig magħejjim anum:

—Maestro, muraug jaaubá ajim anum. ¿Mua jāgata aju aai chiru ügħtharcha öbéraag?

26 Magħaawai jūrr Jesuu irig, —¿Khan a phā sī Ŋwandamau ich iek jooingarwe Moiseeg phapitarr gaai? ¿Pua ag gaai thürba aajē? ajim anum.

27 Magħaawai mag chi charrkha chirumua magħim anum:

—Moiseeu Ŋwandam iek phatarr gaai, “Maach Pör Ŋwandam sī par iiupai khaba, puch thāra uchata khōsi abá” a sim; maimua īchab, “Puch khapeenja agħiżżejjha kha khōsinaa daupii abá, puchjō wir aig” a phā simgui ajim anum.

28 Magħbaa Jesuu irig, —Eera, chadha pua ich ag eyaa jaaubapūimkē ajim anum. Cha puchdēu khaphu jaau chirumjö abamí puch khapeen dūijā. Pua chadha thumaam khuxxan dui magħnien, puh ügħtar öbérjugui ajim anum irig.

29 Magħaawai chi charrkha chirumua sēukha ichdēu khaugba chirum awia deeu, —¿Chija kħuxxan

agáma ajim anum mə khapeen mag mua daupii
aju khun?

³⁰ Magbaawai Jesuu irig, —Mə iek ūrbá,
mua purug jaaukhimgui ajim anum: Woun āb
Jerusalemua Jericoog khudau ma sim ee maa
ajim aajem. Mag i ma khitumta nem jīgmien
khapan öbērdutkhachëwia, i nemdam thum
khechthugnaa, i mor gayam khajūadampa ēer
auwia, warag phār wai nūmua chi meemjö³¹
aadeewai sīi barphajierram aajem. Mag
chi meemjö jēer khérum ee, ich ag khudau
eepai phad maa ajim aajem. Mamə ichdēu
mag oo athaimaawai sīi warag agug oobamjö³²
dichjim aajem. Maimua ag khur nūupai
awia, deeu ich ag khud eepai majim aajem,
Levinaan a thūurjem khun eem āb phadnaan
düi phidkha nūmua am juag oojem. Mamə
maguajā i dakha bēenaa, sīi eerpapet awia, warag
oobamjö ich mag petajim aajem. ³³⁻³⁴ Maimua
mag warm khun erēu dichtarr ēudee agjö maa
ajim aajem Samariapierrdam, ich ag khud
eepai. (Samariapien judionaan düin agdaujö³⁵
jūrr chikham kha khōchhaba aajeejim. Mamə
maagjerrta magumjā igba,) maguan chadau
ichdēu mag oobaimaawai, “Ë, ḥjāan chijāg
woundamta jāg dau aphū jēer khérum?” awia,
warag aar mawia, ich athee nemkhau pabü olivo
anum dēn vinodampa wai nūrrarrai bēnhēkha
i mor mag pepethor sīsidum ee phuurkhanaa,
put ee purēunaa, ich cabaaai gaai athaadējim
anum, ich düi āba. Mag arrwia, õor jēerjem deg
ag düi sīejmajim aajem. ³⁵ Maimua ag noram

ãspau ya ich ma narrumua denariodam numí chi dikhæug werpawia magjim anum: “Mag woundam ajapha oo wai chirsi. Pua i monaau aum khöchgau cha murua phatkhon werpabajem ûr khäijä werbamun, oob khirjum” ajim anum. “Much bëewai, chi waurbarm thum mua deeu pürg phagchëjgui” ajim anum. Mag jaau püawia petajim aajem.

36 Mag ïgkha aaipawia, ich Jesuupai mag Ëwandam i jawaag chi charrkha chirumug jëeujim aajem:

—Pua khirjuawai ñchijäata mag woundam ich appai ma khitum ee khapanaam khunau purnaa mas deetarr ag khapeer aju ayaa sii: chi phad, chi Levinaan eem, wa chi Samariapierrdam?

37 Magbaawai ichdëu, —Chi mag jëer khérum oobaimaawai i dau aug khaugtarrma ajim anum.

Magbaawai Jesuu irig, —Magan mawia i dënjo püch oomapham khun awia khäijä daupii abá ajim anaabá.

Jesuu Marta María dëi oon matarr

38 Maigmua igbaadeeu ich khapeen dëi äba mawia deeum phöbördam pööm khaba khitum ee barwia uui äb Marta anum di aig jëerimajim aajem.

39 Mag Marta anum eeum María a thür sim sëejim aajem, i dëi khod äbam. Mag María bëewi sii Jesùs dakha i iekha simpai ûr oo sësijim anaabá.

40 Magumich Marta khurr igaau jua dürrjä khaba thunaajim anum, õor thum jäogaag ich appaimua phiejäb waauwai. Mag ich jua dürr khaba aawai Jesùs aig bëewia magchëjim anum:

—Señor, ¿pua oowai äu sī, m̄g m̄jua dürr khaba th̄nūm ee sī Mariaau jäg p̄ iekha simpai ūr oo s̄leju? Jäg pua irig jaaubá ajim anūm, m̄juaag oon mamkhīir.

⁴¹ Magbaawai Jesuu irig, —Marta, chadcha p̄jua dürr khaba th̄nūm mua khaph̄u chirumgui ajim anūm. Ajapha õor jäog aum khōchgau p̄khīirjungan nem thumaa wauju appaita khīirju buburrkham. ⁴² Mam̄ sīi dich bi atheepai nem thum wauju khīirjuba awiajā äu sim. Mariaau p̄ khāyau ajapcha abarm. Jäg sim aig irua Ēwandam iek ūrm khōchgauta p̄juagjā ooba abarm. Maagwai mua pöd irig ūrpiba jaauju aai khaba chirumgui ajim anūm.

11

Jesuu jägata maadēu Ēwandamag jëeuju aai n̄ a jaautarr

(Mt 6:9-15; 7:7-11)

¹ Biek äb Jesús ich Ayag jëeu s̄iejim aajem. Mag jëeu aaipabaadeewai ich khapeen eem äbmua irig, —Señor, jäg Juanau ich däi wēnūrrūm khūnag Ēwandamag jëeu nūm jaautarrjö, magan maragjā agjö jaaubá ajim anūm, maraujā īchab irig jëeu khaph̄u aag.

² Magbaawai ichdēu amag magjim aajem:

—Pāach Ēwandamag jëeuwai magbat:

“Ēwandam, p̄hūta maar Aai ügthar chiraajem̄u. Puch appaita chadcha pekau chukhu chitūm. Purugta marau maach däi p̄uchdēu ampierr apinaa p̄uchta thumaam khūn Pörkhapim khōsi nūm.

[Ugtharjā jāg pachdēu nem waipi jaau nām appai
waaujemjō, mag jēb gaaijā thum pachdēu
jaau simjōta apim khōsi nām.]

³ Ed eepierr pua marag khōjudam deebarju.

Ēwandam, maar pekau thum chugpaabapüi,

⁴ maimua ar marau maach dāi khaigba abarm
khūn dāi tag magum iek igba ich mag
khīr okhoopääijemjō maar dēnjā khīr
okhoobapäi.

Oob pua aduraa chan maar pekau ee burrpi chirām.

[Mag khāyau warag maar thāa wai chirsí, phithurg
chukhu dösātau maar ichig paa aum ugual”
a jēeubat a jaaujim anum amag.

⁵ Mag jaau dichwia jāga Ēwandamag jēeju
aai nām a khap amkhīr īchab amag magjim
anum: ’Kanim nemjō pū pach khapkhan
ajapham wai chirām. Maimua ya edacha pam
ee i aar mawia pua irig, ⁶ “Kakē, mū aig mū
khapkhanundam barbaichēmug nemdam deejujā
chukhu chiraawai pū aig thachdam jēeu awaan
bēejim” aimaawai, ⁷ irua ierrmua jūrr purug, “Idēu
mū khajapha khāaipibá. Ya mū put ee chirām;
mū chaainjā ya khāidutkha thānaawai pōd mū
pū aar puertdi wewaanjā mabam; pū nem ig sim
pōd mua deepūibam” akhiin, jāgaju khai? ⁸ Mua
owai chan warmua mag iekhawiajā chadcha
irua ichdēu nem jēeu sim ig sim khai, ichiita
irua warag pūaba jējēeu aju. Mag jējēukham,
jāga mag phiiduwia irua au deeba abarju?
Ichiita i phiidujugui ajim anum. Mamū mag
ich khapkhanu nem ig sim awia khabam. I
phiidujuun, sī idēu ich khāaipiba aawaita irua

nem ig sim au deen phiidaju. ⁹ Ich jägta aajemgui ajim anum agjö Ëwandamag jëeuwaijä. Magua mua pâragjä pâaba jëeubat a chirum. Magta pâaba jëeu nûmûn, pâachdëu nem igbarm irua deeju. Pârau i jûrmûn, i baauju. I sim aar dubaag pâach weeu aypi jëeumûn, irua pâar weeu auju. ¹⁰ Pârau khaphu nûmgui ajim anum, ar ðor nem jëeu paraam khûnagan nem deeb khaba deejem. Ar amachdëu nem inag ig nûm pâaba jûr nûm khûnau baaujem. Maagwai īchab chi puertdi sirbaichëm khujä weeu auwia dubpiejem.

¹¹ ¿Khaiuta mag sim aig ich chaairau thach jëeubaaw mokdauta phëdeeju khai? ¿Wa ãwarr khâijä chaairau jëeubaawai ãwarr deeju khâyau nemkhôrta thôo deeju khai? ¹² Wa magba, ¿nemhâudam khâijä jëeubaawai nemhâu awia döjûrta au deeju khai? Ni ãbmuajä magbamgui ajim anum. ¹³ Pâar ö ãkhâraa khithëem khûnaujä pâach chaainau nem jëeuwai ¿nem ajaphamjä ïgkhaba deeba aajë? Ich jägta aajemgui ajim anum maach Aai ügthar chiraajemuajä agjö. Chadcha thârau ichig jëeu simûgan irua ich Akhaarjä deeb khaba deejugui ajim anum.

*Öor iek meperauta Jesuug juapá dee sîejim aajem
(Mt 12:22-30; Mr 3:20-27)*

¹⁴ Biek ãb Jesuu woun mor ee bën khaigbam wai sim monaau sîejim aajem. Mag bënëu chi woun pödjä iekhapiba sii ichüp wai sîejeejim anaabá. Mamu Jesuu chi bën öbeerbapüim bürre chi woun deeu iek eerdü sîsiewai iyüü aadëjim anum. Mag oowi thumaam khûn dauderraan naajim aajem.

15 Mamh ãaur khuun dei aig oo narr khuunau, — Jäg Jesuun dösätnaan pör Beelzebú dei ben dötarr aawai ag juapaauta jäg õor mor eem mepeenjä dau daau jurkhuui nurraajemgui anaajim aajem.

16 Magbaa jürr ãaur khuunau amach ödegpai, “Daau chadcha irua Êwandam juapá wai chirum khai, deeum nemjä ompaa athaju” awia irig, — Magan chadcha puchta Êwandamau püiju aajerr chaar khai, edjä ee maadëu nem ooba aajem ompaa athá puch iekhau ajierram anum irig.

17 Mamh magbaa ichdëu amau khiirju num ajapha khaphu síerr aawai amag magjim anum:

—Pârau oowai, gobiernoou ich igar num khuun järrcha thöonaa amach wir aigpai werbupikhiin, ¿mag gobieno warre kht mabaju khai? ajim anum. Jöoi ãb simua khaijä ich chaain düipai meeukhawia amach wir aigpai werbukhiin, warag aaidujugui ajim anum. **18** Ich magta aju agjö dösäjtä. Ich khapeen düipai wir aig werbu numua amach öpüpüi amun, pöd ich mag sua theeg khaba síerraju, amachdéupai amach khechmaawai. Pâr iek mag sua dösätnaan pör Beelzebú juapaauta mepeenjä õor mor eem jurkhuui chirum anum, **19** chadcha Beelzebú ag juapaauta sua ben khaigbamjä jurkhuui chitum khai, magan ar pâach eepaim khuunaujä agjö i juapaauta mepeen jur werp num. Mag numta jjägwia pârau makhuunag chan büurjä magum aba nu? ajim anum. ¿Chadcha ich Êwandamauta amag magamkhiir ich juapá dee sim pâachdëu khaphu naawai khabá? Pâr iek mag chi dösätaupaita wir aig ich khaibag waaujem anupí, magan jäg chi mh denjö dau daau mepeen

jur wërp nám khüunagchata jëeu oobat daau amau chadcha dösät juapauta jāg jur wërp nám abarju pārag. Pāach chi mār̄ug mag iekha nám khüunta ag eyaajā khaba iekha naabahab. ²⁰ Muan chadcha Ŋwandum jua theegauta mepeenjā jāg jur wërp chitum. Mag mepeenjā mua jur wërp chirum gaaimua pārau khaphu aju aai nám, ya ich Ŋwandum chi jua thierrtā pāar ee s̄leichém. Mamu magumjā pārau khaugba námgui ajim anaabá.

²¹ Dösätan woun āb chi jua thierrtā jierrnem dāi ajap khūir khaugwia ich di thāa simjöta s̄ierr̄umgui ajim anum, nem jua theeg. Mag s̄lewaita, i khāyau jua eegpaimua chan i sim aig i nem būurjā chig abam, ich jua ee thānaawai. ²² Mamu āb i khāyau thethecharamua bēewi, i dāi wērbuwia i pödbapääiwain chadau, irua ich jierrnem thö chirarr thum khechthug auwia i juagam nemjā jūrr ich dēnha auju, ag dāi ichdēu ampierr aag. Magua muuta dösät khāai jua theeg chiraawai muata ðor eem mepeenjā jur wërpju aai chirum. ²³ Magua mua mag chirumgui ajim anum: Ar chi mu igar khaba sim woun ichta dösät igar sim; maimua Ŋwandum iek ükhapi awaag mu ipierr ðor ābamug jur phēba simuan waragta jur wërp simjö simgui ajim anum.

*Bën ükhāar deeu ðor mor ee s̄leicheewai jāga aajē
(Mt 12:43-45)*

²⁴ Bën khaigbam ðor mor eemua järpääiwain warp ðor chukag ee phārēu nurraajem. Mamu pöd ich s̄leimaju baauba abaawai khūirju s̄i awia, “Deeu māch chiraajerr deg chiraimaag majugui” awia, deeu ich ag woun järmaajem. ²⁵ Mag mawia

ooimaawai, chadcha di chaarta ajap thūapwia ābamug nem phēwia ākha thānūmōjö, dijā parii ooimaajem. ²⁶ Mag dijā parii oobaimaawai, deeu mawia, ich daumaai ich khapeen ich khāyau khaigbacharam khūun siete jūr auwia, deeu mag woun mor ee naaicheejem. Magbarm aigmua chi wounjā warr ich sīerr khāyau warag athuucha khaigba sīsiejem.

Frūcha onee nūm khūun

²⁷ Jesūs mag iekha sim ee, uui ābmua khapanag eemua irig, —Pu thaabawia ich jūd gaaipū döpi bāautarr uuita Ēwandamau ūucha ajim chadcha. Dich chaaita jāg khitakhiin maach onee khitajugui ajim anūm irig.

²⁸ Magbaawai jūrr ichdēu, —Jāan chadaugui ajim anūm, mamū mag khāyau ar Ēwandam iek jaau nūm ūrwia i ipierraar nūm khūunta ūruucha onee aju aai nūmgui ajim anūm.

Nem ooba aajem waipi narr gaaimua Jesuu õor khūir iekhatarr

(Mt 12:38-42; Mr 8:12)

²⁹ Warag õor pōm ich aig phēududukham ee, Jesuu amag iekhamamua magjim aajem:

—Ísim khūun chan warag chi ajaugjā chukhuta thānūm. Oo nūmjömpta warágata amachdēu nem ooba aajempata khūirpierr ompaa aupi jaau nūm. Mamū mua pāar ipierraar nem waubamgui ajim anūm. Mag khāyau Ēwandamau Jonás dāi arrjö abarm gaaimuata mūch jua theeg oopiju.

³⁰ Warrgar jöoi Jonás aajerr nemmeeurrkhan buch ee khāai thārjup sīethurtarr gaaimua Nínivepienau Ēwandamau i pāitarr khaug autarrjö

īchab, məch chi Emkhooi Iewaaujā agjö məch iiu phiidəbarm gaaimuata pārag khap apiju, chadcha ich Ņwandamauta mə püibarm. Mamə magumjā pārau ükhabajgui ajim anəm ichdēupai. ³¹ Magua, ar īs məg jaar ðor mee nəm khən Ņwandamau məg atag am phiriutkha awia chachbarm jaar, Sabá anəm durrmu rey Salomón oon bëetarr үuiraujā ich ipaarmua īchab pāar khaibagta Ņwandamag īgħa thənħħuju. Ɂägwi? Í pāar khāijā warpmuata Ņwandamau rey Salomonag khīrjug deetarr iekha sim ūraan bëetarr aawaima. Mag khāai pāar wir aig nəm khənau mə Salomón khāijā үrħucha chirħam iekta үrmapha nəm. ³² Mag Ņwandamau ðor i agkhabarm ed Nínivepienaujā īchab amach ipaarmua pāar khaibagta warag Ņwandamag īgħa thənħħuju. Ɂägwi? Jonaau Ņwandam iek amach aar jaauba īmaawai amau magumjā aba ükhatar aawaima. Mamə īs mə Jonás khāyaujā үrħucha chirħmuata Ņwandam iek jaau chitħamjā pārau ükhamapha nəmgui ajim anəm, amach khīrcha.

*Maach mor gayam õtdau
(Mt 5:15; 6:22-23)*

³³ Maimua mag jajawagmamua ich Jesuupai, 'Mua mag õtdau paanaa sīl ag ür bathēeu khöö sīl nəm ooba chitħamgui ajim anəm. Õtdaun paanaa ðor dau garta ausħiujem, thumaam khən dau araraa amkhīr. ³⁴ Maach daun õtdaujöta simgui ajim anəm, maach mor gaai. Maach daujāata ajapha sim aiguin nem thum dawaata oojem. Ich agjöta simgui ajim anəm maach thāarjā. Ņwandam iek ükhanaa maach thāarta ajapha sim aiguin nem

thum Ŋwandamau khōsimjöta waaujem. Mag nām aiguin ararag ee nāmjöta nām. Mamā magba agtha pāach pekau eeta nāmen magan pāran sīi khīchag ee jūrkha jūrkha nāmjöta nāmgui ajim anām. ³⁵ Magua khīirjug paraa aajeet. Khīchag ee nāmjö nāmta pāach thāar ajapha nām awi oob Ŋwandamag pāach isegpimiet ajim anām. ³⁶ Mamā pekau gaimua khīchag ee khaba nāmjö nām khai, magan chadcha pāar ararag chaar eeta nām, Ŋwandam dāi. Mag amen magan ötdaúa pāar khīirpheew wuu wai nām būug nāmjöta nāmgui ajim anām, i dāi.

*Jesuu fariseonaanag iekhanaa chi machnaanagjā iekhatarr
(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 20:45-47)*

³⁷ Mag ich Jesūs iekha öbaadēm ee, āb Moiseeg Ŋwandamau ich iek phāpitarr ajapcha ቤrkhaajem khān eemua i thach khoon èeurrjim aajem, ich di aar. Magbaawai Jesuu i dāi mawia, barwia, āba phāur khöphöbaadējim aajem. ³⁸ Mamā mag chi Jesūs èeurrattarr wounau oowai Jesūs juu ብata thach khöbaadējim anaabá. Magbaa ich ödegpai, “Waa, idēu maach jöoinau jaaujem khaugbamjö juu sūgbata thach khö chitabaa” ajim anām.

³⁹ Mamā maach Pör Jesuu mag wounau ich ödeg mag simjā khaphū sīerr aawai irig, —Mu iek ūrbā ajim anām irig. Pāar fariseonaanan pāach pem aawai sīi juagam nem chi የrām memerkhögpaita ajapha ብkhakha aju khīirju sīerrjēemgui ajim anām, mag memerkhōm ee khāijā dōbaawai Ŋwandam dau na pekau waumaaugau awi. Mamā pāachdēu chikham nemdamjā jīgkha pāach dēnkha aunaa

chikham khaibag wau n m gaaimua pekau p m n m chan isegba ni  wandalamag chugpaapi j eujuj  kh irjuba s errj emgui ajim an m. ⁴⁰ P ar chi khaph m khaph m aajem kh nta,  j ga j g kh irjug chukhumj ta n ma? ajim an m.  P rau kh irjuawai  wandalamau  r m nempai oonaa p d p ar th ar ooba aaj , mor ee ierr s ewai?  Nem thum ichd upai wautarr khab ? ⁴¹ Nem ajapha j  ukhakha aju kh yau, p ach khaibagta  wandalamag chugpaapi j eubat ajim an m. Mag p ar morj  thum ajapha nem jó ukha th n isimj  s siewain chadau aph m kh unagj  nem deem kh si deeju. ⁴² Mam  j , apdurr ajim an m p ar, fariseonaan,  wandalamau Moiseeg ich iek ph pitarr iek ajapcha  rkhaajem aajem kh n! P rau chadcha Moiseeu deepijaautarrj  thum p ach di  j rram nemj irdam b  daiicharam gayampa  wandalamag ofrendakha deejem. Mag naab mam , j rr wir aig p ach khapeen d i agpierraanaa  wandalamj  kh si aju chan b urj  kh irjuba s errj emgui ajim an m. P rau  rcha  wandalamta kh si aju aai n mgui ajim anaabá. Magnaan chadau p achd u nem dee n mj  ich j g dee w n rraju aai n mgui ajim an m  chab. ⁴³ Magnaa amag, P ran p ach  wandalam iek jaaujem deg weetwaij  p achta p orgarcha thumaam kh unag kh ir j rkha juupjerram, p achta ajapcha n m awia. Maimua kaaij  ee weetwaij  thumaam kh unau p achig saludaa n mua p ach th  iekhapim kh si s errj emgui ajim an m,  or dakh ir.

⁴⁴  !  P arj  agj  chi machnaan d i Moiseeu ph tarr iek ajapcha  rkhaajem aajem kh n.

Pārau khaphh num, maach meeun ee nawe ðor aukhërtarr jēbdi ür dichpiba aajem. Khaugba dichwiajā ichiita maach ãarjem aajem. Ich jāg jēbdi ðor ārpiejemjöta naabahab ajim anum, pāarjā. Pāachdēu nem jaau num gaaimuata agjö ðor Ěwandam dau na ãrpi naabahab, mamh magumta amau khaugba durrumgui ajim anum.

45 Magbaa chi machnaanpa aig narr aawai ãbmua ūr oo sli awia Jesuug magjim anum:

—Maestro, pua warm khunag mag iekhabapäim aig, īchab maar khurpata iekhabapäibahab ajim anum.

46 Magbaa Jesuu irig, —Chadma ajim anum. Mamh ;ë, apdurr, pāar chi machnaan ãba! Pārau chará pāachta chi khaphh awia pāachdēu nem jaau aig jaaujem. Jāg num aig pārau ðor ür nem chukhum jiirpäpükhamjöta naabahab ajim anum. Pāach garmuan pārau ðrag nem jaauwai pāach ipierraata api num. Mamh mag num pāachdēu chan waujöjöopajā khaba aajemgui ajim anaabá.

47 ;È, magum pāar chará! Pāar jöoinauta warrrgarwe Ěwandam i jaaujerr khunjā khëchbajieb ajim anum. Pāachdēucha khabajim, mamh pāar ya ïs ewagam khun awia bürjā khulēthuupajā khaba numgui ajim anum. Amau bëptarr jā ürjā pāar dën ajapha phunaa ooimh wau kher numua pāach iiupain pārau, “Mukhuhn jöointa chadcha Ěwandam i jaaujerr khunau” aajem. **48** Mamh mua pārag jaaukhimgui ajim anum: Jāg num aig pārau, “Oobat Ěwandam i jaauumien maar jöoinau khëchtarr. Muugwaijā agtha ich jāg wenrrum akhiin, maraujā agjö khëchju num” a jaau num

khabahab ajim anum. Magaagta pāar dēn warag am jā ūrjā nem ooim⁹ waunaa sirppapiba aba aajeeb ajim anum, pāachdēu khēchbajim awia.

49 Jāgju khaph⁹ta Ņwandamau ich khīirjug ee īchab magjim: “Mua pāar athee õor püiju, mūch i jaau wēnurramkhīir. Mag mua jūr auwia püibarm khūn ãaur khūn khēchpäiwia ãaur khūn ēudee sī khoojem nem ēudeemjö ēkhaju” a jaaujim war-garwe. Magtarr aawai ūs ewag pawiajā chadcha pāar ich magta thunaabahab. Magua pāadē mu iek ūrbat ajim anum: **50** Ar warrcha mug jēb ich Ņwandamau ompaatarr aigmua ewag i iek jaau durraajerr khūn khēch nūm aig bag ārtarr thum, jūrr ich Ņwandamau pāar ūs ewagam khūn gaaita thapūijugui ajim anum. **51** Warrcha Abel thōotarr ed bag ārtarr aigmua ewagjā khīeb jōoi Zácarías khararr Aai i jēejem deg thōo naawai ārtarr bagpa thum pāach gaaita pajugui ajim anaabá. Jā chan par okhoobam, ichiita Ņwandamau pārag jēeub khaba jēeujugui ajim anum. **52** Mag iekhakhag-mamua, ūĒ, apdurr ajim anum pāar, Ņwandam iek jawaag chi machnaan aajem khūnta! Pārau khaph⁹ nūmgui ajim anum, Ņwandam iekta ügthar dubaag athee yabmejö sim. Mag yabmejö simta pāachdēuta nacha garpawia būrjā õrag jaauba nūmgui ajim anaabá. Pāachjā dubba nūmta, chi dubam khōsi nūm khūnagjā pārau udūur dubpiba nūmgui ajim anum, amach khīircha.

53 Jesuu amachig magbaawai, amach chi machnaan fariseonaanpa i dāi meeukha phöbaadējim aajem. Maimua warag i dāi wētumua i thū awaag a i aig phēud⁹ bēenaa, jūrram

khuunau amachdeu khaphum irig jeeuphöbaadejim
anaabá,⁵⁴ mag amachdeu jeeu num jurr ich Jesuu
ipeerdu khaija jaau**p**ä*wai* magum gaaimua chi
thethem khuunag i pur deeg.

12

*Dichdeu nem jaaujemjö khaba jurr ag chaaur
nem wauju khaba num*

¹ Mag num ee warag õor pooma
pheeududkhamua jurr chikhaman bäpa
khiuthugmaajeejim anum. Am mamagkham
ee, Jesuu ich khapeen ich düicha ogduba
wenurraajerr khuunag magjim anum:

—Khiir khaphu wenurrarathu; oob fariseonaan
ben levadurajö sim päach gaai durbapimiet. Mua
mag chirum aiguin pärag, “Oob amjö chikham
khiir aawaipaita chadam iekjö iekhanaa päach
ap aadeewai jurr päachdeu

jaaujemjö khaba nem waumiet” a chirumugui ajim anum. Pärau am
igar phurrbamun, päach gaai durbabaadeewai sii
amjö naisijugui ajim anum amag. ² Mag jeb
gaai aawai meraa iekhatarr iek khaija mug atag
paawai sii ich mag ssisiwia khiir akhoog khabam.
Maagwai nem meraa wautarr awia khaija ich
mag khaugba ssibajugui ajim anum. ³ Magnaa
ichdüpai, Mua pärag mag chirumgui ajim anum:
Ar pärau päach appai meraa iekhabarm iek mug
atag paawai jurr thumaam khuunau khakhapdö
ajugui ajim anum. Maimua agjö khaugbaju
awia puertdi khaija ajap phäarkhanaa ö sausau
iekhatarr iekja thumaam khuun jüg daar jurr kha-
panag ee thet jaaujugui a jaumajim aajem.

*Khaita ökhö aju aai nʉ
(Mt 10:26-31)*

⁴ Mag ich khapeenag jajawagmamua īchab ich Jesuupai, 'Keena, ar sīi mʉg amach wir aig chikham kheechjem khʉn oob ögkhamiet ajim anʉm. Amau pāar chi ürʉmʉn chadcha khēchpüiwiajā pāar akhaar chan pōd thōo aubamgui ajim anʉm. ⁵ Mamʉ īchab mua pārag jaaukhim, khaita pārau ökhö aju aai nʉ: Ēwandamta ökhö abat ajim anʉm. Jāan chad nem jua theeg sim, pāar thōowia pāar akhaarjā khīmie durr barpüyaag a jaaumajim aajem. ⁶ Pārau oowai phatkondam pōm khabamua nemchaaindam cinco pér auba aajē? Erraam gaai mag am pērpüimaajeeb mamʉ, ich Ēwandamau chan am chigjā aba, ajaphata oo phē wai sīejem. ⁷ Maagwai oob khīirjumiet ajim anʉm. Pāar charā nemchaain khāyaujā ürʉucha irua iigjem. Mag pāachta nemchaain khāyaujā ajapcha nʉm gaaimua, pāar pōrbü maadēu igbaju aaya sim khapanagjā irua thum khaphʉ wai simgui a jaaumajim aajem.

*Meerba Jesús dēn amʉn ichdēujā amjā i dēnēu aju
(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Mag jajawagmamua ich Jesuupai magjim anʉm: 'Ar òrau ichig jēeuwai ich imeerba mʉ iek ükhaajem a jaa sim wounan, mʉg mʉch chi Emkhooi Iewaaujā īchab ügthar Ēwandam chognaan thʉnʉm dakhīir, "Jāan chadcha mʉ garmʉu" ajugui ajim anʉm. ⁹ Mamʉ ar òrau ichig jēeuwai khāijā, "Mʉ chan i igarm khabam" a sim wounan, muajā īchab ügthar Ēwandam chognaan thʉnʉm

dakhñir ich khñircha, “Jä chan mñ dñn khabam, mua i khaugba chitñm” ajugui ajim anaabá.

10 ’Amach mñg jéb gaai nñweran amau mñch chi Emkhooi Iewaa igwia khaigba iekhawiajä amach khaibag Êwandamag chugpaapi jëeubaawai ñu chugpaapñju. Mamu pekau äb simgui ajim anñm, maan mua Êwandam Akhaar juu theegau nem wau chitñm oo nñmta warag mepeer gaai thñ nñmuu. Mag pekau chan Êwandamau bñurjä khñir okhoobamgui ajim anñm, i Akhaar igwiata mag iekha naawai. **11** Päächdëu mñ iek ükha nñm gaaimua ñrau pääch pur auwia, pääar khñir sëukha iekhaag judionaan Êwandam iek jaaujem deg arrwia, chi thethem khñun aarjä arrwai, oob “¿Jägata mua iekhaagau?” wa pñchig iekhabaawai, “¿Khan ata mua amag iekhaju?” a khñirjumiet. **12** Ya pääar iekhaagpaawai ich Êwandam Akharauchata päräg khñirjug deejugui ajim anñm, khñirjug khaphñ iekhamamkhñir.

Phatkhon paraamta khñirjug meraa chirarr

13 Jesùs mag ijéjébkham ee, äbmua khapanag eemua irig, —Maestro, mñ naamug jigpi jaaubá ajim anñm, mñ aai juagam nem pñatarr eem mñrñg agjö järrcha deemkhñir.

14 Magbaawai Jesuu irig, —¿Khaíu pñrug jaauwai, muata magñm nemjä chi thethem khñun dñnjö jigpi jaauju aai chirñm ajñ? ajim anñm.

15 Maimua ïchab thum aig narr khñunagpa magjim anñm:

—Khñirjug paraa aajeet. Oob pñrau sñi nem khñir thum paarpaju appaita khñirjumiet ajim anñm.

Pārau nem thum wai naawia khāijā pāar ēu meebamgui ajim anām.

¹⁶ Mag jaaupüüigmamua īchab amag māg nem īgkhaadam jaaujim aajem: 'Woun āb phatkhon paraam sīrrau nem jīrjim aajem. Mag ich nem jīrtarr thum eeuwia deg paa auwia oowai chi ākhaajem di dūrr khaba thūnaajim anaabá.

¹⁷ Magbaawai khīrju oo sīi awia ich wir aigpai, "¿Mua jāgata abarkhiina?" ajim anām, "ya māg mā nem ākhaajem dijā phēu thānām." ¹⁸ Mag khīrju oo sīi awiata, "Āa" ajim anām ich appai. "Jāgan mua māch khōju nem ākhaajem di jāg thānām thu wērpüiwia deeumta jūrr nem dapag ēukha aujugui" ajim anām, "khoojem nemjā thum dūrr awia juagam nempa thum āba dūrr amkhīr. ¹⁹ Ya mag ēu aaipagkhanaa āba paa thānāisiewain chadau sīi año khapan phithurg chukhu ag eempai au khō chirsijugui" ajim anām. Maimua, "jōo! Magbaawain chad māg woun sīi degpai jua üināa, māchdēu khōm aig thachjā khōnaa, dōdōjōjā biwaa dōbaadee sīi onee ajugui" ajim anām, ichdēupai ichig.

²⁰ 'Maimua chadcha mag ichdēu khīrju sīerrjō di dapag ēukhanaa ag ee thum āba paa sīsiewai jūrr Ēwandamau irig magjim anām: "Khīrjug chukdam, nau īsim edaar pā meejugui" ajim anām. "Mag pā meeabaadeewai, pā nem jāg thānām paarpāag pā phithurg wautarr ¿jāga aagauma?" ajim anām. "Par pā phithur awia pua tag oobamgui" ajim anām Ēwandamau.

²¹ Mag nem īgkhaa īgkha öpäiwia jūrr aig narr khānagta, 'Ich jāgta aajemgui ajim anām īchab, ar

sīi m̄ug jēb gaaipai phatkhon pōm paarpawia, nem khūir thum paraanaa, sīi Ŋwandumag oobamjōo aa-jem khūun.

*Khani khöju wa khani jūaju khūirjupiba jaautarr
(Mt 6:25-34)*

²² Maimua mag ich däicha ogduba wēnurraajerr khūunagta, 'Mua pārag jaaukhimgui ajim anum: Oob pārau "¿khani khöjuuta maach m̄ug nūma?" awia ökhūirjuu amiet. Wa magbam khai, ya khajūajā chukhu nūm, "¿khani jūajuuta m̄ug nūma?" a khāijā khūirjumiet ajim anum. ²³ Pāarta nem khoojem nem khāyaujā ajapchanaa khajūa khāyaujā ürūucha balee sīsidumgui ajim anum, Ŋwandum dau na. Jāg ichdēu pāar ompaatarrjō, pārau nem ig nūmjā irua deebajup. ²⁴ Pāadē khūirjubat ajim anum, kuerrb jāga naajē. Am phidkhaba aajeewai amach thach khöju ākhaagjā di chukhu naab mamu, am augchēba aajemgui ajim anum, ich Ŋwandamauta amag phathau deejeeawai. Magum pāar charā nemchaain khāyaujā ajapcha naawai, ¿jāga irua pārag ooba abarju? ²⁵ Oob atcha pāachdēu nem ig nūmta khūirju nūu amiet ajim anaabá. Mag pārau pāachdēu khōsimta ig nūu akhiinjā, ¿khaiuta m̄ug nūm aig mag ichdēu khūirju sim gaaimuapai ich meeju arr ür oradam ābpai khāijā ich iiupiju aai sī? ajim anum. ²⁶ Pārau jāg phithur khabam nemdampajā pōdba nūm, ¿khanthee warag pāachdēu nem ig nūmjā pōdba nūmta warag āba aata khūirju nūu aju aai nū? ajim anum. ²⁷ Pāadē ar pamaardam ooihm̄a thūnaajem khūirjubat. Am ūchab būurjā phidkhajā phidkhaba, ni amach khajūa jūaju khūirjuwia kha

ēkha n̄uujā aba aajem. Mag naab mam₧ iwiir ābmuajā am d̄ui barba aajemgui ajim an₧m, ooim₧g athee. Warrgar rey Salomón khararraujā phatkhon pōm paraanaa nem ajaphampa paraa aajerraujā pamaardam ooim₧gjō chan pōd khajūa jūaba aajeejimgui ajim an₧m. ²⁸ Pamaar jāg ooim₧ th̄n₧m edau w̄uubaadēmuapai khiugphēbaadeewai s̄i kh̄uujemjā Ŋwandamau jāg ooim₧ wai s̄iejemta, ḥāgwia pāar pamaar khāyaujā ür̄uucha balee n̄umua nem j̄eeu n̄umta irua deeba abarju? Ḷwa pāachdēu j̄eeu n̄umjā pōd deebajupii aajēwa? ajim anaabá. ²⁹ Pāach thach khō n̄em d̄ui dōdōjō dōju chan oob pārau atcha kh̄irjumiet ajim an₧m. Wa jāga pāachdēu nem ig n̄em paarpajujā oob kh̄irjumiet. ³⁰ Pārau khaph₧ n̄umgui ajim an₧m, ðor thum Ŋwandam iek ükhabam kh̄uunta magum nem kh̄irju phöbaadēmjā p̄aba s̄ierrjēem. Mam₧ pāar Aai Ŋwandamau pārau nem ig n̄umjā thum khaph₧ s̄iewai pāar chan warm kh̄uunjō magju khaba n̄umgui ajim an₧m. ³¹ Mag khāyau warag Ŋwandam ipierraaj ajuuta kh̄irjubat. Pārau chadcha magm̄n, tagam nem pāachdēu igbarmjā irua deeb khaba deejugui ajim an₧m.

*Egthar augchēba naaimaag
(Mt 6:19-21)*

³² 'Pāar chi m₧ b̄ü ogd̄eba wēn̄rrum kh̄uunan chadcha khapan khaba durrum. Mam₧ khapanag ee pāach appai khapan khaba n̄em awia oob nem ökhō wēn̄rramiet ajim an₧m. Pārau maach Aai ipierraaj am̄n, irua ich durr pāar phē arr n̄em ora pāar d̄ui nem ajapha aju. ³³ Pāach nem wai n̄em pērkhuuimamua chi phatkhon aph̄um

khuun oomampierr jigpetat ajim anum. Magbaawai parau ügtharm phatkhon jeeuba aajemta paarpajugui ajim anum. Nem ajapham parau mag wai nuisim chan büurja öbam. Ma mug jëb gayam phatkhon khiir khaba aawai nem jïgkhaag chi ajaphamu awiaja pöd aubam, ni comejenauja ag ee dikhabamgui ajim anum. ³⁴ Maig jëb gaai nuweta nem thum paraa aju khiirjuju khayau, ügthar paawaita nem thum paarpaju khiirju wenhrrummun magan chadcha päar khiirjug âba Êwandam gaaita simgui ajim anum.

Jesuu ich bëeu nupi jaautarr

³⁵⁻³⁶ Mag jajawagmamua ich bëeu igwia magjim aajem îchab: 'Órau amach patrón ðor juu pur num aar matarr deeu bëeu nu numua daukhana ðtdau phuu nuajemjö, päarja îchab ajapha khiir khaug nuisit ajim anum, mu bëeu nuawai. Mag ðrau amach patrón barbaicheewai weeu awaag nuajemjö, mu bëeuuta nubat ajim anum. ³⁷ Parau khaphu numgui ajim anum, ar chi chognaan mag daukhana amach patrón nu num khuunan onee aju, i barbaicheewai. Mag amau daukhana ich nu num oobaicheewai, ichta jürr chi chogkha simjö am sii numich, mes gaai thach thöikhawia am jäogjugui ajim anaabá, ich garmuata. ³⁸ Chi chognaan amach patrón edacha pamja bëeba ni ãspajuag pamja bëeba sim ee warag daphökagja igba nu num khuunan onee ajugui ajim anum, i da bëeba awiaja ich pierrwai amach düi ajapha aju khap. ³⁹ Parau khaphu numgui ajim anum, âbmua khaija ich di aig nem jïgkhaan bëeu ora khaphu akhiin, büurja khaiba warag sii thüa ëeu,

ʉdʉər ich nem jīgkhabiba. ⁴⁰ Magua muan pāragjā “Ich agjöta ajapha khīir khaug nāisit” a chirumgui ajim anʉm. Pārau mʉ bēeju ora chan ābmuajā khaugbam. Pārau mʉ da bēebajupii nām ee, mʉch chi Emkhooi Iewaan dēgölp barchēju a jaaumajim aajem.

Chi chogau ichig nem jaau pʉatarr thum wau-tarr
^(Mt 24:45-51)

⁴¹ Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, pua mag jaau sim, ¿maragpaita pua jaau chirú, wa thumaam khʉʉnagwa? ajim anʉm.

⁴² —Pāragpai khabamgui ajim anʉm; mua mag chirumʉn pāach thum chi mʉ iek ükha nʉm khʉʉnagau. Magnaa, Pāadē ūrbat ajim anʉm: khanim nemjō patrón āb simua ich chaaug maagpaawai ich chog ābamʉg warm khʉʉn pörkhapināa ich magʉgpai ich nem thum jaau pʉabajēm. ⁴³ Maimua mawi, mam sīi awi deeu bēewi ichdēu jaau pʉarrjō phidkha sim oobaicheewai, ¿mag jōoi ich chog dāi onee sim dāi chi chogjā onee abaju khai? ⁴⁴ Mag ajapha phidkha sim oobaicheewai jōoirau warag ich nem thum magʉcta thʉsʉepʉijugui ajim anʉm, ich dēnjō khap amkhīir. ⁴⁵ Mamʉ magba mag ichig nem jaautarrjā ich ödegpai, “Mʉ patrón chan da bēebam” awi nem khaibag ich khapeen jūrr ich jua eegpaim khʉʉn dāi ichdēu ampierr anaa, nagjā ichdēu dōm aig dōnaa, thachjā ichdēu khōm aig khōmʉn, ⁴⁶ chi dikhʉ būurjā irua nʉba sim ee bēewi mamagkham oobaichee, jūrr ichdēu warm khʉʉn dāi aajerr khāaijā i gaai athuucha wʉnaa, phidag eemuajā barpʉinaa, chi khaigbacharam khʉʉn

düi ãba sñujugui ajim anum. ⁴⁷ Magua päädë mu
 iek ürbat ajim anum: äbmua khäijä ich patronau
 ichig nem jaau puatarr khaphu simta, dëgölp ich
 oochëujä khñirjuba, ni bñurjä irua nem khõsim
 nemjä waubamun, mag patronau ich bëem ed
 i gaai mas deejugui ajim anum, bñurjä dau aug
 khaugba. Ich agjöta ajugui ajim anum ïchab
 Ëwandamau, ar ajapha wënhrraju khaphu numta
 nem khaigba waaujem khun gaai. ⁴⁸ Mamu
 äbmuata khaugba aawai nem khaigba waumun,
 Ëwandamau i gaai mas ab khaba mas ajup mamu,
 agpierrpai deejugui ajim anaabá. ¿Pärau oowai
 ar nem dürrcha deetarrag agjö ich deetarrpierr
 dürrcha jëeuba aajë? ajim anum. Mua pärag
 magkhimgui ajim anum: Thumaam khunau
 Ëwandam athee nemdam bürum awiajä wauju aai
 num. Ar chi ürucha wauju khaphu num khunag
 irua ich agpierr dürrcha jëeujem. Maimua ar ich
 athee nem dürrcha wauju pödba num khunag
 irua agjö ich agpierr buchkhunpai jëeujemgui a
 jaaumajim aajem.

*Chi chaairaujä ich dënnaan igar khaba aju jaau-tarr
 (Mt 10:34-36)*

⁴⁹'Muun mug jëb gaai õor durrum khun ee much
 iekta phuak phuu wëjom ee õtdau durbapuimjö
 apienta bëejimgui ajim anum, ich Jesuu. Ya mag
 õtdau pa sim, mamu muchdëu khõsi chirumjö
 warag uu pa jëerdumaa akhiin ajapcha akhamgui
 ajim anum. ⁵⁰ Mamu magaagan õor juu machgau
 agtha ajappha dau aug wauju waaur chirumgui
 ajim anum. Much düi õrau magju thumaa

khīirjubaadeewaita ökhīirjug pöoma chiraajem; mamu ichiita ich mag ajugui ajim anum. ⁵¹ Ḷārau khīirjuawai mu sūi pāar khōinaa bibigag chukkhu naamkhīrta bēejī? Pāar magamkhīr khabajim. Mag mu bēetarran mug muchdēu Ēwandam iek ūrag jaau chitum gaaimua ñor khīirjug aaiphur warag chaaur khīrju nūrrjēe amkhīrjōta bēejimgui ajim anum. ⁵² Mua mag chirumān, mug mua jaau chitum gaaimua ābam deg khāijā cinco naajem khai, ñor thārjupam khūnau jūrr numiim khūnau mu iek ükha durrum khūn ichaaur iekhaju aawaita mag chirumgui ajim anum. Wa magbam khai, jūrr numpaim khūnau khāijā thārjupam khūnau khīirjug ajapham wai durrum khūn igar khaba wēnūrrajugui a jaumajim anaabá. ⁵³ Magphöbaadeewai chi ayau mu iek ükham khōsi ükha sim ee, jūrr chi chaairau mu iek ükhamapha ajugui ajim anum. Üuinjā agjō, chi ādau mu iek ükham khōsi ükha sim ee, jūrr chi khaau būurjā mu iek ükhamapha ajugui ajim anum. Wa magbam khai, chi phaauhūnanau mu iekdam ich āigog jaau khitaawai, jūrr chi āigou ich phaauhūan ichaaur ajugui ajim anum, mu iek ükhamaaugau.

*¿Khani khaphu aju aai naajī Jesuu nem wau
nūrrām oowi?*
(Mt 16:1-4; Mr 8:11-13)

⁵⁴ Maimua ñor khapan īchab aig narr aawai am-agjā magjim anum: 'Edau duubjem garta edjā khībaadeewai, "Nosegan urum" aajem pārau; chadcha ich maagjemgui ajim anum. ⁵⁵ Maimua ar phū khāijā dokhēu garmua phua thūnisiewai, "Edau pechag wūuju aawai" aajem pāar iek; magām ed

chadcha ich mag pechag kheeujemgui ajim anum.
56 Pärau magumjä khaug ahau aajemta, ïjägwia ïs pärau pääch daúa mua nem wau chitum oo nümjä pöd khaug auba nu ajim anum, mu chadcha ich Êwandamau püiju jaaujerr chaarkha chirum?

*Jäga aju aai nu dich khapeen düi iekkhör aawai
(Mt 5:25-26)*

57 Mag jajawagmamua ich Jesuupai amag, 'Jägwia pärau pääch wir aigpai pääch Êwandam na khaigba num khaug auwia pöd "Maran chadcha khaigba num" aba nu? ajim anum.
58 Mua pärag jaaukhimgui ajim anum: Äbmua khäijä leinaanag pu khaibag waumkhir pu ch jawaan arrwai chi thethemnaan aar barwi jaauju nawe i düi ajapha iyuu awi khöinaa nusit a chirumgui ajim anum. Magbamän chi thethemnaanau guardianaanag pu pur deebaawai jürr makhuunau pu cárcel deg püibajup ajim anum. **59** Cha mu iekha chirum iekhau ya puuta amau mag phaar athamän, phatkhon gaaimua arr khai, äbmiecharam centaaudam phagpüibam aigjä amau pu öbeerpuibajugui ajim anum. Mua mag chirumän, pääch khaibag Êwandamag chugpaapiju aai nuwe chugpaapiwi i düi khöinaa ajuuta ëkhabat a chirumugui ajim anum.

13

Dich khaibag Êwandamag chugpaapijëeubam chan peerdubam

1 Ich mag ed gaai ïchab ãaur khüün ich Jesús sim aig bëewi irig nem ïgkha naaichejim aajem.

Mag īgkhamamua irig, —Galileapien Aai i jēeujem deg nemchaain khēchwia phaa n̄emua agua Ēwandalamag amach khaibag chugpaapi jēeu naajimgui ajim anum. Am mag Ēwandalamag jēeu durrumta, am aig Pilato soldaaun bēewia sīi am khēchpüichējim aajemgui a jaau naaichējim aajem.

² Mag ichig jaaubaicheewaita Jesuu amag, —Pārau khīirjuawai, mag Pilato soldaaunau dau augjā chukhu khēchpüitarr khūn warm khūn agjō Galileapienkha th̄unum khāyaujā atcha khaibag pōm s̄isid aawaita mag am khēchpüijim khai? ajim anum jūrr amag. ³ Mag gaaimua khabajim, mam̄ mua pārag jaaukhimgui ajim anum: Pārauta chadcha pāach khaibag thumaa āsie ewag khīirjuvia Ēwandalamag chugpaapi jēeubam chan pāachjā dūi khēchjurau ajim anaabá, amachigcha. ⁴ ¿Wa pārau khīirjuawai, ar th̄errdö Siloé aajem igaaau di pōm s̄ierr burrwai ðor dieciocho khēchtarr khūnta tagam khūn Jerusalén phöbör ee naajem khūn khāyaujā iekkhōr pōmaacha naajīwa ajim anum, Ēwandalam dau na? ⁵ Mag amach appaita Ēwandalam dakhīir iekkhōr pōmaacha narr gaaimuajā khabajimgui ajim anum, deeu ichdēupai. Ēwandalam dakhīran thum ich agjō th̄unum, nem khaibag. Pāraujā īchab pāach khaibag thumaa khīirjuvia Ēwandalamag chugpaapi jēeubam chan pāach thum ni ābjā peerd̄abamgui ajim anaabá.

Igo chēba s̄ierrarr ag nem īgkhaa

⁶ Mag jaau dichwia ichdēupai mug nem īgkhaa amag jaaujim aajem: 'Woun ābmua ich uvadö

ee nemjō igo anām jīr wai sīejim aajem. Khāai āb jōm khōchag aadeewai aar oon majim anām. Mam✉ mag oon maawai būrjā chēba sīi ē meuu dūnaajim anaabá. ⁷ Magbaawai di aig pachēwia magjim anām, chi nemjīr jaarjem✉: “Igo jōm khōchgau aňo thārjup pam sīi aar oo khurrkha chirām; mam✉ chēba sīerraawai gaai ooimaba aajem. Jāgan jāg sīpí warag thubapüi” ajim anām. “Magba par chēbam jāg sīejemgui” ajim anām. ⁸ Magbaawai, “Patrón jōoi, magan idēu aňo āb oo athá” ajim anām, chi nemjīr bū phuajem wounau. “Jāg sim khai, mua warag ag bükhuurr wa phuurdüpäinaa phuichichagau i bū khuajogui” ajim anām, “chēmkhīir. ⁹ Mag bū khuabaawai chēmūn üuma” ajim anām. “Mam✉ mag bū khua nūmjā ich magpai chēba abarmān magan chadau thupäijogui” ajim anām, chi bū jaarjemua.

Jua üi nām edcha Jesuu üui āb monaautarr

¹⁰ Biek āb juu üi nām ed Jesuu Ŋwandam iek jaau sīejim aajem, judionaan āba biirduwia Ŋwandam iek jaaujem deg. ¹¹ Maig üui āb sīejim aajem. Mag üui mor machpawia dieciocho aňos sīi jā būrēu khitaajeejm anaabá, bēn khaigbam i mor ee dubwia. Magtarr aigmua pōd būrjā phō khajapha thūrrhaba ich mag khitaajeejm anām. ¹² Jesuu mag oo athaawai dau ee aug khaugwia, i thūr aunaa irig, ¹³ “Mua p✉ monaaukhim” anaa, i ür juu ausñubarm bürre phō thūrrkha khajappha oo dūnñisijim anaabá, monakkha. Mag ich monaubaapäaiwai onegau Ŋwandamag, “Ŋwandam, ūsin chadau pua m✉ üuta abarm. Pujö juu theegkham

chan mug jēb gaai chukhum. Ӯu abarmgui” ajim anum.

14 Mamu magbaawai mag amach āba biirdu nūm ag degam chi pörkha sīerr Jesūs dāi meeukhabaadēwia jūrr khīr mor chigpai ūragta, —Seman gaai seis diaspai phidkhaju aai nāmgui ajim anum. Mag seis diam een chadau pāadēu bēewia pāach monaaupibat ajim anum. Mamu oob mug sīi juu ūi kheeujem ed khabajupama ajim anum.

15 Magbaawaita maach Pör Jesuu irig magjim anaabá:

—Woun sēunem, ḡkhantheeta pu mag chitāma? ajim anum. Pāar mag juu ūuijem ed būrjā phidkhaba aajem anumta, ḡkhan jāgwia pārau pāach cabaai wa phak khāijā dō döpien phē arrijēma? ḡJāg nūm chan magan phidkha nūm khabahab? ajim anum. **16** Pārau pāach nemchaainjā mag dō döpi khurrkha nūmta, ḡkhan jāgwia mug ūui ūchab warrrgar jōoi Abrán khararrau ūkhaajerr ag Ēwandam gaaai ūkha simta pōd i monaauju khaba sī, juu ūuijem ed awia? Jāg sim aig ijā ūchab dieciocho años meperau i purnaa ö jū wai simjō simta ūerpüi nūm khabahab ajim anum, jāg bēnēu i ogdu püimkhīir.

17 Jesuu mag amach öbeerbapüim ūrwia i oomapha aajem khūn thum chigaa aphöbaadējim anaabá, amachta. Mag am chigaa nūm ee, tagam khūn thum aig narr khūnau amach daúa Jesuu mag nem wau sim oo nūm gaaimua onee nūm iekhau Ēwandamag, “Ӯu chadcha pua marag pučh juu theeg oopibarm Ēwandam; ag na marau mugjō chan nem ooba aajemgui” a iekha naajim aajem.

*Mostaza dën nem īgkhaadam
(Mt 13:31-32; Mr 4:30-32)*

18 Mag iekhakhagmamua īchab magjim anum ich Jesuu: 'Pārau khaphu nu, jäga sim abarí Ěwandam iek mua jaau chitum, maimua khanjöta sim a mua pārag jaaubarkhiin? ajim anum.

19 Magnaa ichdëupai, Mug Ěwandam iekhan mostaza daudam woun ābmua ich nemjir ee jīrjemjöta sīerrum. Ichta nemjir daudam thumaam khun khāyaujā bärucha khitum. Mamu mag khitumān nem bāau khaphí bāauwia sīi pabü pōm ādēe dānusiejemgui ajim anum. Mag ādēe dānusiewai nemchaaindamau ag gaai amach didam euphöbaadeejem. Ich agjöta simgui ajim anum īchab mug Ěwandam iek mua pārag jaau chitumjā. Muugwaiwe chan khapan khabata ükha durrum; pari mag durrumuata warag nem pōm aaidubapääiwai, ðor khapankham khunau ükhajugui ajim anum.

*Levadura dën nem īgkhaadam
(Mt 13:33)*

20 Maimua deeu ichdëupai amag, 'Pārau khīrjuawai ḥjāga sim abarí Ěwandamau ich iek aaidupi nām, maimua jūrr khan dāita mua pārag jaaubarkhiin? ajim anum. **21** Ich iiu aawai ich iek aaidupi nāmān, uwi ābmua arin dārrcha sim ee levadura pūitarrjöta sīerrumgui ajim anum. Levadura bärhu pūitarrjā maadēu aaidumam chan ooba aajem; mamu mag simuan arin thum ȳrpi aaujem. Ich agjöta simgui ajim anum īchab Ěwandam iek mug mua jaau chitumjā. Muugwaiwe chan ðor pōm mug wējōm ee agtha aaiduba

sim. Mamu mug atagta durr warpham magwe aaidubaadee thumaam khunau ūrab khaba ūrjogui ajim anum, ich Jesuucha.

*Ùgthar maajem khudan phurkhi khitum aajem
(Mt 7:13-14,21-23)*

²² Jesuu ich mag Ëwandam iek jaau nurraajeejim aajem phöbörpierr, didam khapan khaba dununuidum eem magwe ich nurrampierr. Mag mamua warag Jerusalenag maa ajim aajem. ²³ I mag nurrum ee äbmua irig,—Señor, ¿ügthar öbérju khunta khapanaacha nu wa okhooju khunta khapanaacha nuwa? ajim anum.

Magbaawai Jesuu irig, ²⁴ —Ùgthar öbéraagan, puertdidam büru khitum ee dubaagpamjöta aa-jengui ajim anum. Muan pâragan, mag puertdi-dam phurkhi khitum eeta dubju ēkhabat a chirum. Mug atag ðor pöm ag ee dubam khōsi ajup mamu, mag thunum khun eem äbjä pöd dubbajogui ajim anum. ²⁵ Pârau dubaag ēkhawiajä ya chi dikhu jöoyau phâarbapuim chan, par pârau daaugajärmua, “Señor, maar weeu athá” awiajä, jûrr ierrmua irua pârag, “¿Pâar jamaam khunauma? Pâar chan mu aiguim khun khabamgui” aju, warag weeu aubaju aawai. ²⁶ Magbaawai pâach weeu aumkhuir, pârau irig magjurau: “¿Pua maar khaug-bata chiru? Maar pu düi äba thach khoojerr khun khabahab. Pu khabajieb maar maestro. Pua ante maar phöbör ee Ëwandam i jaauba aajeejieb” aju irig. ²⁷ Mamu magbaawai irua ïchab pârag magju: “Ya mua pârag jaaubarm. Mua chan tag pâar khaugbam. Pâach sîi nem khaibgam appai wau wénurraajerr khab, pâadu warag pâachta

m  aigmua chawag  r ubaad t” a iekhajugui ajim an m,  wandamau p rag. ²⁸ P rau oowai chadcha p ach daaugaj rpai th bagkha n isim oobaawai, p rau icharaucha sereeu  o th n mua, warag gaaai machgaupa ihesse aad ph mua, p rau oo-jugui ajim an m: j oi Abr n, Is , Jacob, maimua tag warrgarwe  wandam i jaaujerr kh un ich d i  ba i bigaau onee ohoodö n m. Maag-wai p achta kh in a am mag onee n mj  i d i w n rraju aajerr kh unta p ran ich mag iseg n isim iekhaugui ajim an m. ²⁹ Maigt  p ar kh ir machag ajugui ajim an m, p ach p d dubba n m daar durrpierram kh unpata dub th n m oowia. Maig th naaju: edau  beerjem garm kh un, edau duubjem garm kh un maimua deeum durram kh unpa b emawia  wandam d i  ba onee thach khoog ohood aph baad jugui ajim an m. ³⁰ Mag  wandamau  or i agkh baad m ed ar m g j b gaai aawai amachta warm kh un kh aij  ajapcha n m aajem kh unta khapan khabacha  berju. Mag kh yau ar chikhamnau serbiibag ph ejem kh unta khapanaacha  wandam sim aar  berjugui ajim an m, ich Jesuu.

*Jesuu Jerusalén ph b r  ap rtarr
(Mt 23:37-39)*

³¹ Ich mag edcha  wandamau Moiseeg ich iek ph pitarr ajapcha  rkhaajem kh un Jes s aig b ewi irig, —Rey Erodeeu p  th op aig  kha sim. P chta m igmua j pkhaa igbaad aich jierram an m.

³² Magbaawai ichd u amag magjim an m:

—Erëubaadëwi irig, “Ich iphithur idëu mag sim; mag ed gayan mæun ichiita ich mag ðor mor ee bën khaigbampa jür wérpnaa ich mag ðor monaau chitaju” a jaaubaimat ajim anum, mu impeerba. Magnaa ïchab, Ya mu phidag öimæu pamam; ³³ mag agtha öba siewai ich mag much phidag öpüibam aarjä ogduba jaau chitumua Ëwandam i jaaujem khëchmien phöbör ee barjugui ajim anum, Jerusalén. Jäga mag mujä ïchab Ëwandam i jaaumieta Jerusalén phöbör chaaur amau mu thöobarjugui! ajim anaabá.

³⁴ Maimua Jerusalenpienta warag üapärwia magjim anum: ’ïË! ¡Aay, Jerusalenpien! Päraun chadcha warrgarweta Ëwandamau ich i jaaumkhïir chogpüi num khueunjä kha khöchkhaba, pärau warag mokoujä am bar wai nümua khëchpüimaajemgui ajim anum. Biek khapan mua pärag jaaujeejim, äthärr uuirau ich chaaindam thumaa ich ich eegar thaa wai juupjemjö, pääar thaa wai chitaag. Mamu magtarrjä pääachdëuta büürjä mag khöchkhabajierramgui ajim anum. ³⁵ Jägtarraud nau pärau oomaa abarjugui ajim anum. Nau mu mag chitum awia petaawai Ëwandamau sii di parium ee wouchnaan phëphabaajemjöta thubagkha nüsijugui ajim anum, päran. Magbarm aigmua chan tag pärau mu oobamgui ajim anum. Pärau mu oojuun, äba ya pääachdëucha deeu mu urum oowia, “Uuchata Ëwandam, pua pach jürr pach Chaaita maar athee Reikha püibarm” anum aigta pärau deeu mu oojugui ajim anum.

Jesuu woun ãb kha ööodö khitum monaautarr

¹ Khääi ãb fariseonaan eem ãb īchab chi pörkha simua Jesūs ēeurrjim aajem, ich di aar i düi ãba thach khoog. Mag ed sii juu üuijem ed arr aawai amachdēun ãba irigta eerpapa aajeejim anaabá, eeu dëgölp mag pöd bürjä nem wauju khabam edta bür khäijä juu peerthu nem waubaawai magum gaaimua i imeraa pur awaag. ² Mag am thach khö num aig bëewi silejim aajem īchab, woun ãb kha ööodö khitum. ³ Mag oobaawai warag iyuu numua Jesuu chi machnaanag jéeunaa īchab chi fariseonaanagjä jéeumamua, —¿Pārau oowai mug juu üi num ed ðor mor masim khun monaauju aai sī, wa monaauju aai khaba sīwi? ajim anum.

⁴ Mamu mag amachig Jesuu jéeubarm ūr numjä ni ãbmuajä jüu abajierram anaabá. Mag amachig khabamjö warag khuu abaawai mag chi kha ööodö khitum ich aig thürnaa, i gaai purbaawai monaaupüiwia, irig, —Pu maju aai chirumgui ajim anum. ⁵ Maimua jürr ich düi ãba thach khoog aig narr khunag magjim anum:

—Pāar cabaai khäijä wa pāar phak khäijä jēbdeg burrwia pöd ich ap öbérba sīsim oobaawai, ¿khaíuta ag bürre mawia ich nemchaai jēu aubaju khai ajim anum, sii juu üuijem ed awia?

⁶ Mamu ich iek ükhamkhüir par irua mag jēeu ohookhamjä ni ãbmuajä i iek ükhabajim anaabá.

Jua purtarr phiesta ee thürkhüitarr khun

⁷ Maimua Jesuu oowai, jürram khunau amachig jaauba num ee amachdēuta sie ajapcharam jär au-naa nacha ohood aadeewai, chi thürkhüipäiwia bëetarr khunag magjim anum, am wawimamua:

8 —Dëgölp ãbmua khāijā ich jua pür nām phiesta ee pāach thür aauwai, oob pāach khīrau chan sie ajapcharamta ookhanaa pāachta pör garcha jupmiet ajim anām. Magbam eeu mag sie pāach khāyau chi thethem khūn athee wai nām gaai khāijā pāach jupdukham. 9 Mag pāachta sie ajapcharam gaai ohoodö nām aig, chi jua pür chirum wounau bēewi pārag “Phiidatkhabat, mag sie deeum khūn atheemāu” aicheewai, eeu dëgölp pāar khīr naauwia jūrr ðor ëugarcha khīr naa ohoodö aimadukham ajim anām, tagam khūn dakhīr. 10 Magju khāai ãbmua khāijā ich jua pür nām phiesta ee pāach thür aauwai pāachta warm khūn ëugarcharam sie gaai jupbat ajim anaabá. Pāar mam ohoodö nām oobaawai, chi jua pür chirum wounau pārag, “Keena, jūrr mau na jupbahut” abaawai, chigag chukhu pāachta warm khūn na ohoodö aimaju. 11 Mag, pārag mag chirumān, ar amach thöwia chikham dāi athuucha aajem khūnta jūrr mug atag paawai am Ěwandamag chaigpa oo sīsidā aju. Maimua ar mag amach dāi athuu nām khūn ichaaurjā magum aba sīi warag serbiibamjō aajerr khūnta jūrr mug atag paawai Ěwandamau warm khūn khāyaujā ürpai apiju ajim aajem.

12 Maimua ich thach khömkhīr thärtarrag magjim anām ich Jesuu: ’Deeu pach phiejāb dürrcha wauwia thach khömkhīr ðor thüurwai oob sīi pach khapkhan appai thärikhuyam ajim anām, ni pach khodnaan, ni sīi thür khodpaim khūn appaijā thürba, ni sīi phatkhon paraam khūn pach dāi ãba di dakha naajem khūn appaijā oob thärikhuyam. Pua magum

khuunta khuiruwia thurkhuuimun, magan amaujä agjö wauwia pu ther athaawai deeu purug phagbarmjöta aju. ¹³ Magju khai puch phiejbäb pöm waupüiwia thach khoog õor thuerwai dau aphum khundamta thurbä ajim anum: ar bü bisi wa juadam khaijä bisi khithem khuan, ar khu thuuiba thuuiba khithem khuan, wa ar dau khisu khithem khuan khaijä. ¹⁴ Pua mag khithem khuan düita magmun, amau chadcha pu düi pöd agjö abaju, mamu magtarr paar Êwandamauta jürr pu onee apiju. Ar i iek ükha durrumua khechttarr khuan deeu iiu phiidu num jaar, magtarr jürran ichdüuta purug phagjugui a jaaumajim aajem.

Êwandam düicha thach khö sim wounan chadcha onee aju

(Mt 22:1-10)

¹⁵ Mag Jesús iyü sim ūrwia, ab i düi aba thach khö síerrau irig, —Ugthar pawiajä ich mug cha maach numjö Êwandam düicha thach khö sim wounan chadcha i onee ajugui ajim anum.

¹⁶ Ichig magbaawai jürr Jesuu irig, —Mua purug nem igkhakhimgui ajim anum. Magnaa, Jöoi ab síejim aajemgui ajim anum. Mag jöoirau õor kha-pankham khuunag jaau wai síejim aajem, ichdüu phiejbäb pöm waubapäiwai makhun thum ich aig thach khoon bëemkhir. ¹⁷ Maimua chadcha phiejbäb wauwia, ya thach khoju ed aadeewai, chi patrón jöoirau ich chog päijim aajem, ich düi iekhatarr khuan aar jaaubaimaawai thach khoon bëemamkhir. ¹⁸ Maimua mawia, chi chogau ja-jawagmampierr bëemaugau, jürr pogkha jaau-maajeejim aajem, chi bëeju arr khuunau. Nacha

jaauwimatarr aiguimua magjim anum: “Chaig ewaa jēb pēr autarr oon maju chiraawai m̄ pōd mabam; idēu ēudeem athee khērtarau” ajim anum.

19 Maimua ābakhai aar jaaubaimaawai maguajā agjö, “M̄ pōd mabam, phak emkhooin diez eeu pērkha autarr phidag ee wai jēraan phē arju aawai. Jāgba akhiin chadau m̄ makhamgui” ajim anum.

20 Ich mag jajawagmamua ēudeecharam aar jaubaaimaawai magua paawai magjim anum: “M̄ maju ajieb mam̄, m̄ach uhi d̄ai ewaa pa chiraawai pōd mabajgui” ajim anum.

21 Magbaawai mag chi iek jaau chitarr woun deeu ich appai bēewi ichig warm kh̄unau jaaumarrjōo jūrr ich patronag jaauchējim aajem. Mag ūrbaawai jōoi kh̄ir machag th̄unamua magjim aajem, ich chogag: “Petā” ajim anum, “deeu. Maimua jöpkhar jūrr kaaijā ee ar dau aph̄u khithēem kh̄un phē aipidú ajim anum: ar b̄i bisi wa juadam khāijā bisi khithēem kh̄un, khu th̄uiba th̄uiba khithēem kh̄un, maimua ar dau kh̄is u khithēem kh̄unpa.”

22 Mag jaaubaawai chi chogau mawia, ichdēu jaaupäitarrjō awia, deeu barchēwia magjim aajem, ich patronag: “Mua thum p̄achdēu jaattarrjō abarm. Mam̄ magumjā agtha õor khaapaana d̄err aju simgui” ajim anum.

23 Magbaawai ich jōoirau deeu magjim anum, ich chogag: “Jūrr phōbör igaau mawia parhooba ar ich jāg dau aph̄u khithēem kh̄un thum p̄achdēu oomam phē aipidú” ajim anum, “warre õrau di d̄errkhaba sīwaag. P̄ach iek ükhaba abaawai amag thum ajapha jaaumamua ichiita mua am m̄ach d̄ai thach khōmkh̄irta th̄erkh̄ui chirum abá” ajim anum.

24 Ya maadēu khaph̄ n̄um, ar nacha

thärwia bëeba arr khüunau chan amau bührjä m✉ thach isñebajugui ajim an✉m, chi nacha thärtarr khüun igwia.

*Dich nem thum isegba n✉m chan pöd Jesúš khapeen aju khaba n✉m
(Mt 10:37-38)*

²⁵ Mag Jesúš mam dëi i ēudee ñor pöoma wëtmajim aajem. Mag ich ēudee wëtum khüunag magjim an✉m:

²⁶ —Äbmua khäijä m✉ dëi ogduba n✉rraju khüirju simta khüchpajä ich dënnaan kha ogdumapha wa ich uui, ich chaain, ich khodnaan khäijä ogdumaphanaa ich dau aph✉ aju khäijä khüirju sim chan, pöd m✉ däi khapeer khaju khaba simgui ajim an✉m. ²⁷ Ar chi m✉ dëi n✉rram khösi simuan warre ich phithurg au n✉rrajujä khaph✉ aju aai simgui ajim an✉m, m✉ gaaimua chikhamnau ich thooju khaph✉ awiajä ich mag m✉ bü ogdaba n✉rraju aawai. Mag äwatbaju chan, parta idëu khöss m✉ däi n✉rrum ajugui ajim an✉m.

²⁸ Magnaa amag, ’¿Chijäg wounauta ich di ëwaagpaawai nacha khüirju sii abaju khai ajim an✉m, khan nemta phë auju, khachpai igju, wa phatkhon khäijä dürr khaba abaawai pöd nem igju thum phë aubaju khäijä khap aag? ²⁹ Magjä khüirjubanaa, eeu dëgölp di ëuju aadëwia, dibü appai khäijä jukha siiuwia, pöd ëu auba ich mag werba sliukhiin, bigaaum khüunau ich khüircha khäijä i wauwia irig, ³⁰ “Mag wounaun par di ëu aubajuuta sii dibü appai jäg idëu khöss jukhabaadëjim” ajugui ajim an✉m. Ich jäg di ëwaagpaawai khüirjuajemjöta khüirjuju aai simgui ajim an✉m m✉ däi n✉rraagjä,

dich dau aphuu aju khaphuu simjā magum igba warag magum āwat nūrraag.

³¹ Magnaa deeum exemplo igwia, 'Wa magbam khai, ḡhanim reita deeum agjö ichjö reikha sim dūi juurhi ee ich wērbuuan maju nawe khīirju sīi abaju khai ajim anum, ajap khap aag? Irua khaphuu simgui ajim anum, warmua soldaaun khapanag veinte mil wai sīewai ichdēu diez milpai wai sim. Mag juurhi ee maju nawe, ḡirua khīirju aubaju khai, mag ich soldaaun magcha khapan khaba durrum dūi warm khuun khapan thuun aar wērbuuan petaawai ichdēu pōdbaju? ³² Irua mag khīirjumuun, agtha warm dūi thuuju nawe, warp nuewe khaug aujugui ajim anum, ichdēu pōdbaju. Magbaawai irua ich soldaaun warm khuun aar chogpuuju, makhuunau chaigpabaimaawai wērbuuju arrjā wērbuuba warag khōinaa naisieg. ³³ Ich agjöta aajemgui ajim anum īchab mu dūi khapeerkhaagjā. Muata nacha pārau ürcha khōsinaa mug jēb gaaim nem pāachdēu khōsim thum isegbam chan, pōd mu khapeen aju khaba nūmgui ajim anaabā.

*Thakhaar nakha aadēkhiin ḡkhanthee serbiiju?
(Mt 5:13; Mr 9:50)*

³⁴ Mag amach nem isegmapham khuun igwi iekhakhagmamua īchab, 'Thakharan chadcha nem ajaphamuugui ajim anum; mamu mag sim nakha aadēkhiin, ḡkhanthee serbiiju? Pōd būrjā agua nem phōju khaba, ³⁵ ni jēb phuuichichag dūi waaurēunaa nemjīr bū khuagjā serbiiba sīsiju. Mag serbiiba sīsiewai sīi barpuuijugui ajim anaabā. Ich jāgaugui ajim anum īchab ar mu iek

ükhamaaugau amach nem khõchag thum isegba nãm khãunjã. Keena, jüg ürûnaa cha mua jaau chirum ajapha ūrbat a jaaumajim aajem, ich Jesuu.

15

*Oveja okhootarr nem īgkhaa
(Mt 18:10-14)*

¹ Biek äb Jesuu jäga Êwandamau õor peerduajë a jaau sim aig, gobiernoog dëbpaar paar nãm jëeujem khãun khapan bëe thãnaajim aajem, chi pekau dapnaanpa, i iek ūraan. ² Magbaawai chi ajapha Êwandamau Moiseeg iek phäpitarr uurkhaajem khãun, maimua ag iek jawaag athee chi machnaan düimua Jesús igwia, —I dën mæg wounau chan pekau põm s̄isidum khãun awiajä isegba ich jäg warag am düi thach khö nurrabajem anaajim aajem.

³ Magbaawai ichdëu am mag iekha nãm ūrwia, mæg nem īgkhaadam jaaumamua amag magjim aajem:

⁴—Kanim nemjö mæg nãm aig äbmua cien ovejas wai sim, maimua äb okhoobaadeewai, ¿khaiuta tagam khãun dö wajaug ee phëpawia mag okhoo khitumdam juraan mabaju khai? ajim anãm. Keen, par maadëu dich nemchaai aawai baaubam aigjä ookha khitu abarju. ⁵ Maimua mag baau athaawai, ¿khaiuta sii onegau dich nemchaaidam ud aibëebaju khai? ajim anãm. ⁶ Maimua di aig pachëwiajä, ¿khaiuta ich khapkhãun düi ich di dakha naajem khãunpa thürkhanaa, “Keen, mæ onee chirum, mæch oveja okhootarrdam oo

athaawai” abaju khai? ⁷ Keena, ich jāgta aa-jemgui ajim anum īchab ügtharjā: Ar õor khapan amach ajaug thöwia Ņwandam däicha wēnurrum aajem khun gaaimua onee aju khāyau, pekau pōmkham khun eem āb khāijā ich khaibag isegwia Ņwandam ich thāar ee atham ed ügtharmpeenjā onee aphöbaadeejemgui ajim anum īchab.

Phatkhon okhootarr nem īgkhaa

⁸ Maimua īchab mug jaaujim aajem: ’Kanim nemjö uthi āb simua phatkhon chi dau daí appai diez wai sim, maimua mag eem āb khāijā okhoobaadeewai, ɿchijāg uthirauta bürjā ich phatkhon jürba ich mag sīuju khai? Par jāgan irua ag bürre lámpara paanaa, dijā thūapwia, nem phaba jür sīi awia, baau athajugui ajim anum. ⁹ Maimua mag baau athaawai, ɿchijāg uthirauta ich khapeen ich di dakha naajem khun thärkha auwia, “Keena, īsin muun onee um, much phatkondam okhoo wai harr baau athaawai” abaju khai? ajim anum. ¹⁰ Magnaa ich Jesuupai, Ich jāgta ügtharjā īchab Ņwandam chognaan onee aphöbaadeejemgui ajim anum, ar woun āb khāijā ich khaibag isegwia khūirjug ajapham jürwia Ņwandam ich thāar ee atham ed.

Ēwan phatkhon ãr gastaa nurrum athurtarr ag nem īgkhaa

¹¹ Maimua jāga Ņwandamau õrau ich iigwai isegba aajem khap amkhīir, Jesuu mag ich aig bëetarr khunag mug nem īgkhaajā īgkhajim aajem īchab:

—Woun jöoi āb simua chaain numí wai sīejim aajem, emkhooin apha. ¹² Khāai āb chi iewaa

chi ēudeemua ich ayag, “Tata, p^u meeabaadeewai marau jüaju nem warre magan m^urug m^uch juu ee dee chirbá” ajim an^um. Magbaawai jöoirau chadcha amag jigbaadëjim aajem, amachpierr. ¹³ Mag deetarr khur khääi khapancha khaba n^um ee, ichig nem deetarr thum p^uerkh^uip^uiwia ag phatkhon düi warre warp petajim aajem, deeum durr. Mam^u mam pawia nem oobam gaai ichdëu gastaam aig phatkhon ãr gastaas s^ueimajim aajem. ¹⁴ Maimua mag phatkhon nem parhoobam gaai werba s^ui awia thum öbap^uim ee īchab jädau theega burrjim aajem, i sim durr. Maimua magbaadëm düi ya īchab jäsogau mas aadëjim aajem. ¹⁵ Jäsogau ich magbaadeewai woun ãb s^uerr aar mawia parhoobam phidagdam khäijä ichig deemkh^uir jéeuwimajim an^um. Magbaa magua irig jaaup^uijim aajem, khüsnaan th^uamkh^uir. ¹⁶ Mag chadcha mawia khüsnaan th^ua oo chir^umua jäsooga aawai chi khüsnaanag phathau deechë n^um eemta düi khöm iigjeejim an^um, chi khüsnaanau khö n^um düi ãba, b^uur khäijä jäd th^o awaag. Mam^u mag^umjä ãbmuajä irig “Ya magan khöjuma” aba aajeejim an^um. ¹⁷ Khääi ãb mag oo chir^u awia thumaa kh^uirjumamua ich wir aigpai magjim an^um: “;Ē! Mu aai di aar i piyonnaan b^uurjä khöju athee augchëba biwaa th^un^um ee, m^uchta m^uch kh^uir lökgau jädaúa m^uig mu th^o warrumgui” ajim an^um. ¹⁸ “Mag chirabnaa mu majugui” ajim an^um “m^uch aai aar. Maimua barimawia mua irig ‘Tata, chadcha mua Ēwandam dakh^uir pekau wauwia p^u düijä khaigba abarm’ aimaju. ¹⁹ ‘Mag gaaimua warramjö pua m^urug p^uch chaai aju khaba sim. M^urug iewaa

aju khāyau sīi mārūg pāch piyón abá; mā pā athee ich mag phidkha chitaju' a iekhaimaju" khīirju athajim anām.

20 'Mag ich appai iyūu oo sīewia baubaadeeu chadcha ich aai aar petajim aajem. Mag māmua agtha di warphaa sīwe chi ayau oo athajim anām, i chaaita dau aphūu ur khitām. Magbaawai jōoi thārau āwatbajim aajem. Mag warag khaphig mawia ich chaai ö phār jōinaa khīir üu aujim aajem. **21** Magbaawai chi chaairau ich ayag, "Tata, chadcha mua Ēwandam dakhīir pekau wauwia pā dūijā khaigba abarmgui ajim anām. Mag gaaimua warramjō pua mārūg pāch chaai aju khaba chirām" ajim aajem ich ayag. **22** Māmū chi ayau dau aug khaugwia, magumjā igba, warag degag arrwia ich chognaanag, "Mā chaai athee khajūa chi ajapcharam jūrwia jūapi sīubat" ajim anām. "Maimua īchab sorrtikjā jūapinaa zapatjā chi ajapham jūapibapüt. **23** Magwia phakdam chi ūtpaam authurwia thōobapüt" ajim anām, "maach thum āba onee khō nāmua phiesta wawaag. **24** Pārāu oo nāmgui ajim anām, mā chaai chi meem arrta deeu iiubarmjō abarm; bēebajupii narrta deeu barbaichēm" ajim anām. Mag, chadcha phiesta waujim aajem.

25 'Māmū maagwai ich jōoi iewaa chi naam, phidag ee sīejim aajem. Maimua bēewia di dakha panaa ūr uraa aawai sīi karris phophookham dūi tamburrpa bubujukham gaai jemkha khodthānām khaug athajim anām. **26** Mag ūrbaawai ich aai chog āb thürnaa, "¿Khan gaaimua agá eeupemjō mag thānarram?" a jēeujim aajem.

27 Magbaa chi chogau “Pu eeumta b  ejimgui” ajim an  m. “Mag   u barbaicheewaita p   aya phakdam chi sebaam wai narr th  opibajieb” ajim an  m “phiesta wawaag.” **28** Mam   ichig mag jaaubaawai warag meeukhawia dubmapha daaugaj  rpai s  sijim aajem. Magbaawai   berch  wia chi ayau ith  u ich iewaag, “Dubtarrau iewaa” ajim an  m. **29** Mam   ichig magbaawai warag ich ayag, “P  d     rb   tata” ajim an  m. “M  ch erraawe b  urj   p   aigmua ogd  ba, p   phidag ee m   phidkha chitaajem; pua nem jajaaukham ichaauraapaij   iekhaba chit  mgui” ajim an  m. “Mam   mag  mj   b  urj   pua m  r  g ch  lb chaaidam kh  ij   deeba aajem, m  ch khapeen d  i onee kh  mkh  irj  . **30** Mag kh  yau s  i j  g p  ch phatkhon arrwia parhoob kachaloona   u  in d  ipa   r gastaap  ithurtarr barbaicheewain chadau, pua phak chi sebaampa th  o chirabma” ajim an  m, “i kh  mkh  ir.” **31** Magbaa j  oirau j  rr ich iewaag magjim aajem: “Mam   pua khaph   chirab  ” ajim an  m, “chadcha p  chta m   aigmua ogd  ba khitaajeewai m   nem m  g th  n  m thum p  ch d  n appai th  n  m. **32** Mam   pua oo chir  mgui” ajim an  m, “p   eeum chi meem arrta phiid  wi pierrumj   abarm; maach aigmua mawia tag b  ebajupii narrta,   sta deeu pierrumgui” ajim an  m. “Magua   s chadcha maad  u m  gju aai naabahab ajim an  m, i b  etarr gaaimua onee aag.”

16

Woun   b ich kh  irjug khaugau khapk  hn baattarr

¹ Maimua Jesuu īchab mág nem īgkhaadam īgkhajim aajem, ich däi ogduba wénurraajerr khúunag:

—Āb rik sīejim aajem. Mamá ichdëu ich nem khaugba, deeumágta ich nem thum jaau wai sīejim aajem, magágta ich dënjo amkhíir. Mamá khääi áb chi morkháuu ûurwai i nem aair aba parhooba sii ichdëu ampierrta wau sim a ūrbaawai, ² thürpäiwia irig magjim anám: “¿Khan ajaugta mua ûurwai mag pua bührjá mā nem aair aba chirum anáma? Mā iekhau nauwe jöpkhaa puchdëu nem waaujem thum phäkhanaa mürág oopibá” ajim anám, “mua khap aag. Mag oopiwiwarre püdëu siiubaad, tag mua pü igbam” ajim anám ich khíircha. ³ Magbaawai chi rik nem thaa chirarr wounau khíirju sii awia, ich ödegpai, “¿Nau mā jāga aju-utaa mágbaadéma?” ajim anám, “mág mā pa-tronaujá mā järbaadém. Sirphág ee thuthui däi phidkhaju serbiiba chirum. Parhooba sii atcha kaaijá ee nem jéeu chitaaggá khaba chirum” ajim anám ichdëupai ichig. ⁴ Maimua ich ödegpai, “Āa, ya mua khíirju atham” ajim anám, “jāga aju māch muigmua jurbapäaiwai õrau amach deg māch öbeerpimkhíir.” ⁵ Mag khíirju auwia chadcha ich patronag dëbpaar paraa narr khúun áabdö thürnaa amag jéeu oomajim aajem. Nacharamág, “¿Pua maach patronag kharr paraa chirú?” ajim anám. ⁶ Magbaawai warmua, “Muan irig cien latas de aceite paraa chirumgui” ajim anám. Ichig mag jaaubaawai, “Chadcha pua mag aujim; cha sim ag ẽsap” ajim anám. “Mamá thurréupäiwia magan júrr jöpkharraa cincuenta lataspai phä súubá;

mua p̄erug jārrpai jēeukhim” ajim anum. ⁷ Maimua ābakhai paar sīerragjā agjō, “¿Puajā kharr maach patronag paar chirú?” ajim anum. Magbaawai chi dēbpaar paraa chirarrou, “Mua irig trescientos sacos de arroz paar chirum” ajim anum. Magbaawai chi khap aag jēeu sīrrau, “Chadcha pua mag aujimkē” ajim anum. “Cha sim ag ēsap” ajim anum. “Mam⁹ thurréupüiwia jūrr doscientos cincuenta sacospai phā sīubá” ajim anum. ⁸ Magbarm khaug athaawai chi patrón jōoirau ich nem aair aba arr woun igwia ich ödegpai, “Jōo, wounan chadcha khīirjug khaphata chiruma” ajim anum.

Maimua jūrr ich iek ūr narr khūunagta magjim aajem, ich Jesuu: ’Chadcha Êwandam iek ükhamaaugau amach khōchagpierr wēnurraajem khūunta Êwandam iek ajapha ükha khithëem khūun khāyaujā khīir ubucha sīerrjëemgui ajim anum, amach gar ūor thereu awaag. ⁹ Pāadē ūrbat. Phatkhonan chadcha nem parhoobam wau nūmua ganwia nem khaibgam atheejā iijem. Mag sīeb mam⁹, pāach phatkhon aauwai ūordam dūi nem ajapha wau nūmuata am dēi khapeen khabat ajim anum. Maagwai pāach meebar ed m̄ug jēb gayam nem tag igba aadeewai jūrr ügtharjā makħūun dūita nūisiju, Êwandamau pāach ūdūraa öbeerpiawai. ¹⁰ Woun ābmua nemdam bürūm awia khāijā ajapha ūrkha simūn, magan nem dūrrūm awiājā ich mag ajapha irua wai nūrraju. Mam⁹ nem bürūm awia agug oomaphamjō warag ūdūraa ārpi simūn, magan nem dūrrūm chará sīi ārpijugui ajim anum. ¹¹ Mug jēb gaai Êwandamau pāachig nem deetarrdampaijā

ajapha ᦢurkhaa meraa nāmān, ḡjāga ich aram nem ajapcharam irua pārag deebarju? Deebamgui ajim anām. ¹² Chikham nemjā pārāu ajapha ᦢurkhaba nām chan, ḡkhaiú pārag ökhar nem jūapiju arr khāijā jūapibarju? Jūapibamgui ajim anām. ¹³ Ni ābmuajā pōd patronnaan numiim khāan chogkhaju khaba simgui ajim anām. Patronnaan numí akhiin, iwiir ābpaita ürcha kha khōsi aju. Ich agjöta simgui ajim anām īchab Ņwandam dājjā. Pōd pārāu Ņwandam khīrag wārpanaa phatkhonagjā wārpa aju khaba nām. Pāar magta nām chan pōd Ņwandam ipierraā khaba nāmgui ajim anām.

¹⁴ Mamā īchab aig fariseonaan phatkhon athee bīe khithēem khāunaupa chi Jesuu iekhamam ūr narr aawai warag i wau iekha naajim aajem. ¹⁵ Magbaawai Jesuu amag iekhamamua, —Pāran, pāachta ürcha phatkhon wai nām awia Ņwandam dau najā üucha nām aajeebma; mamā chadcha Ņwandamauta pāar thāar khaphā simgui ajim anām. Mag jēb gayam khāunaun phatkhonta nem thum mag jēb gaai thānām khāyau ajapcha sim awia agugta ee aajerram. Amag mag nem wajaug sīeb mamā, agua nem khaigba waauwaita sīi ödōmie sērkha thānāmjō Ņwandamau khōchkhaba aajemgui ajim anām.

Warrgarm ley ich mag sīerrām

¹⁶ Mag nem jajawagmamua īchab ich iek ūr narr khānag Jesuu magjim aajem: 'Juan ðor pōr choomieu Ņwandam i jaauju naweran pārāu

Moiseeu iek phā p̄aatarr düi Ŋwandam i jaau-mienau ēsap phātarrpai wai naajimgui ajim anum, ag gaai jaau sim ipierr wēnurraag. Mamu Juanau iek iiur Ŋwandam aar öbeerpiejemta wai bēejimgui ajim anum, chi wajapcharam. Mag jaauchētarr aigmua atag mag Ŋwandamta chi Pörkhaimuu sim khaug athampierr, īsta ðor pōm i ipierraam am ig nūm, chadcha amach Pörkhabaadeewai i düi naam khōchgau. ¹⁷ Mag iek iiur wai naab mamu, jōoingar Ŋwandamau Moiseeg ich iek phāpitarran ich warr sīejerr agtha ich mag serbii sīerrumgui ajim anum. Mag durr thum ediāpa chugpawiajā jōoingarwe phā p̄aatarr iek chan büdam ābjā okhoobamgui ajim anum.

¹⁸ 'Magua īsjā warrgarmjö dich uui isegwia deeum uui aumun pekauta wau simgui ajim anum; wa deeumua uui p̄aatarr khāijā aumun magan agjō pekauta wau simgui ajim anum.

Woun āb aphuu khitarr rik düi

¹⁹ Maimua īchab māg nem īgkhaadam jaaujim aajem Jesuu: 'Woun āb sīejim aajem, rik. Maan sīi khajūa parhēpagkham apphata jūajeejim aajem. Maimua mag nūm düi ed ēepierr sīi nemkhoo jaramjōta thachjā wau khoojeejim aajem. ²⁰ Mamu īchab woundam aphuu khitum Lázaro a thür sim sīejim aajem, sīi phīe kha dodoso khitum. Mag khitum sīi chi rik puertdi bigaau ðor bü eeta oo khēraajeejim anum. ²¹ Mag khērumun jāsogau chi rik thach khō sim mes eegar pan perasdam khāimam khōm khōchag khērum ee, saakienauta i phīedau sēcheejeejim aajem. ²² Mag khituu awia chi aphuu khitarrdam

meejim aajem. Mag meebaraadeewai Êwandam chognaan bëewia sii i akhaardam ügthar Abrán sim aar arrjierram aajem. Mag khur chi rikjä ïchab meebaraadeewai bëp sïuwia khïmie durrta öbërjim aajem. ²³ Maimua ya khïmie durrpanaa maach gaaai machag ãwatbajujö thñumua ügthaag oowai dau warpha Lazarota Abrán bigaau khõinaa päär sim oo athajim anum, chi rik arrau. ²⁴ Magbaawai mammua thet, “Jöoi Abrán, mæ ap chitum mæ dau aug khaugbáa” ajim anum. “Lázaro jígpirdam gaaipai khâijä dödamau omnaa mæ aar püibapüi. Ya mæn ö jumuaam. Õt khierr pechag mag thñumjä mua ãwatbajujöta thñumgui” ajim anum ääakhamua. ²⁵ Mamæ magbaawai jöoi Abranau irig magjim anum warag: “Khïir eyaa ajuma” ajim anum, “pæch monakha aawai nem khïir thum paraanaa bëurjä augchëba chitarr. Maagwai Lázaro bëurjä magum chukhu i dau aphum khamor masi khérumjä pua irig ooba aajeejim. Mamæ ūig i khõinaa bibigag chukhu chirum. Jäigta khïirjujuma ajim anum, jägwia jûrr ūig idawaa chiru, õt khierr pechag ee. ²⁶ Pua mag chirab mamæ, pæ aar pöd mua Lázaro püibamgui ajim anum. Magnaa maach jârr mag dö khõrg sii jëb ithurm jaaba wëjomjö sim ee ñjaga i maju? Jammuajä pöd bëeju khaba, ni maumuajä pöd maju khabamgui” ajim anum jöoi Abranau. ²⁷ Magbaawai chi rik arrau warag chaigpa khitumua jöoi Abranag, “Magan jûrr mæ aai di aarta i chogbapüi” ajim anum, ²⁸ “mæ khod ãbam khum cinco phë wai chirum aar, mæ mag chirum jaaubaimaawai amach khaibag isegwia

khīirjug ajapham aumkhīir, magbaawai am meem edjā mujō mugum aar gaai machag ãwataan bëem ugu” ajim anum, chi rik arrau. ²⁹ Magbaawai Abranau irig, “Mamu amau Ŋwandam iek wai naabahab, Moiseeu chi Ŋwandam i jaaumien düimua phā p̄atarr. Amau mag gaai jaau s̄isidumta ipierraaj aju aai naabahab” ajim anum, “pu sim aar wëtmapha n̄umun.” ³⁰ Magbaawai chi khīmie durr simua magjim anum: “Üü, mag khabam jöoi Abrán. Sii phā sim gaapai chan amau ükhabam. Mamu äb meetarrta deeu am aar öberimawia amag jaauwimakhiin chadau, warre amau amach khaibag isegjurau” ajim anum. ³¹ Magbaawai Abranau irig magjim aajem: “Mamu amau mag Ŋwandam iek chi phäm wai n̄um gaai jaau sim ükhaba n̄um chan, magan äb meewia deeu iiu phiiduwia amag jawaan makhiinjā, amau ükhabajugui” ajim aajem, chi rik arrag.

17

Jäga anú Ŋwandamau chikham khaibag ee mapi n̄um khūn dëi?

(Mt 18:6-7,21-22; Mr 9:42)

¹ Jesuu magjim aajem ich dëi wënurraajerr khūnag:

—Mag jēb gaai ichiita ich jäg õor pekau waupiejem nem paraa aju, mamu jë, apkhit! ajim anum, chi magum nem paraa sim woun. ² Irua magum gaaimua chi mu iek ükha khérumta pekau ee burrpimun, ichta Ŋwandam dëita iekkhōr pöoma s̄isiju. Mamu mag Ŋwandam dëita iekkhōr paarpaju khääi ichdëupai ich ö gaai mokpör pömkham jünaa

phūas ee baudakhiin äucha ajugui ajim anum Jesuu.

¿Jāga dich khapeen perdonaa nə?

³ Maimua īchab, ’Pārag jaaukhim, khaphu abat ajim anum, ich Jesuupai. Pāachjö mə iek ükha nūm khūnau khāijā pāach dāi khaigba abaawai warag dāi agjō aju khāyau sīi am wawibat ajim anum. Maimua amachdēu mag pāach dāi khaigba abarm khaug auwia pāachig “Mu perdonaabá” aawai, am perdonawia oob tag büürjā magum iek igmiet ajim anum. ⁴ Ābam edpai khāijā biek kapan pāach dāi khaigba awia, “Kakē mu perdonaabá, mua tag jāgbaju” a khūrrkhakha awia khāijā, ich agpierr i perdonaabat ajim anum, tag magum iek büürjā igba.

Ēwandam pāach dāi sim a khīrjunaata nem waukhiin

⁵ Mag dich khapeen perdonapi jaaubarm phithuurga sim khīrjunaa, jūrr ich Jesuu chi doce jūr autarr khūn garmua irig magjierram aajem:

—Señor, Ēwandamau marag khīrjug deebam chan pōd marau maach khapeen perdonaabaju. Marag juapá deebá ajierram anum, mag puchdēu jaau simjō aag.

⁶ Magbaawai maach Pör Jesuu magjim aajem amag:

—Pārau khīrjuawai chadcha Ēwandam jua theeg sim khaphūnaa pāachdēu nem mag abarmjō apiju khīrjunaata nem waukhiin, Ēwandam athee chan phithurm nem chukhu aajeewai, chadcha pāachdēu jajaaukhampierr ich mag pāachdēu jaau nūmjō ajugui ajim anum. Pāar khīrjug oojem anaa

chi pömag mostaza daudam ar maach dau ee paba khitaajemjö khäijä khitakhiin, ar pabü pöm simug wounagamjö, “Jäigmua mawia jürr achum phüas ee dñuuubaimá” abaawai, chadcha pääripierraaj ajugui ajim aajem.

Êwandum chogkha simua ñjäga aju aai sñ?

⁷ Mag jaaumamua īchab magjim aajem: ’¿Khaiuta ich chog phidkha sñi awia barbaicheewai ithñu irig, “Ar pñ athee ya thach mes gaai thöi khérñm khöbá” aju khai? ⁸ Mag chan ni äbmuajä iekhabamgui ajim anñm. Jaan magju khääi warag, “Jöpkhaa phiejäb wauwia mñ jäوجبá, maimua murua nem ig chirñm thum phëdeebá; pñchin nau mñ khö dichtarr khur ëudeechata khöju” a iekhaju. ⁹ ¿Pärau oowai äbmua ich chognaanau ich ipierraaj nem wau nñm paar “Ùu ajim” aajë? Ùu ajim chan abam, ich phidag ichdëu nem wauju atarrta wau sñewai. Irig jaauba akhiinjä ichiita irua waub khaba waujugui ajim anñm. ¹⁰ Ich agjöraaugui ajim anñm päärijä īchab: ya Êwandamau päächig nem jaautarr thum wau öbaadeewai sñi warag, “Maachin Êwandam chognaanpai; ichdëu maachig jaautarrpierrpai waubapüim” abat a jaaumajim aajem.

Diez kokobé bënëu bar khithëe arr khñun

¹¹ Mag jaaau sñewia, warag Jerusalenag mamua didichagmajim aajem, Samaria durr Galilea durr düi äba thëu nñm järr khudau ma sim ee. ¹² Mag mamua phöbördam pöm khaba khitñm ee dubbaimaawai i khñirphee õor diez kokobé bënëu bar khithëem öberdñtkhachëjim aajem. ¹³ Mag

öbërdëtkhachëwia warppaimua irig ääkhamua, — Maestro Jesú, maar apdurrum maar dau aug khaugbahur aajeejim anum.

14 Ichig dau aphuu mag durrum oobaawai amag, —Jerusalenag ërëuwia Aai i jëejem deg phad-naanag pâach kha theerhüchpibat ajim anum.

Amachig magbaa chadcha i ipierr ërëubaadëjim aajem. Mag wëtumua agtha barba nûm ee, amach mor oowai kha ajapha magum bën chukhu narrjö naajim anaabá. **15** Amach mag oobaawai, äbmua deeu ewag khaphig urumua onee, “Ëwandam, ïsin chadau puan mu dëi üuta abarm; pujo juu theegkham chan mug jëb gaai chukhum” a ijëjëbag bëejim aajem, ich appai.

16 Mag bëewi Jesú bëkhürr phõbkha jëbjä gaai dagau durnaa, “Ùu ajim” ajim aajem irig, ich mon-aautarr paar. Chi mag Jesuug üu ajim aan bëetarr, Samariapierr ajim aajem.

17 Magbaawai Jesuu magug, —Pääar chi mon-aautarr khüun diez naabají? Ùjam nüma ajim anum tagam khüen nueve? **18** Amach monaautarr paar Ëwandamag “Ùu ajim” aju chukhu arrjö, äba pu appaita deeu khitaichëbma ajim anum, deeum durramkha chirumta.

19 Maimua ichdëupai mag chi kokobé bënëu bar khitarrag, —Phiiduwia petá ajim anum. Mua jaautarr ipierr pach ödegpai, “Chadcha i ipierraam anum mu monaauju” a khüirjutarr gaaimua, üu pu peerdëwia monaaujä monaau chirsim ajim aajem irig.

*Deeu Jesūs mug jēb gaai duhnuhubaichēm ed gjāga
aju khai?
(Mt 24:23-28,36-41)*

20 Khāai āb chi ajapha Moiseeu Ŝwandam iek phā puatarr uurkhuajem khunau Jesuug, — Jāagwaichata mug jēb gaai Ŝwandam maach Pörkha sleichhejuwa? ajierram aajem irig.

Magbaa Jesuu amag magjim aajem: —Šwandam ichta chi Pörkha sleichheu chan oob dau daauta bēeju amiet. **21** Mua nem wau chirum gaaimua pārau khaphu aju aai num, Ŝwandam ya pāach ee sim; magua irua ich jua oopi simgui ajim anaabá, chadcha ichta thum ich iek ükha num khun Pörkha sleichhem khap amkhhir. Maagwai òrau mugwaiwe chan, “Mugá, ar nurru,” wa “Achum ar sí” abajugui ajim anum.

22 Makhuunag mag jaauwi jūrr ich düi ogduuba wenurraajerr khunagta magjim aajem:

—Mug atag pāach appai wenurruum aig, pārau mach chi Emkhooi Iewaa khhirjuwia khāaidam ābpai khāijā ūmaai deeu mu düi wenurram khōsi aju. Mamu pōd mag wenurrabajugui ajim anum.

23 Mug atag òrau pāachig, “Mugá, ar nurru, ya bēejimwai,” wa magbam khai “Achum sim” aawai, oob ükhawia aar oon wetmiet ajim aajem. Magua pāachig nem jaauwaijā oob am iek ükhamiet. **24** Much chi Emkhooi Iewaa beewain, thumaam khunauta mu oojugui ajim anum, ich jāg pagthum dau phur jēer athaawai edjā thum arar athaajemjō. Magua òrau mag pāachig ya mu barbaichhem a jaauwaijā oob ükhamiet ajim anum. **25** Mamu magju nawe ichiita mu

dau aphuu aju aai chirumgui ajim anum, õor mug thunum khuun jua ee, amachdeuta mu kha is  e wai w  n  raawai. ²⁶ Mag mug atag much chi Emkhooi Iewaa deeu b  eju gayaa paawai, j  oingar j  oi No   khakhitarr jaar õor d    dau op  aiwai amachdeu ampierr thunaajerrj  ta thunaajugui ajim anum i  hab. ²⁷ Mag j  oi No   sim jaar õrau amach okhoojuj   kh  irjuba, s  i phiesta waunaa, thach kh  owia, d    d  j   d  ju, maimua jua p  rjuuta kh  irju naajim. Am mag thunum ee, j  oi Noeeu ichig   wandamau barco p  m waupi jaautarrj   chadcha wau auwia ag ee dubjim. Mag dubbaadeewai d    d p  m b  ewia s  i õor p  m   dubjim anaab  . ²⁸ Maimua j  oi Lod khachitarr Sodoma ph  b  r ee s  lejewaim jaarj   ich agjöta thunaajim i  hab. Am kh  irjukan,   ba thach kh  ju, d    d  j   d  ju, amachdeu nem kh  simpierr aunaa j  rr amach garmua p  rju, nem j  irju maimua di   ujupai ajim. Mamu mag n  mj     wandam gaai kh  irjuju chan aba aajeejim. ²⁹ Mamu am mag thunum ee, j  oi Lod Sodoma ph  b  r eemua   berbaadeewai ich   wandamau edj   eemua   tdau kh  ir kh  ipijim. Mag   tdau kh  irta noseg ch   thunumj   kh  i thunumsimua õor thumaa phaa kh  chp  ijim. ³⁰ J  g amachdeu   wandam kh  irjuba thunarrj  ta thunaajugui ajim anum i  hab, much chi Emkhooi Iewaa deeu mug j  b   gaai d  n  ubaich  m edj  .

³¹ Mag jaaumamua ich Jesuupai, 'Mag mu pier-
rum ed āb khāijā ich dihēu ür juu üi sim khai, ich
nem phē awaan awia oob tag ierrag dubam ajim
anüm; wa magba ich phidkhaajem aar khāijā sim
khai, oob ich diig khaphig bēem. ³² Khīr eyaa abat

ajim anum: ewag oopiba arr ee Lod ūanau sīi ich nem khīirjuwia ewag ootarr jūrrpai Ÿwandamau mag uui thakharag paapūitarr. ³³ Ar chi m̄ iek ükha sim gaaimua phithurg āwatmapha sīi warag “Eeu jāgum gaaimua m̄ thōodukham” a khāijā iyū sim khūn warreta okhoo simgui ajim anum. Mam̄ ar chi m̄ iek gaaimuata dau aphū khāijā abarm wounan chadau ügtharcha öbērjugui ajim anum.

³⁴ Mag ich khapeenag jajawagmamua, ’Mag m̄ bēewai ñor numí ābam put ee naajugui ajim anum. Mam̄ mua ābpai m̄uch d̄i arrwia, āb werphaju. ³⁵ Uuinjā numí īchab ābam molin gaai ba naaju. Mam̄ mua ābpai m̄uch d̄i arrwia, ābakhai werphajugui ajim anum. [³⁶ Óor numí agjö di chaaur naaju. Mam̄ mua ābpai m̄uch d̄i arrwia, ābakhai werphajugui a jaaumajim aajem.]

³⁷ Magbaawai i khapeenau irig, —Señor, cha purua jaau sim, ¿jampaita magju khai? a jēeuierram anum.

Magbaa Jesuu amag, —Jampai agá ajujā khaba simgui ajim anum. Pārau khaphu nūm, nemmí sim aig ākōs ich khīrau jupcheejem. Ich agjöta ajugui ajim anum īchab muajā m̄uch iek ükha nūm khūn d̄i; am phē arraag m̄uch bēem ed am aigta dau daau urum thumaam khūnau m̄ oojugui ajim anaabá.

18

Nem p̄aba Ÿwandamagta warag jēeu n̄u aai nūm

¹ īchab Jesuu ich khapeenag m̄ag nem īgkhaadam jaaujim aajem, mag jaaubarm gaaaimua amachdēu nem ig nūm Ÿwandamau da deeba awiajā warag

p̄aaba irig j̄eeuju aai n̄am a khap amkh̄ir. ² Mag jaaumamua magjim an̄am:

—Woun āb chi thethem s̄lejim aajem, phöbör ee. Magua b̄ürjā ich khapeen ögkhaba ni Ēwandamjā igba s̄ierrajim an̄am. ³ Ich ag phöbör eepai īchab s̄lejeejim aajem, khoopaa ūan āb. Mag ūanau b̄eewia irig, “M̄ ap urrem m̄ khaigp̄erbā” aajeejim an̄am, “m̄ kha ukhurm kh̄unau m̄ d̄i atcha jāgam ugu.” ⁴ Mag khoopaa ūan dau aph̄u ich aig udkh̄urrkhakhhamjā b̄ürjā i iek asekasmapha s̄i awia khāai āb magjim aajem: “Mua chadcha Ēwandam igbanaa m̄ach khapeenjā ögkhaba chitab mamu, ⁵ jāg khoopaa ūan tag m̄ach aig b̄ebēe am ugu, mua chadcha i khaigp̄erjugui” ajim an̄am. “Magba akhiin, irua idēu m̄ khajap chirbajugui” ajim an̄am, “ich ag iekpai ph̄urba jajaau aawai.”

⁶ Mag īgka dichwia, ich Jesuupai jūrr amag, ’Pārau ūrjierramgui ajim an̄am, khan a iekhajī mag woun chi thethem nem khaibag s̄ierrau. ⁷ ¿Pārau oowai ich aig b̄ebēe n̄u paawai khoopaa ūan irua khaigp̄erbaj? Ēwandamaujā ich chaainau ichig edaram magwe j̄eeu n̄u akhiin, irua makh̄unjā eeg oob khaba oojugui ajim an̄am. ⁸ Magnaa, Mua pārag jaaukhimgui ajim an̄am. Ēwandamagta pārau mag j̄eeu n̄um̄n, pāar khaigp̄erm edjā warre irua pāachdēu khōsi n̄mjō aju pāar d̄i. ¿Mamu pārau kh̄irjuawai mag m̄ach chi Emkhooi Iewaa b̄eju ed õor chadcha mag amach th̄raucha Ēwandamag j̄eeu durrum kh̄un agtha naaju khai? ajim an̄am.

Wounaan numí Aai i j̄eeujem deg oraa narr

9 Maimua amachdëupai amachta thumaam khuuñ khäyaujä ajap pekau chukhu khithëem awia jürr amach khapeen khaibag pheejem khuuñag Jesuu mæg nem īgkhaadam jaaujim aajem. **10** Chi nem īgkhaadam mæg ajim aajem:

—Wounaan numí Aai i jëeujem deg Ěwandamag jëwaan wëtjim aajem. Äb fariseo ajim anum, Moiseeg Ěwandamau ich iek phäpitarr ajapcha uurkhaajem aajem khuuñ eem, maagwai äbakhai gobiernoog õrau dëbpaar paraa nüm jëeujem ajim aajem. **11** Chi ajapcha Moiseeu phä pumatarr iek uurkhaajemua büjääupai oo dñanumua, Ěwandamag jëeu nüm anumta, ichpai thö iekhamamua magmajim aajem: “Ěwandam, pürug üu ajim a chirum, üuta jäg mu chikhamnaanjö khaba chitum. Mu amjö nem jjiignemjä khaba, pekau pömjä khaba, ni deeum uwinjä wauba chitumgui” ajim anum. “Mu chan gobiernoog õrau dëbpaar paraa nüm khuuñag jëeujem ar achum simjöjä khaba chitum” a iekhamajim anum, ichdëupai ich ajaug thöwia. **12** Maimua warag mag jaaupüpüigmamua magjim aajem: “Ěwandam, muun semanpierr khääi numí thach khöba surkha chiraajem, pürug jëwaag. Mag nüm düi īchab mæch phatkhondam oopierr ag eem deeb khaba pürug dee khitaajemgui” ajim anum. **13** Maagwai jürr chi gobiernoog paar nüm khuuñag jëeujemdam ich appai ag warphaa oothëu khërhumua agjö Ěwandamag jëeu sñejim aajem. Mamu maan, jürr ichdëupajä ich pekau pöm khitum khaphu sñerr aawai, gaai machgau warag eeg üthuñaa pör jöjöikhamuata maagjeejim anum Ěwandamag: “Ěwandam, mæch chadcha pekau pöm

chitam khap, p̄rag j̄eu chiram; m̄ ap chitam m̄ eeg oobá” aajeejim anum.

¹⁴ Mag numí Ěwandamag j̄eu narr khun jaau dichwia, chi aig ich iek ūr narr khunag magjim aajem: 'Ichdēupai Ěwandamag ichta chi ajapham a chirarr khāyau, ich dau aug khaugpi j̄eutarr wounta jūrr Ěwandam dau na ag najā ich mag būrjā khaibag chukhu aajerrjō s̄ebahab ajim anum. Mam̄ ar amach thōwia chikham d̄ui athuucha aajem khun, jūrr mug atag paawai am Ěwandamag chaigpa oo s̄isidu abarjugui ajim anum. Maimua ar mag amach d̄ui athuu n̄am khun ichaaurjā magm̄ aba s̄i warag serbiibamjō aajerr khunta, jūrr mug atag paawai, Ěwandamau warm khun khāyaujā ürpai apiju a jaaumajim aajem.

Chaain dēnjo Ěwandam iek ükhakharrsö ükhaju aai n̄um

(Mt 19:13-15; Mr 10:13-16)

¹⁵ Biek āb mag jūrram khunau aaunaan Jesús sim aig wai bēe n̄um ee, chaainpa chi dēnnaanau aibēe naajim aajem, am gaai p̄urnaa Ěwandamag am kōit jēumkhīir.

Mam̄ mag jūrram khunau chaain aibēekham oowia jūrr chi Jesús d̄ai ogduba wēnurraajerr khunauta mag chi aibēe n̄um khunag meeurrtau s̄uijierram aajem, tag aibēepimaaugau. ¹⁶ Mam̄ amau mag n̄um ee, warag Jesuu chi chaaindam thärkhanaa jūrr ich khapeenagta, —Idēu chaain m̄ aig bēepibat ajim anum. ¿Khanthee p̄ārāu amag bēepiba jaau n̄e? Chi jōoin awiajā cham̄ khun chaainjō m̄ iek ükhakharrsö ükha n̄am khunta

mág jēb gaaijā äu wēnarrrawia, ügtharjā onee wēnarrajugui ajim anum. ¹⁷ Mamä chi ügthar öbérju khūirju nám khūnaujā mukhūn chaain dēnjö ükhabam chan pöd öbérbamgui ajim anum. Mua pārag mag jaau chirumän chadcharam iekta jaau chirumgui ajim anum.

*Woun ãb phatkhon paraam Jesús däi iyüu athurtarr
(Mt 19:16-30; Mr 10:17-31)*

¹⁸ Biek ãb Jesú sim aig woun ãb chi thethem bëejim aajem, phatkhon paraam. Mag wounau irig, —Maestro, pñata chadcha Maestro ajapham aawai pñrug jëwaan bëejim: ¿Mua khani jägju aai chirú, ügthar öbéraag? Murug jaaubá aichëjim anum.

¹⁹ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khanthee pua murug “chi ajapham” a sñ? Õor ajapham chan chukhumgui ajim anum. Ajaphamän ãba Ëwandamta ich appai ajapha sñerrum. ²⁰ ¿Pua khaphu sñebá ajim anum, Ëwandamau Moiseeg ich iek phäpitarr gaai: “Oob dich õor khabam däi khapes am; oob õor thoom; oob nem jïgkham; oob chikham ëugarjā sëukha nem ïgkham; maimua pñch aai jäsenkhanaa pñch ädjä jäsene abá” a sim?

²¹ Magbaawai chi woun phatkhon paraamua, —Mag pua jaau sim thum mua mñch bärüwe ñurkha chitabahab ajim anum.

²² Jesuu i mag iekha sim ûrbaawai irig, —Mamä agtha khñir ãb pua waaur wai sñebahab ajim anum. Pñch nem thum pñrkhuñipüiwia chi phatkhon aphuñ khithëem khñunag jibgapüi. Maimuan chadau mu ñudee pidú ajim anum, mu däi chitam khõsi chirum khai. Pua magmän, ügthar pawiajä

büürjā augchëba, phatkhon khääijä nem ajapham pömta wai chirsijugui ajim anum irig.

²³ Mam Jesuu ichig mag nem thum pérkhüiwia chi phatkhon jigpi jaaubaawai, warre chi woun ökhirjuu aadëjim anaabá, chadcha phatkhon paraam arr aawai. ²⁴ Jesuu oowai mag ichdëu nem jaaubarm gaaimua atcha ökhirjug pöm aadëm oowi, —Phatkhon paraam khüanta Ëwandam chi Pörkha sim aar öberaagan chadcha thethe simgui ajim anum, amach phatkhonagta ürcha ee naawai. ²⁵ Phatkhonpanta ügthar Ëwandam chi Pörkha sim aar öberju khäyau, camello pöm jäg maach wounaan khääijä ürpai sïerrumta phithurg chukhu nobeeu kachdam ee thoogar öbör dichjugui ajim anum.

²⁶ Jesuu mag iekhabarm ürbaawai aig chi ür narr khüanau, —Mag khai, magan ḡkhaita peerdagawa? ajierram anum.

²⁷ Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:

—Öragan chadcha phithurgma mag ūurwai, mam Ëwandamag chan büürjä phithurg chukhu simgui ajim anum.

²⁸ Magbaawai Pedroou irig, —Maraun chad püdüi wénurram khõchgau maach nem wai narrjä ewag khirjuba, sii thum phépüawi püdüi ogduba wénurramba ajim anum.

²⁹ Magbaa ich Jesuu magjim aajem:

—Chadcha ar thum chi mū gaaimua wa mū iek jaauum khõchgau khäijä amach di püawia, amach dënnaanjä püanaa, amach khodnaan, amach üuin wa amach chaain khäijä khaugba khüchpaim athee phépüakham khüungan chadau, ³⁰ mug

jēb gaai agtha nāwejā mag amach nem okhoomarr khāaijā ür ag atcha deewi māg atagjā māch dāita ich mag wēnūrramkhīir māch aarcha phē aujogui ajim anām.

*Örau ich thōoju Jesuu jaautarr
(Mt 20:17-19; Mr 10:32-34)*

³¹ Maimua ich dāi doce ogdāba wēnūrraajerr khūun chaaur khīet phē arrwia amag magjim aa-jem:

—Pārag khap amkhīir mua warre jaaukhimgui ajim anām: Pārau khaphānām, ya maach Jerusalén wētum. Jerusalén barbaimaawai warrgarwe Ēwandam i jaaumienau māch chi Emkhooi Iewaa igwia phātarrjō thum ag eyaa öbérjugui ajim anām.
³² Magbaawai makħūnau maach meeun khabam khūunag mā pūr deejugui ajim anām. Magbaawai makħūnau mā wau iekhamam dāi mā khīir iekhanaa mā gaai ichöpa thumaju. ³³ Magnaa mā wā wai nāw awia amau mā thōopūijugui ajim anām. Mamā khāai thārjupam ee deeu mā iiu phiidju a jaaujim aajem.

³⁴ Mamā i mag iekhabarm amachdēu būurjā khaugba, ich mag nāisijim aajem. Amau ūurwai, Jesuu sīi parhooba ichdēu iekha simjā khaugbata iekhabapūimjō ūrpūijierram aajem.

*Phöbör Jericó anām ee woun āb dau khīsu khitarr
(Mt 20:29-34; Mr 10:46-52)*

³⁵ Jesūs ich khapeen dāi mag mamua phöbör Jericó anām dakha paaukhabaimaawai woun āb dau khīsu khitām khād igaau oo khērām ooima-jierram aajem, õor ērēu dich thānām khūunag nem jēeuwai. ³⁶ Mag dau khīsu khitāmua õor pōm ich

aig ërëu dich th n m khaug athaawai j eujim aa-jem, khan j gwiata mag th n m khai a khap aag.
37 Magbaawai  bmua irig, —Jes s, Nazaretpier-
 rta dich nurraawai khabahab mug  or p m sereu
 w tum ajim an m.

38 Magbarm b rre chi dau kh su khit muia thet
   akhamua Jesuug, —Jes s, p uta rey David kha-
 chitarr ag chaain ewagam kh un Iewaau marau
 n  narr! Mu ap chit m mu dau ee aug khaugbahur
 aajeejim an m, ich dau monawaan b emkh ir.

39 Magbaawai chi na w tmaa arr kh n au irig
 meeurrarrau aajeejim anaab , kh upamkh ir.
 Mam  magbaawai char  waragta, —Jes s, p uta
 rey David khararr ag chaain ewagam kh un
 Iewaau marau n  narr! Mu ap chit m mu dau aug
 khaugbahur aajeejim an m, thet kh lesirnaa.

40 Mag   akham ich Jesuu  r athaawai
 d n isiwia awaan mapijim aajem, ich aigcha
 aib emkh ir. Mag ich aigcha aipierwai irig,
41 —Khani pua m r g p ch d i apim kh si chir ? ajim
 an m.

Magbaawai chi dau kh su khit muia, —Se or,
 muan p r g m ch dauta monaaupim kh si
 chir mgui ajim an m.

42 Magbaa Jesuu irig, —Magan dau eerd baad
 ajim an m. Chadcha muata p ch monaaup ju
 kh irjutarr gaaimua,  u p  peerd wia monaauj 
 monaau chirsimgui ajim an m.

43 Jesuu magbarm b rre chadcha dau eerd 
 s isiwia ich bi eem dauj  dauj  ajaug s sijim anaabá.
 Magbaawai warag i d i mamua onee  wandamag
 j eumamua, — wandam,  sin chadau pua mu  uta

abarm. Pajö jua theegkham chan mag jēb gaai chukhum a ijējēbag majim aajem.

Jesuu mag woun dau monaaubarm oobaawai ĩchab mag õor khapan th̄narr kh̄unaujā ĩwandamag jēeumamua irig “Eu ajim” ajierram aajem.

19

Zaqueo Jesús dūi ootarr

¹ Mag wētumua ya phōbör Jericó anum dakha narr aawai warag Jesús ag phōbör ee dubwia dichmaa ajim aajem. ² Mag phōbör ee s̄lejim aajem woun āb phatkhon paraam. Ma, Zaqueo ajim aajem, õrau gobiernoog dēbpaar paraa n̄am jēeujem kh̄un pör. ³ Mag wounau Jesús kh̄ir oog ĩkhaajeejim aajem, mag õor pōm wējōm eemua. Mam̄ jōointa b̄uth̄ khitarr aawai pōd ooba aajejjim anaabá, b̄ü dürr khabam gaaimua. ⁴ Mag warm kh̄un pör ürmua ichdēu pōd ooba abaawai, na khaphig mawia, pab̄ü jeeubahkhar neneree khitum gaai waaiduwia n̄ubaadējim anum, ich eegar dichpinaa oog. ⁵ Mag i pa gaai ügthaa simta, Jesuu bēewia, ügthaag oonaa, i th̄r th̄rnnaa irig,— Zaqueo, jöpai eeg ḫurbabaad, maimua marrau; īsin m̄un p̄ aigta jēerimajugui ajim anum.

⁶ Magbaa chadcha jöpkharraapai ḫurbawia, Zaqueoou onee Jesús ich di aar athaadējim aajem. ⁷ Mam̄ chi dūi wēn̄rrarr kh̄unau oowai, Jesús Zaqueo degta jēerimaag waaidubaadēm oobaawai, thumaam kh̄unau,—Keena, pāadē oobat. Jesuun, pekau pōoma sim degta waaidubaadēmwai anajim anum.

8 Magbaawai Zaquoou maach Pör Jesúš khīirphee bëjāau dñuuunaa irig thumaam khūn dakhīir, —Ürbá, mua māchdēu nem wai chirum eem järrcha ar aphū khithéem khūnag deejugui ajim anum. Maagwai iwiir ābam dēn khāijā sëukhawi mua phatkhon khūgur autarr khai, jūrr mua ag khāyau ür biek jayap deejugui ajim anum.

9 Magbaawai Jesuu irig magjim aajem:

—Zaqueo, püjā Ichab jöoi Abrán khararr ag chaain ewagam khūn dēnēu, mamu ūsta pua irua ükhaajerrjö ükha chirsimgui ajim anum. Mag gaaimua ūsin chadau püchjā peerdūwia, mug degam khūnpa peerdūju ed pabaadēm. **10** Māch chi Emkhooi Iewaan chadcha õor amach khaibag gaaimua okhoo khithéem khūn jūrwia, peerdu awaanta bëejimgui ajim anum.

*Ābmua ich chognaanag phidkhamkhīir phatkhon
dee pumatarr*

(Mt 25:14-30)

11 Jesuu Zaquo dūi āba nūmua iekhatarr ūrwia thumaam khūnau khīirjuawai, Jesuuta Ŋwandamau pūitarr aawai, Jerusalenmua ya ichta thumaam khūn Pörkhaagpampii naajim anaabá. Mamu mag nūm ee ya chi Jerusalén phöbör dakha narr aawai, amau mag ajappai khaugba khīirju nūm ajapha khab amkhīir, amag mug nem ūgkhaadam jaaujim aajem. **12** Mag ūgkhamamua amag magjim anum:

—Woun āb sñejimgui ajim anum, thethem iewaa. Ma, ich thärbapääiwai, deeu durr majim aajem, juu theeg apiwia reikhapieg. Mamu mag mawia iin deeu bëeju ajiebma. **13** Mag chadcha ya ich maagpamua ich chognaan diez thärkha

auwia, phatkhon agdaujö amachpierr därrcha
 jiggäiwia, “Mug phatkhon mua pärag jig pua
 chirumun, mach bée nüm ora agua phidkhawia
 warag ür aumkhírau” ajim anum. ¹⁴ Mamü mag
 woun ich däi äbam durr ee naajem khüunaupaijä
 i kha khöchkhaba aajeejim aajem. Maagjerr
 aawai i petam ēudee õor püiwia makhuun däi, “Pü
 chan marau maach durr reikhapimapha nüm” a
 jaaupäijierram aajem. ¹⁵ Mamü amau mag nüm
 äba, deeu bëewia, ichta ya thumaam khüun rey
 khabaicheewai, mag ich maagpamua phatkhon
 jig püatarr khüun deeu thürkhüüpüijim aajem,
 ich phatkhon jigtarrau phidkhawia chi ürum au-
 matarr khap aag. ¹⁶ Magbaawai chi nacha deet-
 tarr bëewi, “Rey, cha khérüm pü phatkhondam.
 Pua mürug deetarrau jürr mua ag ür diez ve-
 ces gan aujim” ajim anum. ¹⁷ Magbaawai chi
 reiu irig, “Ùu khérüm” ajim anum. “Pü chadcha
 piyón ajaphamu. Mug phatkhon pöm khaba deet-
 tarrau pua jägbarm khai, jägan jägtarr jürr mua
 pürug phöbör diez deekhimgui ajim anum chi reiu,
 puchta ag eem khüun gobernador khamkhíir.”
¹⁸ Magbaawai äbmuajä bëewia, irig, “Rey, cha
 khérüm pü phatkhon” aichëjim anum. “Mürugjä
 pua dee püatarrau cha mua ag ür cinco veces
 gan wai chirüm” ajim anum. ¹⁹ Magbaawai
 īchab magugjä chi reiu, “Puajä jägan phöbör cinco
 jüajugui” ajim anum. ²⁰ Thumaam khüunag mag
 jeeukha oomam aawai deeum thärpüijim aajem.
 Magua paawai bëewia magchëjim anum: “Rey,
 pua mürug phatkhon deetarr mua sii putdam ee
 pürünaa äkha khérjim, akhoom ugua. Magtarr

aawai cha sim” ajim anum “pu phatkhondam, ich agpierrpai. ²¹ Mua pu phatkhonau büärjä phid-khabajim, puch jäg õor däi atcha athuu süerrum khaphu chitaawai. Mua agua phidkhawia gantarr akiin, chi ürum pua süi khecheu aukhamgui” ajim anum, “pu dün süi chikham sua phithur atarra puch dünjö aadëp aajeewai.” ²² Magbaawai chi reiu magjim aajem irig: “Puuta mu chog chi khaibampama. Pu gaaita thumaam khüun khusëugan thüanum. Puch iiupaita pua mu mag jaau chirum khai, magan muajä pu däi puchdëu jaau simjö ajugui” ajim anum. ²³ “Pu iek mag mu athuuchanaa chikham phithurg wautarrta müch dünjö aajem anapí, ¿jägwi mu phatkhon banco ee deen mabají” ajim anum, “müch büewai üruupai büau sim oochëmkhüir?” ²⁴ Maimua jürr thum aig narr khüunag magjim aajem chi reiu: “Jäg ichig deetarpierrpai wai sim dün khecheunaa, jürr ar ichig deetarr ür diez gan autarragta deebat” ajim anum. ²⁵ Magbaawai chi aig narr khüunau chi reíg, “Rey, mamu ya irua nem pöm wai sim. ¿Khanthee tag irig deeju aai sü?” ajierram anum. ²⁶ Magbaa chi reiu, “Mua pärag jaaukhimgui” ajim anum. “Ar mu athee nem wawaag nem par daúa ooba aajem khüun düin mua müch garmuajä ajapha aju, amau chokhögba mu athee nem wau naawai. Mamu ar mag nem waumapha nüum khüun däi chan magba, müchdëu amag nem deetarrjä warag am sua eem khecheu aumaju. ²⁷ Maimua īchab ar chi mu khüir oomaphanaa mürug amach reikhapimapha narr khüun, mürig mu aig aubüenaa mu dakhüir khüechbapüit” ajim anum.

*Jesús Jerusalén phöbör dubimatarr
(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11; Jn 12:12-19)*

28 Mag jaaū dichwia Jesús Jerusalén phöbörög petajim aajem. **29** Mag mamua phöbör Betfagé anum däi äb agjö Betania anum dakha durrsí Olivo anum aar barbaimaawai ich khapeen eem numí thürkhanaa püyaagpamua amag magjim aajem:

30 —Achá maach khüirphee phöbördam sim ee ëréubaadët. Nau chi phöbör ee dub nám aig pârau burrodam pa gaai jü khérüm ooimaju. Mag burro gaai chan agtha ni äbmuajä waaiduba khitum. Ma eer aipidut ajim anum. **31** Äbmua khäijä bëewia pâachig, “¿Khanthee jäg nemchaai eer arraag ëkha nu?” a jéeubaawai, sii ithüu irig, mua ig chiraawaita arrum abat ajim anum.

32 Mag jaaubaawai ëréubaadeeu chadcha amachig jaaupäitarrjoo ooimajierram anaabá.

33 Mag oobaimaawai ya chi burrodam aibëeg eer num ee, chi papkhü bëewia amag, —¿Khanthee pârau mu nemchaai eer warrúma? aichëjim anum.

34 Magbaawai amachdëu irig, —Maach Pör Jesusu ig naawaita marau arrubahab ajierram aajem.

35 Mag chadcha Jesús aig chi burrodam aibëewi, amach khajüa jüa num ür joothü jüajem manto anum ëerkhanaa, jürr chi burro phö ür theernaa, ag ür chi Jesús jiirpäijierram aajem. **36** Magbaawai īchab warm khüun am däi wënarrarr khüunaujä agjö mag manto joothü jüa narr ëerkhanaa i maju khud ee theerkhamajierram aajem, ichta chadcha am Pöröu awia. **37** Maimua ya durrsí Olivo anum aigmua ḫurba num dakha aadëm ee, ñor pöm i

ẽudee onee pos w  durum kh  nau amachd  u ag na mag nem ooba aajempa Jesuu waumaajem oojem kh  irjunaa   wandamag j  eu n  mua   chab “  u ajim” a serereu khaph  baad  jim aajem. ³⁸ Mag   wandamag j  eu n  mua, —  ucha abarm   wandam; ich m  ta p  chd  u p  ch j  rr maar Reikha p  ibarmh  ugui ajierram an  m. Mag Rey p  ibarm gaaimua p  chd  u j  r aumam kh  nan ügtharm magwe p   d  i kh  inaa w  n  rraju.   u abarm   wandam. P  j  m chan   bj   chukhumgui ajierram aajem.

³⁹ Mag   or p  m w  n  rr  m ee   chab chi fariseon-aanj   d  i w  n  rrarr aawai, mag   or serereukham   rwia, Jesuug magjierram an  m:

—Maestro,   j  gwia pua p  ch igar n  m kh  nag iekhabama, kh  upagkhambkh  ir?

⁴⁰ Magbaawai ich Jesuu j  rr amag, —Mam   amau mag n  m chadcha khabahab ajim an  m.   or mag serereukham kh  nag mua iekhabaawai am chadcha kh  uu n  isikh  inj  , j  rr ar mokdau th  n  mua amau serereukharr iekpai wounaan d  nj   sereu ph  baad  bjup ajim an  m.

⁴¹ Mag w  tumua ya chi Jerusalén ph  b  r dakhacha aadeewai, ph  b  r eerpa wai s  i awia, thumaa kh  irjuwia Jes  s b  ebaad  jim aajem. ⁴² Mag b  iemamua chi ph  b  rpien igwia magjim an  m:

—  , Jerusalenpien!   wandam d  i p  ach kh  inaa w  n  rramkh  ir p  achig mua jaaujerr iek p  achd  u isegtarr,   s m  gnaa kh  ij   deeu   sie thumaa kh  irjuwia igkhiin, p  ar   u peerd  khamgui ajim an  m. Mam   khanii mag  m iek p  ar kh  irjug ee barjupa. ⁴³ P  ar j  g n  u awi p  ar   ju ed barbaicheewai, p  ach oomapha aajem

khuunau s*ii* p*aa*r phuurthuur auch*ewia*, phöbör igaau warpham magwe p*aa*r öb*erm* uguu thuur phuurdüpäijugui ajim an*um*. Magnaa p*aa*r öbeerwaim athee oopaar aju, ⁴⁴ p*aa*r thum khëchpüpäigmamua ni äbjä b*ü* üuh*eu* khit*um* ooba s*ii*waag. Magbarm aigmua atag di j*äg* äbam är jooth*u* ëu s*isi*d*umjä* tag p*ara*u ich j*äg* oobajugui ajim an*um*, Ëwandamau ich garmua p*aa*ch oon b*ee*tarrjä warag i isegtarr gaaimua.

*Aai i j*ee*ujem degmua Jesuu õor j*urkhu*uitarr
(Mt 21:12-17; Mr 11:15-19; Jn 2:13-22)*

⁴⁵ Maimua chi Jerusalén phöbör eecha pach*ewia*, Ëwandamag j*ee*ujem deg dubwia, ag ee tiendegamjö nem p*er* narr khuunag magjim aajem Jesuu:

⁴⁶ —Ëwandamau ich igwia ich iek gaai, “M*u* diin s*ii* m*urug* j*ee*ujem diiu” a sim. Mag simta p*aa*chd*eu*ta ag ee m*ug* nem parh*epag* p*er* n*umua* s*ii* chikham khuugurjem dikha wai naabma ajim an*um*.

Mag warag meeurraunaa dawag j*urkhu*ipüijim anaabá. ⁴⁷ Magtarr khurjä ed ëepierr ich ag Ëwandamag j*ee*ujem degpai õrag Ëwandam iek jaau-jeejim aajem. Mam*u* chi phadnaan p*orkha* n*um* khuunau chi machnaan d*äimua*, phöbör eem khuun chi thethemnaan d*äimua* meraa i th*oo*päaig ëkhaajeejim anaabá. ⁴⁸ Mam*u* p*öd* i chig aju khaba aajeejim aajem, õor p*öm* th*unum* khuunau s*ii* äba i iek ürm kh*ochgau* b*üurjä* i kha ogd*uba* aajerr aawai.

20

*Jesús juá theeg
(Mt 21:23-27; Mr 11:27-33)*

¹ Khāai āb Jesúus Aai i jēejem deg dubwia ōrag jaau sīejim aajem, jāga Ēwandamau am peerdā auju. Irua mag jaau sim aig, phadnaan chi pörkha nām khūn bēejierram aajem, chi machnaan dāi judion-aan am Asamblea eem chi pörnaanpa. ² Mag bēewia irig, —¿Khai thöwiata jāg māig nem pér narr khūn pua dawag jār wērppüijī? ¿Khaiúta jāg pūrūg puchta nem iek theeg apiji? Marag jaaubá ajierram anām.

³ Magbaa Jesuu amag magjim anām:

—Magan nacha mārūg jaaubat. Muajā īchab pārag jēeu ookhimgui ajim anām: ⁴ Pārau khīirjuawai, ¿chadcha Ēwandamauta Juan pāijī ajim anām, jāg amach khaibag Ēwandamag chugpaapi jaaunaa òor pōr choo nārramkhīir, wa sīi māg jēb gayam khūnau chogpüiwiata jāg nārrajīwa?

⁵ Mamā mag irua jēebarmjā pōd ükhaju khaugba aawai amach appai iyūu nāmuua amach wir aigpai, —Keena, maadēu irig Ēwandamauta pāijim akhiin, magan jūrr irua maachig, “Jāg magumta pārau irua jaau nārrarr ükhabajierráma” ajugui ajim anām. ⁶ Wa magba maadēu jūrr, “Ichjöm khūnaupai pāiwiata jāg nārrajim” akhiin, magan òor pōm māg thānām jūrr maach dūita meeukhawia, mokou bar wai nāmuapai maach khēchpüijugui ajim anām, māg phōbōr ee thumaam khūnau i igwia, “Chadcha Ēwandam i jaaumie chaar” aajeewai.

7 Mag jaauju khaugba naawia warag, —Marau khaugbam jammuata b  ej  , ni kha  u p  wiata j  g n  rrajim khai ajierram an  m.

8 Magbaawai Jesuu amag magjim:

—Mua p  rag j  eutarr m  rug jaauba aawai muaj   p  rag jaaubamgui ajim an  m, khai th  wiata mua m  g nem wau chit  .

Khaibag s  sid  mta nemj  ir th  a narr

(Mt 21:33-44; Mr 12:1-11)

9 Maimua mag   or p  om th  n  m  g m  g nem   gkhaadam jaaumamua magjim aajem Jesuu:

—Woun   bmua uvad   j  irjim aajem. Maimua ich chawag mam kh  ochkhabaadeewai deeum kh  unag alquilaap  iwi, warp deeum durr petawia, mam s  i aimajim aajem. **10** Mam mag simua ya chee jaar Aad  m ee, ich chog p  ijim aajem, mag d  i ichig ich paat  m deep  imkh  ir. Mam   mag chi nemj  ir kh   j  oirau chogtarrdam amach aar barbaimaawai, p  rnnaa, w   wai nu   awia, s  i deeu ich jua kharraa j  rbap  aiwai, ich juadam parii barjim aajem. **11** Magbaawai j  oirau deeum p  ijim aajem, ich chog. Mam   maj   amach aar oo barpinaa, parhooba i wau iekha wai nu   awia, warm kh  yauj     r  upai w  naa, agj   ich jua kharraa j  r werbajierram aajem. **12** Mag maj   ich jua parii barbaimaawai deeum p  ijim aajem j  oirau. Mam   machara mag w   wai nu  mua, s  i maach   u p  om pepethor Aad  mu, bag kha   ipabaadeewaita ogd  p  iwia, j  rp  ijierram aajem, ni buchkhunpai deej  j  oj  a khaba. **13** Magbaawai ich j  oi chi uvad   ag papau kh  irju s  i awia, “  Mua j  ga abarkhiina?”

ajim anum. Mag kh̄irju s̄i awia, “Āa, jāgan mua m̄ach iewaa m̄chdēujā chig aba aajemta pāijugui” ajim anum, “Tale amau m̄a chaai oophöbaadeewai i ögkhawia i chig abaju” awia. Mag chadcha ich chaai pāijim aajem. ¹⁴ Maimua mag jōoirau ich iewaa ichdēu jāsenecha aajemta pāiwia urum oobaawai amach appai magjierram anum: “Achamá i iewaa aawai m̄guata m̄ag atag m̄ag nemjīirjā jüaju khabahaba. Keena, jāgan maadēu warre i th̄opāijugui ajierram anum, m̄ag nemjīirdö maach dēnkhā s̄isimkh̄ir.” ¹⁵ Mag chadcha ular barchēpinaa, p̄urphöbaadēwi, warp nemjīirdö igaau arrnaa, mam th̄opāijierram aajem, ich jōoi iewaa āba.

Mag nem īgkhaadam īgkha öpāiwia ūrag magjim aajem, ich Jesuupai:

—Pārāu kh̄irjuawai, īsjā agtha mag uvadö sim anaa chi th̄a narr kh̄unjā ich akh̄unpai akhiin Ɂjāgaju khai jōoirau magum wounaan dāi? ¹⁶ Par irua ich chaai ābpai khitum pāitarrpata mag th̄obapūim oobaawai, mawia, warre amach thum khēchpūināa, ich uvadö jūrr deeum kh̄unagta jaau p̄abjējugui ajim anum, ichdēupai.

Amach jüg daar Jesuu mag iekhabapūim ūrbaawai chi aig narr kh̄unau, —Aay, Ēwandam, Ɂkhanthee pua magbaadēju? ajierram aajem, mag uvadö jaau sim gaaimua Ēwandamau amachta jaau sim khaphū narr aawai.

¹⁷ Magbaawai Jesuu am kh̄ir eerpa eerpanaa amag, —Ɂkhan aawaiuma ajim anum, Ēwandam iek phā sim gaai ar “Di ēu narr kh̄unau isegtarr dibigta jūrr chi dihād jārramkha s̄isim” a sim?

18 Magnaa ichdëupai, Mag dih  d a sim  n m   ig-wiata mag simgui ajim an  m. Chi m   iek ükhaba sim wounan juau ogthom mag dibig   r burrwi ichd  upai ich gaai mas wau simj  ta sim; maimua mag ükhaba n  rramta meem  n j  rr m   mag dibig p  maamj   chir  mta i   r buudimamj   ajugui ajim an  m.

Jesuu mag s  erran mag i iek ükhaba meebaadee-wai warre kh  mie durr barp  ijuuta jaau s  ejim.

19 Irua mag uvad   th  a narr kh  un khaibag s  sid arr jaau sim gaaimua, phadnaan chi p  rkha n  m kh  unau chi machnaan d  imua khaug atha-jierram aajem, Jesuu amachta jaau sim. Mag-baawai ag b  rre i p  r aum igph  baad  jim aajem. Mam   mag i p  r athaawai ph  b  r eem kh  unau j  rr amachta khaigbaju kh  irjuwia i dichbajierram aajem.

Re  gj   deenaa   wandamagj   ich paat deepi jaau-tarr

(Mt 22:15-22; Mr 12:13-17)

20 Mag amach d  ita   or meeukhapiju kh  ai s  i   or jur auwia chi Jes  s sim aar p  ijierram aajem, makh  unau chadcha khaugba aawaita irig j  eu n  m awia j  eubaimaawai, jaauju khaugba ipeerd   kh  ij   jaaubap  aiwai, mag  m gaaimua gobernador aar i p  r arraag. **21** Mag   r  euwi chadcha irig maguimajierram aajem:

—Maestro, marau khaph   numgui ajim an  m, pua chadcha nem agchata jaaujem. Pua mag   or iwiir   bpaita   rcha kha kh  sij   khaba, ante pua chadchata thumaam kh  unag jaaujem, j  gata aju aai n     wandamau nem jaau sim eyaa w  nurraag.

22 Magua marau p  rag j  eum ig n  mgui ajim

an m: Pua oowai  chadchata maach meeun judion-aanauj  durrpierram kh n rey Roma s ejemugta impuesto phagju aai n , wa phagju khaba n wa?

²³ Mam  Jesuu mag s i ich imeraa p r awaag-paita ichig j euch  n m kh irjug  khaph  s err aawai amag magj m an m:

— Khantheeta p rau s i imeraa m  p r auju  kha n ma? ²⁴ Daai m r g phatkhon chi dau da  j r deebat, mua p rag jaaukhimgui ajim an m.

Maimua au deebaawai amag, — Khai kh irta khai th r d i ag gaai s i ajim an m, p rau oowai?

Magbaawai amachd u, —Romaam rey C esar kh ir khabahab ajierram aajem, ich th r d i.

²⁵ Magbaawai deeu ichd u amag, —P rau mag khaph  n m khai, magan re g ich paat deenaa  wandalamag  agj o ich paat deebat ajim an m.

²⁶ Mag amachd u j eubaawai i ipeerd  iekhabarm gaaimuapai phithurg chukhu i p r awaan a b etarrta, warag ich garmua amachig mag jaaubarm  rwia s i j gderra  n m iekhau warag amachta kh n n isij m aajem. Mag, p d i p r aubajierram aajem.

 wandalam chan chi kh echam kh n  wandalam khabam
(Mt 22:23-33; Mr 12:18-27)

²⁷ Mag khur Jes s aig b ejierram aajem Sadoceonaan. Makh nau jaauwai, maachta meebaad m chan tag b urj  maach akhaar iiuba aajem aajem. Amach mag nem jaau s errj em gaaimua iy umamua juau ogthom irig magjier-ram aajem:

28—Maestro, jöoi Moisés khararrau Ěwandam iek phā p̄uarr gaai jaauwai, woun āb utive paraa simta mag utive dūi chaai chukhu meemun jūrr chi khod ābam wai sim khai magua ich ag utiveipai auju aai sim a simgui ajierram anum, ag dūi ich naaməu chaain ooba arr aawai jūrr i athee oo deeg; mag oo deebarma i chaainkha n̄uisimkhīir.

29 Maimua amachdēupai warag irig nem īgkhamamua magjierram aajem: 'Biek āb ābam khod appai emkhooin siete naajim aajem. Am naam chi nacharamua utive auwia, ich mag chaai chukhu wēnūrrūm ee meejim aajem, chi emkhooi.

30 Magbaawai jūrr chi eeumua aujim anum ich ag utiveipai. Mamu mag dūijā pōd chaai ooba, ich mag chaai chukhu meejim aajem. **31** Magbaawai ag eeumuajā jūrr ich ag utiveipai aujim anum. Mamu maguajā pōd ag dūi chaai ooba meejim aajem. Ich mag ewagam khūunjā ābam utiveiraupai warm meemam ēudee theg ahaugmamua mag ābam khod appai siete narr thum thegdüpüijim aajem;

mamu ni ābmujā pōd mag utive dūi chaai oobajim anaabá. **32** Maimua ābmiecha paawai īchab chi utive meejim aajem. **33** Maagwai marau p̄urug jēeum ig nūmūn m̄gaugui ajierram anum: Mag ābam utiveiraupai emkhooin khod ābampai siete phētarr aawai m̄ug atag thumaam khūn iiu phiidutkha nūm edjā, ȝmag utive chijāg dēnkha s̄sijuma ajierram anum: chi nacha autarr dēn, wa ēudeegam khūn dēnwa?

34 Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:
—M̄ug jēb gayan, õor jua p̄urnaa amach chaainjā jua p̄urpipi aajerram. **35** Mamu iiu phiidutwia ügtharcha öbēr nūm khūn chan tag jua p̄urp̄ur

abam, ügtharm Êwandam chognaanjö tag meeba ich mag naisiju aawai. ³⁶ Ya am Êwandam chognaanjö thunum düi ïchab Êwandam chaalinkha thunumgui ajim anum, ich Êwandamauchata am phiriutkha autarr gaaimua. ³⁷ Maach meewia deeu iiu phiiduajem iekhan Moiseejä jaaujimgui ajim anum, pabüdam neneree khitum uurdü thunum ichdëu ootarr jaau sim ag ësap ichdëu phä pumatarr gaai. Mag jaauwai, i iek maach Pör Êwandaman jöoingar jöoi Abrán khararr ag Êwandam aajem. ³⁸ Êwandam chan oob mag chi khëcham khun Êwandam khabam. Êwandaman chi iwam khun dënëu. Irigan nawe meetarr khun awia khäijä thum chi iwam khunnau a jaaumajim aajem.

³⁹ Irua mag iekhabapüim ūrwia ãaur khun chi machnaanjä aig narr aawai makhusnau irig, — Maestro, üchata pua mag iekhabapüimgui ajierram anum.

⁴⁰ Mag, Saduceonaanaujä amachdëu pöd i pur auba meerkhabapüim oobaawai tag irig jéeuba ich mag naisijim aajem.

¿Mesías khai Iewaa aji?
(Mt 22:41-46; Mr 12:35-37)

⁴¹ Mag khü thunusim ee jürr Jesuu ich garmuata amag jéeujim anum:

—Jäga pär iek mag Mesías jöoingar David khararr ag chaain ewagam khun dën aajë, ⁴² ich Daviuchajä ichdëu ësap phätarr Salmos anum gaai i igwi “maach Pör” a iekhatarrta? Pärau khür ee paba nu, Êwandamau ich iekhatarr Daviig phäpitarr? Mag irua phätarr gaai mag sim:

“Maach Pör Ŋwandamau magjim maach Pörög:
 ‘Muach iek theeg chirumjö aag mu däi āba mu
 juachaar gar jupbá ajim,⁴³ puch oomapha
 aajem khuen thum mua puch jua ee purkha
 dee nám ora.’” (*Sal. 110:1*)

⁴⁴ Mag ich David khararrauchajā Ŋwandamau
 püiju aajerr igwia “maach Pör” a iekhatarrta,
 Ɂjägwia pārav sii i David chaain ewagam khuen
 dēnpai aajē? Mag sii ich chaaipai aju akhiin Daviu
 ich paarmua mag “maach Pör” abakhamgui ajim
 anum.

*Chi machnaan khai amach thö iekhapim khōsita
 sierrjëem*

(*Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 11:37-54*)

⁴⁵ Maimua õor thumaam khuen jäg daar Je-
 suu ich khapeen ich däi ogduba wénurraajerr
 khuenagta magjim aajem:

⁴⁶ —Moiseeu Ŋwandam iek phä pumatarr jawaag
 chi machnaan dui khai khīir khaphu aajeet.
 Jäkhünan sii khajūa bü duurg jūanaa kaaijā ee
 õrau amachig saludaawaijā amach thö iekhapim
 khōsita sierrjëemgui ajim anum. Jäkhünan
 amach Ŋwandam i jaaujem deg weetwaijā
 amachta pörgarcha thumaam khuenag khīir
 jürkha juupjemgui ajim anum, amachta warm
 khuen khāaijā ajapcha nám awia. Maimua di
 chaaur thach khömkhīir thüürwaijā parhooba
 jupba, khäidu ajapcharamta jüa au sierrjëemgui
 ajim anum. ⁴⁷ Jäkhünaun sii khoopaa uuin
 juagam nemdamjā khechthug aumaajerram.
 Magnaata sëukha warag am kōit Ŋwandamag
 jëeu nuu aajemgui ajim anum, juau ogthom

amach magba nām amkhñir. Mamñ amach jāg wēnñrrñm paar, jūrr Êwandamau īchab am gaai juu khñabajugui ajim anñm.

21

Khoopaa ñhi ofrenda (Mt 12:41-44)

¹ Mag jaau dichwia ich Jesuu Êwandamag jëeujem deg jup oo simua eerpa oo sñejim aajem, riknaan bée thññam khññnau jñrram khññnau amach ofrenda chi phatkhon phiejem ee pñapüpñikham.

² Mag jñrram khññnau amach ofrenda deechë thññam ee, īchab khoopaa ñhi ãb aphññ khitñm bëejim aajem. Mag ññirau phatkhon chi dau daídam dau numpai wai sñerr warre mag numwe ag ee pñapñijim anaabá. ³ Mag oobaawaita Jesuu, —Mag khoopaa ñhi aphññ khitñmuata chadcha thumaam khññn khññajä ñrññcha deebarmgui ajim anñm. ⁴ Riknaanaun Êwandamag amach dññ chi sobbarm eemta ofrenda deejerram. Mamñ mag khoopaa ññiraun ich dññ ãbmiecha agua ich thach khöju arrdamta thum Êwandamag deebarmgui ajim anñm.

Aai i jëeujem di ñrau pogueupñiju Jesuu jaautarr (Mt 24:1-28; Mr 13:1-2)

⁵ Äaur aig narr khññnau Aai i jëeujem di ooimñ ñrau nem deematarr dññ mokdau ajaphamua joothñthññd ëu dñññm oowia iyññ naajim aajem. Makhnñnag Jesuu magjim aajem:

⁶ —Ar mokdau sñi ajapha joothñthññd jāg thññam pñrau oo naabá. Jäg thññam chan mokpör ãbjä ãbam ñr ich jāg ajapha joothñthññd sñerrabam.

Jäg thənəmən sii thumaa õrau pogueupäijuuta jäg dənəmgui ajim anəm.

⁷ Magbaawai i khapeenau irig, —Maestro, pə iek mag jäg mokdau joothəthəud thənəm thum õrau pogueupäiju anəm, ma ɿjäägwaichata magjuma? ɿKhan jäg nəm gaaimua Ėwandamau ijaurjö oopijuma ajim anəm, mag Aai i jëeujem di pogueupäimuu pam?

⁸ Magbaawai jaaubaadēmuu ichdēu amag magjim aajem:

—Keena, khiiр khaphə wənərrat; oob chikhamnag sii udəraa pāach khūgur aupimiet ajim anəm. Nau məg atag paawai ðor khapankham khənau amach iekpaita mə iek gaai thəwia, “Muuta ag Cristoou” ajurai, “Ēwandamau püju aajerr. Ista mə barbaichəm thumaam khən Pörkhaag” a iekhamajugui ajim anəm. Mamə amau pāachig maagwaijā oob am iek ükhamiet ajim anəm. ⁹ Məg atag paawaijā pārau juurhi theega thənənəmkham ūrjurau, durrpierr. Mag thənəm dəi īchab ðor wir aig amach pörnaan dəipai meeukhawia sii phogdə thənəm anəmjā ūrjugui ajim anəm. Mamə maagwai oob pārau, “Īsin chad Ėwandamau warreta maach öpüyaagpam” amiet ajim anəm. Chadcha magum nem thum ich jäg didichagmaju; mamə magbaadēmuu warag ag bürre chan Ėwandamau ðor thum əurppüibamgui ajim anəm.

¹⁰ Maimua īchab məg durr thum i agkhaju ed gayaa pamamjā khap amkhiiр jajawagma-mua magjim aajem: ‘Mag thənəsim dəi īchab durr məg wəjöm eepai durr chaauram khən dəi

wérbaphöö aadëjugui ajim anum, amachta jürr chikhamnaan khäyau ürpai am khõchgau. ¹¹ Mag num däi īchab durrpierr ueur theega duuimajugui ajim anum. Agjö durrpierr jādau theega burrnaa khamor machagjā khür pogkhe ompamamua õor pōm thuphähphäau ajugui ajim anum. Magbaadeewai edjä eejä īchab nem dau chigaa ag na ooba aa-jempata oomam gaaimua õor jäphierrju jaaumajim anum.

¹² 'Mam mag Aai i jeeujem di õrau pogueupüiwi, pāar öju nawe chikhamnau pāar ēudee ēkhawia, pāar purnaa, amach äba biirduwia, Ēwandam i jaau-jem deg pāar arrwia, cárcel degjā pāar arrmajugui ajim anum. Mag pārau mū iek ükha durrum atheepai amau pāar gobernadornaan aar arrwi reinaan aarjā arrjugui ajim anum, pāar khaibag waumkhür. ¹³ Mam magum aar mag pāar ar-rwaita ante pārau amag mū iek jaauwímucha jaau-jugui ajim anum. ¹⁴ Mag thethem khün na pāach arrwai oob pārau pāachdëupai pāach kōit iekhaju khürjuwia ag nawe, “¿Mu khan ata iekhajuwa?” a khürjumiet ajim anum. ¹⁵ Mua pārag mag chiramun, iekhamkhür mūchdëuta khürjug deedu aawaita mag chirum. Mag mūchdëu iekhapi chiraawai äbmuajā pāar ichaaur iek thierr khaba, ni pārau iekha nūmän sëukhaawaiujā abajugui ajim anum. ¹⁶ Ich mag jaran mū iek ükha nūm gaaimua pāach dënnaanaupaijā pāar pur deema-jugui ajim anum, chi thethem khünag. Wa magbam khai, pāach khod äbam khünnaupai, sii thür khodpaim khünau, wa pāach khapkhusn ajaphamua khäijā pāar pur deemaju. Mag pur deemaawai äaur khün khëchpüinaa ¹⁷ maimua ar

juau thõoba abarm khuuñ jürr thumaam khuuñnau oomappa ajugui ajim anum, mæ iek ükha durrum gaaimua. ¹⁸ Mamæ mag jëb gaai õrau mag pääar oomapha awiajä mua pääar thua wai chitajugui ajim anum. Amau mag pääar oomapha ajup mamæ, pääar pörbüdam chan ãbjä Ëwandamau chig apibajugui ajim anaabá. ¹⁹ Õrau mag pääach däi khaigba awiajä pääarta warag Ëwandam däi ubæ wénurrumæn, pääar akharan i aar öbérjugui ajim anum.

²⁰ Mag jajawagmamua jürr Jerusalén phöbör igwiajä magjim aajem: 'Mamæ ya ar pääachdëu oowai Jerusalén phöbörta soldaaunau phuñr thuurbaadëm oobaawai khap abat ajim anum, chadchata ya Jerusalenpienan warm khuuñnau khëchpüiwia sii di khierr appaita jujuñ sïwaagpam. ²¹ Magbaawai chi Judea durr nüm khuuñ, durr dapag ee durbat ajim anum; maimua chi Jerusalén phöbör ee nüm khuuñ, öbërdutkhawia ëréupetat ajim anum. Maagwai ar phöbör chaaur amach phidkhaajem aar khäijä nüm khuuñ, oob tag ag phöbör ee bëemiet. ²² Magbaadëmæn, juau ich Ëwandamau am däi magju arr aawai, ich iek phä sim gaai thumaa ichdëu jaautarrjö israelnaan amach khaigba nüm paar am chachwia am dau aphuñ apiegaajim anum. ²³ Mamæ jë, apdurr ajim anum, magbaadëm jaar ar uñin jõor khithëem khuuñ, maimua ïchab uñin ar chaaindam daumeraa wai durrum khuuñ! Mag járata mag Israel durr õor dau aphuñta nüsijupa ajim anum. Mua mag chirumæn, õor mag thanum khuuñ gaaita

Ēwandam khīr machag burrju aawaita mag chir̄mgui ajim an̄m ich Jesuucha. ²⁴ Āaur khūn jurhi ee warm khūn garmua juau khēchmaj; maagwai tagam khūn mag juurhi ee chi ganbarm khūnau p̄urkhanaa amach d̄i amach durr phē arrmajugui ajim an̄m, durrpier. Mag deeum durram khūnau Jerusalenpien d̄i mag n̄m, ich ēwandamau jaautarr thumaa abam aig chan Jerusalén phōbörön warm khūnauta ich mag p̄ör öbeerpiba wai n̄isijugui ajim an̄m.

*Emkhooi Iewaa bēeu jaautarr
(Mt 24:29-35,42-44; Mr 13:24-32)*

²⁵ Maimua ich Jesuu ichpai jaaumamua magjim aajem īchab: 'Magbaawai m̄ch chi Emkhooi Iewaa bēeimuu aadēmjā khaph̄ ajugui ajim an̄m, āsdawam edau gaai, edau arg gaai, maimua īchab phīdag gaai. Mag oobaawai ðor jāphierrwia warag nem wauujā khaugba aadēm d̄i, gaai machag ökhīrjug pōoma aphōbaadējugui ajim an̄m. Maimua phūas dau dapag thūnam iek s̄i edjā ee pūu wējōmpa ūrphōbaadeewai ²⁶ ðor s̄i chi meemjö iek chukjā aadēp ajugui ajim an̄m, warag ēwandamau amach dau aph̄ apiju khīrjuwia. Mag jaran edjā eem nem s̄isidūmpata s̄i parhooba amach n̄n̄uid arr chaaur aaid̄ jōrrjēe thūnisijugui ajim an̄m. ²⁷ Magbaawaita thumaam khūnau m̄ch chi Emkhooi Iewaa chadcha edjā baug ee dau daau urum oojugui ajim anaabá. Ya maig m̄ug jēb gayam khūn thum chachbaadeewai m̄chta nem sua theeg thumaam khūn Pōrkhā bēejugui ajim an̄m. ²⁸ Mam̄ pāachdēu mamagkham oophōbaadeewai

warag onee abat. Magbaadeewai ya pārau khaphh
nūmgui ajim anum, chikham juu ee pāach dau
aphuu wēnhrrum ee Ēwandamau ya pāach peerdu
auwimuu pam.

29 Mag Jesuu deeu ich bēeju jaau simua īchab
amag mug ejemplo jaaujim aajem: 'Pārau ooba
aajē ajim anum, ar igo khér khukhuur aadēm,
wa magbam khai deeum pabu parhoobam khāijā
khér khukhuur aadēm? **30** Pārau khaphh nūm,
mug Israel durr igo khér khukhuur aadēmun thu-
maam khuunau ya chadcha dōchhumie dakpa-
pakham aajem. **31** Ich agjöta ajugui ajim anum,
īchab mu bēeju gayaa paawaijā. Ya pāachdēu nem
thum muchdēu jaau chirumjö ohoo khabaadee-
wai khaphh abat ajim anum, ya mu bēeimuu pam;
muan mug durr muchdēuta jää auchëwia muchta
thumaam khuun pörkhaan urum. **32** Mua pārag
mag Aai i jēejem di òrau pogueupäiju a jaau
chirumun, cha òor thunum khuun khëchju nawe
cha muchdēu jaau chirumjö thumaa chadcha aju-
uta jaau chirumgui ajim anum. **33** Edaujājā mug
jēb d*äi* thum chukhu aadēju, mamu cha mua
pārag jaau chirum chan sëukhaawai khabam, jāan
thumaa ich ag ee öbérjugui ajim anum. **34** Kh*ü*ir
khaphh n*uisit* ajim anum, mu b*éewai* s*ü*d*öo* gaaipai
num d*äi* warag pāach nem ig n*umta* kh*ü*irju num
gaaimua mu iek ükhaba, warag th*haar* theeg s*ü*mu
b*eej*ujā khaugba, okhoppa num pāach oochëpim
ugua. **35** Mag mu b*éem* edan, ar atarraayau
åwarr baarwai s*ü* khöodu aaujemjöta, mug durr
gaaï òor thunum khuun thum åba d*ëg*ölp chachaan
b*eej*ugui ajim anum. **36** Mamu warag Ēwandamag

jéeunaa ajap kh  ir khaug n  isit. P  rau ich mag p  aba irig j  eu w  n  rr  m  n, nem thumaamua mag   or chachmawiaj   b  urj   p  ar chig abajogui ajim an  m. Maagwai ya m  ch pierrum edj   b  urj   chigag chukhu p  ar mu aig mu kh  irphee b  e th  n  isijugui ajim an  m.

³⁷ Mag jaau simua   sdaaupain s  i Jesuu Aai i j  eujem deg   rag jaaujeejim aajem,   wandam iek. Maimua edaar paawaita j  rr durrs   Olivo an  m gaai mawia ich mam   ejeejim aajem. ³⁸   spa th  n  isiewai edaupherre   or p  oma i nuan weetjeejim anaab  , Aai i j  eujem deg, irua nem jaau sim   raag.

22

Jes  s p  r awaag ib  ptarr

(Mt 26:1-5,14-16; Mr 14:1-2,10-11; Jn 11:45-53)

¹ Mag   bmiecha Jes  s ich khapeen d  i Jerusalén ph  b  r ee n  m jaar, pan levadura chukhu wauwia khoojem phiesta burrju kh  ai khapan khaba waaur s  ejim aajem. Ich mag phiestapai   chab Pascua a th  urjem. ² Maagwai   chab phadnaan ee chi p  rkha n  m kh  unau agj   judionaan   wandam iek athee chi machnaan d  imua amach eepai, “J  gata akiin b  urj     rag khaugpiba j  g Jes  s p  rnnaa th  obp  ikhamgui” anaajim an  m. “Magba m  g khapanag eewe p  r athaawai eeu   or p  om m  g th  n  m maach d  ita meeukhadukham” a kh  irju naajim aajem. ³⁻⁴ Amau mag kh  irju n  m ee, woun   b Judas a th  r sim s  ejim aajem, ib  ur wauwia   chab Iscariote a th  urjerr. Mag woun   chab ich Jes  s d  i i b   ogd  ba w  n  rraajerr kh  un

eem ajim aajem. Mag Jesús dëi ãba n̄urraajerrta meperau pör meubaadeewai phadnaan chi pörkha n̄um kh̄aan dëi īchab guardianaanjā chi pörkha n̄um kh̄aanpa ãba n̄um aar majim anaabá, jāgata ichdëu amag i pür deeju khap jawaan.

⁵ Maimua barimawia jaaubaawai, amachdëu chi Judas iek amach jügaagaa ūrbaawai, oneeu phöbaadëwia warag irig phatkhonjā deeju a iekhajierram aajem. ⁶ Ichig magbaawai chará warag, —Ich magau magan maach iekhabarm; murua chadcha pārag i pür deejugui ajim anum.

Magtarr aigmua ãba i pür deeju kh̄irjugta wai s̄isijim aajem, chi phöbörpienagjā ich khaugpiba.

*Ābmiecha Jesús ich khapeen dëi thach khötarr
(Mt 26:17-29; Mr 14:12-25; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)*

⁷ Judaau Jesús ëugar mamagkham ee, pan levadura chukhu wauwia khoojem ed ãspa ëebaadëjim aajem. Mag ed judionaanau nemkhoo edam athee ovejadam wai narr thōowia edau kh̄eubaadeewai khoojeejim aajem. ⁸ Ich mag edcha Jesuu Pedro dëi Juan thürkhanaa amag magjim anum:

—Pāar maar na ëréubaadët. Maimua ovejadam pér auwia agdamta maar na phiejāb waubaimat ajim anum, maach thum ãba khöimaag.

⁹ Magbaawai amachdëu, —Jampaita marau p̄a na phiejāb wauwimaju aai n̄ama? a jëeuierram aajem Jesuug.

¹⁰ Magbaa chi Jesuu amag, —Chamug Jerusale-nag kh̄ed ma sim ee ëréubaadët ajim anum. Nau chi phöbör dub n̄am aigcha woun ãb dö jöi authurwia

döthür däi degag mam pārau ooimaju. Magbaawai i däi ärëuwia i dubbaimam deg däi dubbaimat ajim anum. ¹¹ Mag dubwia chi dikhæg, mæch chi maestroouta päär püijim abat, jampaita nau khheeurag maach thum äba thach khöju aai nu a khap jéeumkhii. ¹² Magbaawai mag wounau päräg oopien majugui ajim anum, ügthaa dijä pöm sim ya sii chi khiiр khaugam. Maigta nem thum khiiр khaugwia maar nubat ajim aajem.

¹³ Magbaawai chadcha i ipierraa ärëubaadeeu thum ichdëu jaaumarrjöö ooimajierram anaabá. Maig, ich na mag ovejadam waupitarr chadcha tagam nempa thum khiiр khaugwia sii tagam khæun däi i baraata oo nuisijim aajem, äba khoog. ¹⁴ Maimua khëubaadëm ee Jesús barchejim aajem, tagam khæun ich khapeen däi, Pedro Juan däi narr aig. Mag ichdëu jär auwia i däi ogduba wënurraajerr khæun deeu thumaa nuisim ee, ya chi phiejäb wau wai narrjä thöikha sisiawai äba khoog paaukhabaadëjim aajem. ¹⁵ Mag khö nuumua magjim aajem ich khapeenag:

—Keena, chadcha chikhamnaanau juau mæch thöju nawe päär däi mag nemkhoo edam ovejadam khöm khöchaaga chirajimgui ajim anum. ¹⁶ Mæ chan mag khöbarm aigmua tag khöba, äba Ëwandamta ügthar thumaam khæun Pörkha sisim edta ūmaai päär däi äba tagam khæun ichdëu peerdu autarr khæunpa deeu maach thum äba khöjugui ajim anum. Mag edta thumaam khæunau warrgar nemkhoo edam oveja thöowai Ëwandamau amach peerdu auju a khiiрjuajerrjö, chadcha amach peerdu nuisim khaphæ jugui

ajim anam.

¹⁷ Maimua vino jarrdam jua ee auwia Ŋwandamag ūu ajim anaa, —Ya pur athat ajim anam. Maimua, Dönaa jürr ūapūipetat ajim anam, agdaujö dö aumamkhii. ¹⁸ Muun ābmieta īs pāar düi mug vinodam dö chirumgui ajim anam. Mug döbarm aigmua tag döba, āba Ŋwandamta thumaam khuuñ Pörkha sīsim edta deeu döjugui ajim aajem.

¹⁹ Maimua agjö panjā jua ee auwia, Ŋwandamag ūu ajim anaa, thorreuwia, amag deenaa, —Mug panan mua māch morta pārag dee chirum; mug atagjā mu khiijunaa ich mugta khabat a jaaujim aajem.

²⁰ Maimua ya khö aaipagkhabaadēm ee, deeu chi vino jarrdam jua ee auwia īchab, —Mug jarr eem vinodam döbarmta warrgarwe Ŋwandamau ñor düi iek deeju aajerrau; mamu mug iekhan iek iiuri-ugui ajim anam. Mu bag mug vinojö ārbarmuata Ŋwandamau, īsmua atagan chadau pāar peerdu wēnūrraju aai nām a jaau simgui ajim anam.

²¹ Pārag khap amkhii warre jaau chirumgui ajim anam: Mag mu bag ārmkhii, maach eem māig maach düi āba thach khö simuapaita ich paarmua mu pur deeju, mu oomapham khuuñag. ²² Muun chadcha Emkhooi Iewaau, mamu magum āba chadcha amau mu thōojugui ajim anam. Mamu Ŋwandamau ich magpiju arr aawai thum ichdēu jaautarrjöö öbēbērgmam. Mamu jĒ, apkhiit u ajim anam, mag mu thōomkhii mu pur dee chirum woun!

²³ Jesūs mag iekhabarm ūrwia i khapeenau amach eepai jürr chikham ipeer ahaukhamua, —

¿Chijāguataa wir aigpai mag meer i p̄er deeju khai?
anaajim anaabá.

Ēwandam dau na khaita üruecha sim khai

24 Maimua n̄upai awia īchab amach eepai,
“¿Chijāata magan m̄ig maach ee üruecha sī?”
a chikham ipeer ahau khaphöbaadējim aajem.
25 Mam̄ magbaawai Jesuu amag magjim anum:

—Mug durr gaai reinaan th̄unum kh̄unan
amachta üruecha n̄am awia ñor düi athuucha
s̄lerrjēem. Mam̄ mag n̄mta amachta chi
thierrnaan awia jūrr ñrag amach igwia, “Jäguan
chadau maar athee nem ajaphamta waaujem” a
iekhapimjā khōsi aajemgui ajim anum. **26** Mam̄
pāar ee magju aai khaba n̄mgui ajim anum.
Mag khāyau chadcha thethem awia khāijā warag
serbiibamjöta aju aai sim; maagwai chi pörkha
simta jūrr ich chogjöta aju aai simgui ajim anum.
27 Magnaa amag, Pārau kh̄irjuawai, ¿chijā chi
thethem agá ajim anum: sī mes gaai thöikha
s̄siewai khoogpai jupcheejem, wa mes gaai chi
thēp paajem? Magnaa ichdēupai, Chi üruecha
simn̄ ya sī thöikha s̄sim abaawai khoogpai
jupcheejemugui ajim anum. Magnaa amag,
M̄un chadcha pāar Pörögui ajim anum. Mam̄
pārau oo n̄m, sī m̄ig m̄ pāar chogkha chit̄mjōo
chir̄m. **28** Mam̄ mua īchab khaph̄a chir̄mogui
ajim anum, chadcha pāarta m̄ düi ogduba ich jāg
wēn̄rraajem m̄ chit̄mpier, pāach dau aph̄u
ajujā kh̄irjuba. **29** Pāach jāg wēn̄rrum gaaimua,
mua pārag īchab much düi ñor pörkhapijugui
ajim anum, m̄ Ayau muchta thumaam kh̄un
reikhapibarm düi. **30** Mag muchta thumaam

khuun Pörkha chirsim edta deeu maach ãba onee aju. Maimua rey juupjemjöm sie gaai jupkhawia päächta ma düi jöoi Jacob khararr chaain doce narr khuun ag chaain ewagam khuun pörkhajugui ajim anum.

Jesuu jaauwai Pedroou büürjä i khaugbam aju jaautarr

(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹ Maimua īchab magjim aajem maach Pör Jesuu Simonag:

—Simón, dösätau Ņwandamag jëeu wai simgui ajim anum, pu düi ichdüeampierr awia pu dau aug waupieg. ³² Maimu mua jürr pu köit Ņwandamag jëeu chirumgui ajim anum, puch khügurcheewai warre burrm iek burrm ugua. Maagwai ūmaai deeu mu thür gaai khüirju chirsiwai puchdüepaita jürr puch khapeenag jaauju aai chirumgui ajim anum, amjä agjö ubu nüisimkhüir.

³³ Magbaawai chi Simonau irig, —Señor, muun pu düi cárcel deg mawia pu thöbarm aar thöimaju akhiinjä maju chirum; magumjä mu gaai mas khabamgui ajim anum.

³⁴ Magbaawai Jesuu jürr irig, —Pedro ajim anum, pu mag iekha chirum ãba, nau õrau puchig jëeuwai, ãthärr büjeju nawe biek thärjup purua amag büürjä mu khaugba chitum a jaaujugui ajim anum.

Espaar numí

³⁵ Maimua warm khuunagjä magjim aajem:

—Ar mua Ņwandam iek jawamkhüir päär putjä chukhu phatkhonjä chukhu süi ich jäg zapat theg jüajujä chukhu püijim ed, ¿nem inag athee päär augchüejerrä? ajim anum.

Magbaawai chi khapeenau, —Uü, būrjā maar augchēbajimgui ajierram aajem.

³⁶ Magbaawai deeu ichdēupai amag, —Magtarr īsin chadau put wai nām khai, athaadēt; īchab phatkhon khāijā wai nām khai, athaadēt; maimua āb khāijā eshaar chukhu sim khai, ich khajūa pērbapūi ajim anām, agua awaag. ³⁷ Mua pārag mag chirāmūn, Ēwandam iek phā sim gaai jaau simjō ya māch thōimūn paawaita mag chirāmgui ajim anām. Ēwandam iek phā sim gaai mā igwia jaauwai, “In, õor thōomiejöta wai naaju” a sim. Mā igwia ich mag phā sim aawai chadcha thum ichdēu jaau sim eyaa öbēbērg maju a jaaumajim aajem.

³⁸ Magbaawai amachdēu irig oopinaa, —Señor, ya marau māig eshaar numí wai nāmgui ajierram anām.

Magbaawai ichdēu, —Tag mā iekhabam, idēu ich magpai sīujugui ajim.

*Nemjūrdö Getsemaní anām ee Jesús oraatarr
(Mt 26:36-46; Mr 14:32-42)*

³⁹ Maigmua öbērdētkhaau Jesús Olivo durrsiig petajim aajem, kheeupierr mawia mag durrsiī gaaimua ich Ayag jēeujerr aawai. Mag i mam düi īchab i khapeenjā i düi wētjim aajem. ⁴⁰ Mag wētwia ich Ayag jēeujem aig bardētkhabaimaawai ich khapeenag, —Ēwandamag jēeubat ajim anām, dösätag ḥdāraa pāach phūrreu aupiba mā düita ubā wēnūrraag.

⁴¹ Mag jaauwia, ichin am aigmua mawia, juau mokdau barbapääiwai burrjem ag warphagjöpai s̄leimajim aajem, am bigaau. Maig jēkhut

jíepöröu phõbkhanaa, ügthaag eerpanaa, ich Ayag jëeubaadëjim aajem. ⁴² Mag jëeumamua, —Tata ajim anum, pua khõs akhiin, atcha mu dau aphuu apibakham. Deeu nem waubarmuajä agjö õor peerdu auju ayaa akhiin, mu gaai machag muugcha ãwatbakhamgui aajeejim anum. Mamu puchdëuta khap chirum; muuchdëu khõsi chirumjö khaba, puchdëu khõchagpierrta mu dui abá a iekhamajim aajem.

⁴³ [Ich Ayag jëeuwai mamagkhamua kha theeg chukhu thunum ee, ügtharmua Ëwandam chog bëewia irig juapá deechëjim aajem, mag ich dau aphuu aju ãwatamkhii. ⁴⁴ Mag ich dau aphuu aju khñirjuwia gaai machag thunumua warag oraa nümta, khajapham nemjö thet pharëu ahau aajeejim anum. Mamagkhamua juachë thunum oowain sii jua gaai bagpata öber thunum theutkha thunaajim anaabá.] ⁴⁵ Mag ügthaag ich Ayag jëeu sii awia, phiiduwia, ich khapeen oon bëewai sii warag ökhñirjug machgau khäidutkha thunumta oochëjim anum. ⁴⁶ Magbaawai amag, —Phiidutkhabathü keena ajim anum. ¿Khantheeta paar khäi nüma? Khäiju khäai Ëwandamagta jëeubathü ajim anum, dösätag uduraa pach thu aupim uguia.

Jesús pharrarr

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50; Jn 18:2-11)

⁴⁷ Mamu agtha Jesús mag iekha dunum ee, dëgölp am aig õor khapan pos aichëjim anaabá. Mag khapanag ee oowai ich Jesús dui doce ogduba wénurraajerr eem äb Judas a thür sierrta am na urajim anum. Mag bëewia, Jesús dui äba

dunaauchëjim anaabá, sii khajapha saludaa namjö i khir üug. ⁴⁸ Magbaawai Jesuu irig magjim anum:

—Judas, mach chi Emkhooi Iewaa mu oomapham khannag pr deeg mu khir üu chirmta pachigan sii saludaa chirm a chirabma ajim anum.

⁴⁹ Magbaawai ich Jesús khapeenau amach Pör dau aphu aju khaug athaawai, —Kakë, ¿marau pu kõit esparau am düi jāauju jāg nu? ajierram anum irig.

⁵⁰ Mag irig jeeu nam ee, ãbmua bis abarman, phadnaan pör ag chog kach juachaar garmta warre oorthubapüijim anaabá. ⁵¹ Magbaawai Jesuu ich khapeenag, —Oob jāgmiet; ideu mu düi amachdeu ampierr apibat ajim anum.

Magnaa chi kach deeu ich síerrjoo khaarpi síujim anaabá.

⁵² Maimua Jesuu oowai aig naajim aajem: phadnaan chi pörkha nam khann, judionaan Asamblea eem pörnaan, maimua Êwandam i jeeujem di thuajem khann chi pörnaanpa thunaajim aajem, i pr awaan bétarr khann. Magbaawai chi Jesuu amag magjim aajem:

—¿Párau oowain mun sii ðor nem jígkhanaa ðor thoomiejöta chirabama ajim anum, jāg sii mu aig juu ee jierrnempan appai béeg? ⁵³ Êwandamag jeeujem deg ed ëepierr páar düi mu chiraawai, büurjä párau mu chig aba aajerrta, ïsta Êwandamau párag udrraa mu pr aupiju ed ajim. Maagwai ïsta ïchab chi dösäjtä páar ürpaju ed ajimgui ajim anum, mu pr aumkhir.

*Pedroou Jesús khaugba chitum atarr
(Mt 26:57-58,69-75; Mr 14:53-54,66-72; Jn 18:12-18,25-27)*

⁵⁴ Maimua Jesús pürphöbaadëwia, arrwia, phadnaan pör deg wai dubphöbaadëjim aajem. Maagwai Pedroou warppaimuata i ëudee oopüpüig warrrmaa ajim anaabá. ⁵⁵ Mag chi phadnaan pör aar deethurwia chi Jesús ierr wai nümich, jürr di üjärr öt örwia ag bigaau ohood aphöbaadëjim aajem. Magbaawai Pedrojä īchab am bigaau oo s̄isijim anum. ⁵⁶ Mam u i mag oo simta, aiguim uui īchab chi phadnaan pör chogkha sim bëewia, i khñir eerpanaa, warm khæunag,—Chamug wounjä īchab i dñi nñrraajem u aichëjim anum.

⁵⁷ Magbaawai Pedroou, —Mua magum wounaan ooba chitumgui ajim anum.

⁵⁸ Maimua ag khur nñupai awia jürr emkhooi ãbmua irig, —Puja am eem khabahab aichëjim anum.

Magbaawai Pedroou,—Kakë, mu chan am eem khabam perá ajim anum.

⁵⁹ Maimua deeu ag khur ora ãbjönaa deeum bëewia maguajä agjö irig, —Chadcha mug wounjä i dñi nñrraajem khabahab ajim anum; jän Galileapierrauwai ajim anum.

⁶⁰ Magbaawaita Pedroou, —Kakë, mua bñurjä khaugbam, khan ata pu iekha chirum khai ajim anum.

Magbarm bürre agtha thumjä Pedro iekha öba nñum ee, ãthärrta kekerkee ahbar. ⁶¹ Mag ãthärr bñebaawai maach Pör Jesucristoou ewag phñurba oo nñu ajim aajem, Pedroog. Maigta Pedroou khñir eyaa aadëjim anaabá, maach Pöröu ichig, “Pedro,

āthārr bīeju nawe ūrau pāchig jēeuwai biek thārjup pua būrjā mū khaugba chitām a iekhaju” a jaau-tarr. ⁶² Mag khīr ee dūnaisim abarmūn chadau, gaai machaaga Aadēmua dawag Öbērwia, warre ö jāsenag Aadēmua bīl sīi ajim anaabá.

*Jesús dau aphū wai narr
(Mt 26:67-68; Mr 14:65)*

⁶³ Maagwai Jesús pūr wai nūm aig oopaar thānarr khūnaujā i wau iekhanaa īchab moke-taupa phār wai nūmua i gaai mas waumaajee-jim aajem. ⁶⁴ Magnaa putiu i dau phāarjūnaa jūrram khūnau khīdadcha juajāau phot anaa irig, —Magan khaug athá, khaíuta pū phārjī aajeejim anūm.

⁶⁵ Ich mag pūamjā igba, i wau wai nūmua warag irig parhoobajā iekhamaaajeejim aajem.

*Jesús judionaan Asamblea ee wai narr
(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64; Jn 18:19-24)*

⁶⁶ Maimua ya āspabaadeewai āba biirdūjierram aajem: Asamblea eem chi pōrnan phadnaan pōrkha nūm khūn dūi Ēwandam i jawaag chi mach-naanpa. Mag biirdūwia amach Asamblea ee chi Jesús aibēewia irig, ⁶⁷ —¿Pūchta chadcha war-garwe Ēwandamau ūor peerdu aumkhīr jūr auwia pūiju aajerrá? Warre marag jaaubá ajierram anūm, marau khab aag.

Magbaawai Jesuu, —Mua pārag jaaukhiinjā, pārau mū iek ükhabajugui ajim anūm. ⁶⁸ Maimua māch garmua jūrr pārag jēuemakhiinjā, pārau mū iek jūujā aba ni mū pūapūijā pūapūibajugui ajim anūm. ⁶⁹ Mamū nau mūg atag jōpcha mūg woun Emkhooi Iewaa Ēwandam chi jua thierr bigaau i

juachaar gar jupimajugui ajim anum, Ëwandam düi
äba thumaam khun Pörkhaag.

⁷⁰ Magbaawai thumaam khunau irig, —¿Äa,
magan puun Ëwandam Iewaapama? ajierram
anum.

Magbaawai jürr ichdëu amag, —Päachdëupa
khabá pârau khaphu mu aruu a jaau numgui ajim
anum.

⁷¹ Magbaawaita amachdëu, —¿Khan atcha
maadëu deeum khunau jaau numta ūrm ig nama?
Ya maadëu ūrbarmgui ajierram anum, ich iiucha
jaaubarm.

23

Jesús Pilato na

(Mt 27:1-2,11-14; Mr 15:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Maig wai nuu awia, amach thum äba
öbärdutkhawia, chi Jesús gobernador Pilato aar
arrjierram aajem. ² Maimua mam pawia Pilatoog
sükha magphöbaadëjim anum, Jesús khir:

—Marau mu g wounau pâar èugar nem khaig-
bam jaau narrum ūrimajim ajierram anum, pâar
düi õor meeukhamkhir. Ichdëuta rey Cesaroog
dëbpaarjä phagpiba jaaunaa ichdëupaita ïchab ichta
Ëwandamau püiju atarr aajemgui ajierram anum,
judionaan rey.

³ Magbaawai Pilatoou ich Jesuugcha, —¿Chadcha
puuta judionaan Reí? a jœujim anum.

Magbaawai Jesuu irig, —Pua khabá chadcha
khaphu jaaubapüimgui ajim anum.

⁴ Magbaawai Pilatoou phadnaan chi pörkha
num khunag maimua tagam khun aig narr

khuunagpa, —Mua mug woun gaai buurjā nem khaigba ooba chirumgui ajim anum, i thoopäaig.

⁵ Pilatoou magbaawai chará warag amachdëuta iek khegkha phobaadëwi, —Jäguan chadchata õrag päär ügar seukha nem jaau nurrumua phobör meeukhapiju ekha simgui ajierram anum, päär d*ü*i. Judea durr ee thumaam khuunag ich mag jaau nurraajem; Galilea durrmua jaaubaaderr ich mag jaau phuerdu nurrumua khieb mau pabaichemgui ajierram anum.

Jesús Erodes na

⁶ Mag Pilatoou ūurwai Jesú斯 Galilea durrmua b*ee*jim a ūrbaawai aig narr khuunag j*ee*ujim aajem, chadcha Galileapierr khai a khap aag. ⁷ Mag j*ee*uwai chadcha Galilea durram a ūrbaawai, —Aa, magan Erodes aarta deepüijugui ajim anum, ichta aram gobernador aawai.

Mag chadcha deepüijim aajem, mag jaar chi Erodejā agjö Jerusalén phobör ee s*ier*r aawai. ⁸ Maimua Erodeeū Jesú斯 oo athaawai onee aadëjim anum, ag nawe i d*ü*i oom khochag s*ier*r aawai. Ichd*ü* ūurjeejim aajem Jesuu nem wau nurrum. Maagwai ich daúachata nem maad*ü* ooba aajem irua wau sim oom iigjeejim anaabá. ⁹ Ichd*ü* mag khirju sim gaaimua irig nem khir pogkhe j*ee*umaajeejim aajem. Mamu magumjā Jesuu buurjā i iek j*ü* aba aajeejim anaabá. ¹⁰ Maig naajim aajem īchab chi phadnaan pörkha num khuun Êwandam iek athee chi machnaanpa. Makhuunau warag thet iek khegkha, —Chadcha i iekkhōr pöm s*ebahab* aajeejim anum.

11 Magbaawai Erodeeu ich soldaaun däimua i gaai iukhanaa i serbiibagpa phënaa, —Päädë oobat, judionaan reikhaju anumta dau aphuu oo khërüm aajeejim anum.

Magnaa warag juau ogthom i wau nəmua khajūa ajapham reinaanaau jūajem khajūa jūapinaa deeu chi Erodeeu Pilato aar deepäijim aajem.
12 Mag ed Pilato Erodes däi khapeer ajapham khajierram aajem, warr magju nawe chan jūrr agdaujö chikham oomapha aajerrta.

*Jesús deeu Pilato aig
(Mt 27:15-26; Mr 15:6-15; Jn 18:39–19:6)*

13 Deeu Erodeeu Jesús ich aar deebapääawai Pilatoou thumaam khün abam aig thürkha aujim aajem: phadnaan chi pörkha nəm khün, judionaan chi thethem khün maimua chi phöbörpienjā agjö.
14 Maimua amag magjim anum:

—Mug wounau maar ëugar sëukha nem īgkaa nurrüm awia pärav mə aig i aibëejieram. Mamə mächdëucha pääch dakhīr magüm khap aag jëeu oowai mug woun bürjä iekkhōr chukhu simta pärav ich khīirchajä mag thənarramgui ajim anum.
15 Pärav khaphə nəmgui ajim anum, mua Erodes aar i deepäitarr. Mamə Erodeeu oowaijä ichiita mug woun bürjä khaibag chukhu öbëbérkham. Mug sim aig mua oowai mug woun khaibag chukhu simgui ajim anum, thōopäaig athee. Magnaa amag, ¿Jägajī irua? **16** Muan i pəapäiju, mamə nacha i wəpi thənənjugui ajim anum, pəapäiju nawe.

17-18 Mamə mag Pilatoou Jesús pəapäiju abaawai warre thumaam khünau i äba, —Jesús thōobapüi,

maimua jūrr Barrabaata maraun sīi khajapha öbeerpiipí n̄emgui ajierram anum.

[Mamu mag amau preso āb sīi öbeerpi jauu narran, añopierr mag phiesta burr n̄um ee paawai mag khaajerr aawaita mag öbeerpi jauu naajim anum.] ¹⁹ Mamu amau öberpiipí jaautarr Barrabás aajerran cárcel deg s̄ejim aajem, ichdēu õor meeukhapiwia mag meeukha n̄um ee õor thōotarr kōit. ²⁰ Magbaa ich Pilatoou Jesús p̄apüim khōsi s̄err aawai deeu amag iekhajim aajem. ²¹ Mamu magbaawai ūmaai deeu sereeu phöbaadëwia ihāba, —Warre jäg Jesús pakuls gaai meerphē thōobapüit aajeejim anaabá.

²² Mamu p̄abaa ya biek thārjupamua Pilatoou deeu amag, —¿Pari khan nemta irua khaigba waujīma ajim anum, i thōopäaig? Mua chan būurjā i khaibag ooba chir̄umgui ajim anum, i thōopäaig. Thōoju khāai sīi w̄unaa i p̄apüiju jäg sī ajim anum.

²³ Magbaawai chará warag ääakhamua āba pakuls gaita meerphēpi jajaau aajeejim anaabá. Ich mag warag sereeu thān̄um khīupaajā khaugba, amachdēuta Pilato khīupaa s̄iujierram aajem.

²⁴ Mag n̄uu paawai Pilatoou am ipierraa jūrr Jesuuta amach juu ee deejim aajem, amach khōchagpierr i d̄ui amkhīir. Maimua ich soldaaunag thōopüipi jaaujim aajem. ²⁵ Mamu maagwai chi Barrabás cárcel deg s̄ejim aajem, ichdēu õor meeukhapiwia ich ag meeukhaa eepai õor thōotarr kōit. Mag, cárcel deg s̄ierrta weeupüipijim aajem, õrau ig narrjō.

*Jesús meerphē thōotarr
(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32; Jn 19:17-27)*

26 Mag wai naawia Jesús thõopäyaan athaadeeu, woun Simón anum Cirenepierr phöbör ee urum düi thëubaawai, chi soldaaunau Jesuu arrmaa arr pakuls jürr i öphëeu ür jiirpüijierram aajem, Jesús mam ëudee arramkhñir. **27** Maagwai i ëudee õor pöoma wëdurajim aajem. Mag õor khapanag ee ɻainjā ïchab i üapér durrumua i athee bïe wëdurajim anaabá. **28** Mam Jesuu ewag phurba oonaa amag, —Jerusalenpie ɻain, oob mæ athee bïemiet ajim anum. Mag khäyau pãach mor düi pãach chaain khñirjunaata bïebat ajim anum. **29** Mag atagta pãar dau aphuucha aju. Mag jaar ɻain pöd chaain ooba arr khñanau amach khapeen chaain düi dau aphu durrum oowia, “Ùuta jäg mæ chaai chukhu ɻrram” ajugui ajim anum. **30** Ich mag jaar ïchab atcha mag dau aphu wënurrama augau, thõom khõchgau durrsñigta wounaanagamjö, “Maar ür durbagkhabaadët; pãach eegar warre maar bëpbapüit” a iekhajugui ajim anum. **31** Amau mæ mug wai naawia nau mæ thõobapääiwai pa ajaphamta sii jëwamkhñir thubapäimjö ajugui ajim anum. Amau mæ däijä mug nüm, ɻjäga aju khai ajim anum, amachdëu pahachjökhram khñan oowai?

32 Mag chi Jesús arrum düi ïchab numí chi khaibam cárcel deg wai narr khñan arrjierram aajem, agjö thõopääig. **33** Maimua buchagdam “Pörpá durrsñi” anum gaai waaidutkhawia pakuls gaai i meerphëpüijierram aajem, maimua i bigaau chi khaibagnaanjä agjö, ãb i juachaar gar maimua ãb i juawë gar. **34** [Maagwai pakuls gaaimua Jesuu, —Tata, õrau mæ düi mug nüm idëu sii ich jäg khñir okhoobapüi. Amau amachdëu nem wau nümjä

khaugba naawaita mag mu dau aphuu wau num aajeejim aajem.]

Maagwai chi soldaaunau amach appai, “Magan ḡkhaiuta chi khajūa jūaju khai?” awia, mokdaudam bar numua gan aumajierram aajem. ³⁵ Maagwain ūrau Jesuugta eerpapaad thunaajim anum. Mag num düi chi thethem khuunaujā iukhanaa, i wau iekhanaa, daau irua ichdēupai ich peerdu athaju awia irig, —Deeum khuun peerdu autarrpí, puchjā peerdu athá aajeejim anum, puchta chadcha Cristo chaar Ēwandamau jur auwia püitarr khai.

³⁶⁻³⁷ Maimua chi soldaaunaujā īchab sīi i waauwaipai irig vino adchuchúu sim dōmkhīir deechēnaa jūrram khuunau irig, —Pu chadcha judionaan Rey khai, puchdēupai puch peerdu athá aajeejim anum.

³⁸ Maagwai i meerphē jiir wējöm pör ür ēsapdau phākha sim gaai jaau sīejim aajem, khan gaaimata i mag wai naajī. Chi ēsapdau gaai “Chamuuta Jesuu, judionaan Rey” a phā sīejim aajem. [Chi ēsapdau phā sīejim aajem griegonaan meúa, latín meúa maimua ebreonaan meúajā agjö.] ³⁹ īchab i düi chi khaibagnaan numí narr aawai ābmuajā warag i waunaa irig, —¿Pu chadcha Ēwandamau ūor peerdu aumkhīir püitarr khabá? Maguumta, ¿jāg pua puch peerdu auwia, maarjā peerdu aubamma? aajeejim anum.

⁴⁰ Mamu magbaawai jūrr chi khaperaupai irig meeurraraunaa, —¿Maachjā agjö thōopääig atheeta amau maach muig wai numta pua Ēwandam dakhīir warag mag iekha chirá? ajim anum.

41 Mag khāyau maachin, chadcha maachdēu khaigba arr gaaimuata māg naabahab ajim anām. Mamā māg woun chan būrjā pekau chukhu simta amau i māg dau aphāwai wai nāmgui ajim anaabá.

42 Maimua ichdēupai mag iekhapūinaa jūrr Jesuug,—Ya deeu pāchta Reikha bēewai oob mā khīir okhoo chiram ajim anām.

43 Magbaa Jesuu irig, —Íswe pā mā dāi durr wājēu durr chiraimaju ajim anaabá.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41; Jn 19:28-30)

44 Ich mag ed edausīcha nāmta dēgölp edau khībaadēm abarmān edaramjō aadējim aajem. Mag khī thūnān awia edau phūibaajér las tresjō naata deeu edau aardubaadējim aajem. **45** Mag edau āsdawam khībaadēm ee, Êwandamag jēeujem deg ierrgajärcha put nem parrg thuur ēu wējorrtā jārrcha ügthaamua eeg sārr abarmān, warre thoophem numí jijirar jōsisjim anaabá. **46** Mag edau khībaadeewai Jesuu thet, —¡Tata! Nau mā chaaupabaadeewai puata mā akhaardam khab chirumgui ajim anām.

Mag iekha khitām ee warag maach chaaupabaadējim aajem. **47** Magbaawai capitán Romapierr aig sīerrau ichdēu mag oobaawai, —Chadchata jāgan māg wounan chi ajapham ajimgui ajim anām, Êwandam na.

48 Maimua īchab aig õor pōm thūnarr khāunau amach daúa mamagkham oobaawaita āsie thūmaa ewag khīrjuwia pōr jōjōig wētmajierram aajem, amach diig. **49** Mamā thum i khapeen Galilea

durrmua i däi ãba chi ɻainpa bëetarr khñunaun warppaimuata mamagkham thum oo naajim aajem.

Jesús aukhërtarr

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Mag ed aig sñejim aajem īchab woun ãb José anñm, Arimateapierr. Chi Arimatea anñm, Judea durram phöbör ajim aajem. Ich mag José īchab judionaan Asamblea eem woun ajapham ajim aajem, Ēwandam dau na. ⁵¹ Maagwaita ich khapeenau Jesús pär awaag ibëp naawaijā ich chan am igar khaba sñejim anaabá. Magua amau i dau aphñw wai naawaijā ichdëu chan dichba aajeejim anñm. Mag wounau īchab Ēwandamau maach peerdu aumkhñir püju jaaujerr bëeju anñmta nuajeejim aajem. ⁵² Ich mag wounauta, Jesús meebaaradeewai, Pilato aar mawia chi mor mag mee khérñm arraag jëeuwimajim aajem. ⁵³ Mag jëeuwimawia, Pilatoou arrju aai sim abaawai, mawia, eeg paawia, dñesdam ee purëunaa, jëbdi póm durrbü khõpag ee chi khörm wai sñerr ee aukhëraan arrjim aajem. Mag jëbdeg chan agtha ñor ãbjä aukhërba khörwia sñi sñejim aajem. ⁵⁴ Mag i aukhërtarr ed viernes kheeurag ajim aajem, juu ññijem edam athee nem thum khñir khaaugjem ed. ⁵⁵ Mam pamjä chi ɻain Galilea durrmua i düi bëetarr khñunaun ich mag ogduba, chi jëbdi aar wëtwia oojierram aajem amach daúacha, jäga Jesús aukhërjí. ⁵⁶ Maimua wëtwia, thüpag phëwia, i kha phuraag sñi jügdee wau sñujierram anaabá. Maimua noram sñi degpajua ñi khëujierram aajem,

Êwandamau Moiseeg ich iek phäpitarr gaai jaau simjö.

24

*Jesús iiu phiidatarr
(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8; Jn 20:1-10)*

¹ Maimua mag juu ñi khëutarr noram, domighed edpherre agtha khïkhïsu nñwe, uuin wëtjierram aajem chi jëbdi aar oon, amachdëu i kha phuraag jügdee wau wai narr dëi. Mag am wëtum dëi deeum uuinjä am dëi wëtjim aajem. ² Maimua ooimaawai, mokpör pömkhamua chi jëbdi i ee joothu phäär sïrrta chawag pürëupäi thünaajim anaabá. ³ Magbaawai warag ag ee dubnaa oowai, maach Pör Jesúus mordam ich aukhërtarr ee chukkhu thünaajim anaabá. ⁴ Mag amachdëu ooba abaawai, “Keena, ñjäga abarmta mug maadëu oochëba abarma?” anaajim anum. Mag nñm ee oowai, emkhooin numí sii khajüa bëumjö jüa sïsidumta am khïirphee dñuutkhabaichëjim anaabá. ⁵ Magbaawai jäphierr ajaugau pöd am khïir eerpaba sii eeg üthu phöbaadeewai makħunau amach garmua amag magjierram anum:

—¿Chi monakhamta khanthee pârâu i jur wénurrëmma ajierram anum, mug jëbdi ðor khëraag watarr ee? ⁶⁻⁷ I ya iiu phiidwia petabahab. Magua mug khala simgui ajim anum. Khïir eyaa abat ajim anum, Galilea durr aawaiwe ichdëu pâachig, Emkhooi Iewaa pekau pömkham khunau i pur aunaan pakuls gaai i meerppäiju jaaujerr; mama khääi thärijupam ee deeū ich iiu

phiidju jaautarrjä khir eyaa abat ajim anm amag.

⁸ Magbaawaита chadcha i iekhatarr khir ee danuisijierram anaabá. ⁹ Magbaa chi jëbdi aigmua wëtwia, chi d*ü*i wënurraajerr once narr khunnag thum amachdüu ootarrjöo jaauwimajierram aajem. Ich mag thum aig narr khunnagjä ich agjö jaaujierram aajem. ¹⁰ Mag chi uin ich Jesuu once jür autarr khunn aar iek jaauwimarr khunnan, María Magdalena ajim aajem, Juana d*ü*i, María Santiago äpa, mag tag ichhab tagam uinpa. ¹¹ Mamu uinau nem igkha nm chi Jesús khapeenau ūurwai sëukha nmjöo aawai ükhabajierram aajem. ¹² Mamu Pedroou mag ūrbaawai phiidbaadëwia jëbdiig khaphigbaadëjim anm. Maimua ag ee ierr ooimaawai, äba i pureu síerr put appaita ooimajim anaabá. Ichdüu mag oobaawai ich diig mamua ich ödegpain, “Jäga awiata j*ä*g ich aukhertarr ee chukkhu thunáma?” a khirjubaadëjim anm.

*Emaús khud ee ich oopitarr
(Mr 16:12-13)*

¹³ Maimua ich ag edpai õor numí phöbör Emaús anmug wëtjim aajem. Mag Emaús phöbör Jerusalenmua once kilómetros síejim aajem chi warphag. ¹⁴ Mag erebaadëwia khud ee Jesús igwia, “Jägataa i aukhertarr eej*ä* j*ä*g s*í* khäidu parii thunáma?” a iyüu wëtmajim anm. ¹⁵ Mamu am mag iyüu j*ü*rr chikham i j*ü*rr jaaupüp*ü*ig wëtumta, amau ig narr Jesuhchata b*ee*wia am wëtum d*ü*i maa ajim anm. ¹⁶ Mamu amach bigaau mag nurrumjä pöd khaug auba, s*í* deeum khunopiita

naajim anaabá. ¹⁷ Mag wëtumua ich garmuata, —Keena, ḥpāar khandam jaauwaita mæg iyuu wénurráma? ḡjāga jāg pāar ökhíirjuumjö wëtmá? ajim anum.

¹⁸ Magbaawai āb Cleofas aajerrau irig, —Maadēu khan iek agájā amapha simgui ajim anum. Thumaam khuuñau khakhapdö thunum, jāgajī Jerusalén phöbör ee. Pujā īchab ag phöbör ee mæg nemkhoo dichtarrta, ḡāba puchdëupaita khaugba chirū? ajim anum.

¹⁹ Magbaawai ich Jesuu amag, —Khani jāgierráma ajim anum, mæg nemkhoo ee?

Magbaa amachdēu irig jaaumamua, —Jesús Nazaretpierrma ajierram anum, Ēwandam i jaumiie. Irua Ēwandam jua theegau nem khīir pogkhe waaujeejim. Maimua jāga Ēwandamau maach peerdə aaujē a jaauwaijā õrau khakhapdö aajejjimgui ajim anum, chadcha Ēwandam iekta jaau sim. ²⁰ Mamæ mag khitarra phadnaan chi pörnaanau chi thethem khuuñ däimua Pilatoog pur deebajieb ajim anum, jūrr ich soldaaunag pakuls gaai meerphë thōopi jaaumkhīir. ²¹ Amau i jāgbajupii awia marau khīirjuawai ichdëuta israel-naan thum Romapien jua eemua pör öbeer au-jupii naajimgui ajim anum. Mag khīirju naajieb mamæ, viernes i thōotarr ya khāai thārjup pamgui ajim anum, īsim khurau i dau aphuu abarm. ²²⁻²³ Mag nūm ee warag uuin maarjö i igar ükha nūm khuuñau īs edaupherre khīsu nūwe jēbdi aar oothurwia maach jügderraata jaauchéjierramgui ajim anum. Am iek khabá mag chi aukhërtarr ee ooimaawai, chukkhu, sii Ēwandam chognaanta aig

naajim anum. Makhunau amag jaauwai, Jesús iiu sim aajem. ²⁴ Mag jaaubaichém ūrwia agjö maach eem khunaucha chi jēbdi aar oon weetwai chadcha uinau jaau narrjö sīi khāidu parta ooimajierram aajem a īgkhamajierram irig.

²⁵⁻²⁶ Magbaawita jūrr ichdēu amag, —Pāarta khūirjug chukkhu nāmá ajim anum. Ēwandam i jaaumienau phātarr gaai thum ich magta öbēberg maju a jaaujierram, cha pāachdēu mārūg jaau nāmjö; mamu pārau ükhamaphata naabahab ajim anum. Pārau khūirjuawai, ¿í ich Ēwandamaucha jūr autarr aawai ich jāg dau aphuu aju aai khaba sīejī? Mag khabamgui ajim anum. Ya nawe ich mag phā sīerr aawai ich mag dau aphuu aju aai sīebajieb ajim anum. Mamu īchab chi jūr autarr khāuu deeu iiupiwia ichta thumaam khān Pörkhapiju a simjā agjö mag Ēwandam i jaaumienau jaaubajieb ajim anum amag.

²⁷ Maimua jūrr ichdēuta warag amag jaaubaadējim anaabá. Nacha Moiseeu phātarr gaaimua jaaupüpüig khēb chi Ēwandam i jaaumienau phā puatarr gayam magwe, ich igwia bēju a jaau sīsidum thum ajapha jaaudubjim aajem amag. ²⁸ Mag iyuu wētumua phōbördam Emaús anum ee amach di aar barimajierram aajem. Mamu mam pabaimaawai ich Jesuu warag am dakhūr sīi dicham ig sīejim anum, juau ich thāamkhūirjö. ²⁹ Magbaawai amachdēu irig, —Maar aig khāibajē. Ya atcha edau kheeraa sīebahab; khud pū khēujuwai ajierram anum.

Magbaawai chadcha am dāi sīsijim aajem. ³⁰ Mag am dāi thābawia, āba ohoodö thach

khoogpamua pan ich juu ee auwia, Ŋwandamag ūu ajim anaa, thorreuwia, amag ūapüijim aajem, ag na ichdēu aajerrjö. ³¹ Magbaawaita dau eerdə phöbaadëmjö warre i khaug athajierram anaabá. Mamə mag ich khaug atham ee, dau pérbarmjö arrau, am järr ſierrta dēgölp chukkhu aadéjim anum. ³² Magbaawai amach wir aigpai, —Keen, jāguata much thāar eepain muan ich khāijāa a chirajimgui ajim anum ābmua; maimua ũchab maach düi khud ee iyūu urumua Ŋwandam iekpa thumaa ajapha jaaupüpüigmam ūrwiajā mua khaugaa aadéjimgui ajim anum ich khaperag.

³³ Mag amach ap iyūu naawia ich ag bürre deeu bēejierram aajem Jerusalén phöbörög, amach khapeen narr aar jawaan. Maimua oocheewai, chi Jesúz khapeen i däi ogduba wēnurraajerr khūun once thumaa ābam aig podpa thūnum oochëjierram aajem, tagam khūun ũchab Jesúz igar ūkha narr khūunpa āba. ³⁴ Maigjā ūrimaawai amach thumaam khūunau, “Keena, chadchata maach Pörön iiu phiidubarmwai; ya Simonagjā ich oopibarm” a jaau nūmta ūrimajierram anaabá. ³⁵ Mag amachig jaaubaawai, amachdēujā jūrr warm khūnag maguimajierram aajem:

—Keena, magan maraujā pārag jaaukhimgui ajierram anum, maachdēu i ootarr: Irua khabá maar ūkha auwia khud ee maar i däi āba wēttarrjā marau pōd i khaug auba, sii āba thach khö nūm aig pan thorreuwia ichdēu ag na jiiggerrjö jigbaadëm aigta, marag ich khaugpimjö khaugpibaawai, marau i khaug aujimgui ajierram anum jūrr amach

khapeenag.

*Jesuu ich bü däii aajerr khunagcha ich oopitarr
(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18; Jn 20:19-23)*

³⁶ Mag agtha am ich ag iekpai jūrr jaauphōo thanum ee chi Jesús am jārr dñññuchēwia, — Jāgpai nu keena? Oob jāphierrmiet, mu khabahab aichējim anum amag.

³⁷ Mag sīi dēgölp amach jārr dñññubaicheewai jāphierr num iekhau sīi i akhaarta oo nampii naajim anum. ³⁸ Mamu mag jāphierr num oobaawai ichdēu amag, —¿Khanthee pārāu pāach khūirjug eepai “mūta akhaar” an? ajim anum. ³⁹ Pāar iek mag mu akhaar anum, pāadē oobat mu ju aaimua mu būjā agjō. Chadcha much khabahab ajim anum. Mu gaaicha pūrbahut, magnaa ajapha oobat ajim anum. ¿Pārāu akhaar gaai pūrju aai nu, mu gaai pūr numjō? Akhaar chan mor chukhu sierrumgui ajim anum, woun khaba aawai.

⁴⁰ Magnaa chadcha amag ich juajājā oopinaa, ich būjā oopijim anaabá, chadcha mag gaaaimua ichta chikhamnau pakuls gaai meerphē thōotarr ag wounau a khap amkhūir. ⁴¹ Mamu mag ichcha oo numjā sīi warag onegnaa dauderraamjō num gaaaimua ükhaba narr aawai ich Jesús garmuata deeu amag, —¿Keena, pārāu nem inagdam khoog chukhu nuwi? ajim anum.

⁴² Magbaawai amachdēu ãwarrdam wai narr aawai chi phaamdam irig deejieram aajem.

⁴³ Mag ichig deebaawai auwia am dakhūir khöpüijim aajem. ⁴⁴ Mag ãwarrdam khö aaipawiata amag, —Keena, mug much õrau thōujuuta mua pārag jaaujeejimgui ajim anum, agtha maach ãba

wënurraajeewaijā. Moiseeu Ÿwandam iek phâtarr gaai mʉ igwia jaau simjō, ichiita ich jāg mʉch dau aphʉ ajujā jaaujeejimgui ajim anʉm, mua pārag. Maimua Ÿwandam i jaauumienau phâtarr gaaijā jaauunaa Daviuu ēsap Salmos anʉm phâtarr gaaijā mʉ igwia ich mag phā sīsid aawai, chadcha ichdēu jaautarrjōo thum ag eyaa öbérjimgui ajim anʉm amag. ⁴⁵ Maimua mag ichdēu Ÿwandam iek gaai phā sīsidum jaautarr khap amkhīr, ichdēupai am pör öphērg apijim anaabá. Magbaawain chadau i igwia Ÿwandam iek gaai phā sīsidumjā thum khaphʉ nūsijim aajem. ⁴⁶ Magnaa amag magjim aajem ich Jesuupai:

—Ich magta phā sim Ÿwandam iek gaai. Maguata chadcha mʉch chi Cristo ich Ÿwandamaucha jür autarr awiajā dau aphʉ meeju aai chirajimgui ajim anʉm. Mamʉ īchab khāai thārjupam ee iiu phiidʉju arrjā jaau simgui ajim anʉm. ⁴⁷ Mag mʉch chi Cristo iiu phiidʉbarm ootarr khʉnauta amachdēu ootarr nacha Jerusalenpienag jaauunaa īchab durrpierram khʉnagjā jaaujugui ajim anʉm, jāgata khīrjug ajapham jürbaawai Ÿwandamaau amach khaibag chugpaaju aai sim thumaam khʉnag khap amkhīr. ⁴⁸ Mag pārauta mʉ meewia iiu phiidʉtarrjā pāach daúacha ootarr aawai pāarta chi jaauju khʉnaugui ajim anʉm. ⁴⁹ Mag jaauumamua ich Jesuucha amag, Pari magaagan mʉgtarr khur jöpcha murua pāar athee pāijugui ajim anʉm Ÿwandam Akhaar, ich mʉ Ayaucha deeju a jaautarr. Mamʉ mʉig Jerusalén phöbör eepai nūsit ajim anʉm, mag Akhaar bēe nʉm ora. Ūgtharmua ich Ÿwandamaau

püibapüim edta pāar gaai phēs sīeichējugui ajim anum, pāachdēu ootarr thumaam khūnag jaau khaphu jaau wēnūrramkhīir.

Jesús ügthar matarr

(*Mr 16:19-20*)

⁵⁰ Maimua ābmiecha paawai phōbör eemua ich Jesuu am phē arrjim aajem phōbör Betania anumug khudau ma sim ee. Mam phōbör igaaupabaimaawai ügthaag juu hanaa Ēwandamag jēuemamua, —Tata, puata mug atagjā mukhūn wounaan ich jäg ū am phē wai chitajugui ajim anum.

⁵¹ Mag am khīir onee iekhamamua, am dakhīraa edjā baug ee ügthaa papagmamua, warag oohba pamamua Ēwandamau ich aar ügthar athajim anaabá. ⁵² Mag i ügthaag mam oobaawai jēb gaai kanieu phōbkhanaa irig, —Pujöm chan wounaan mug atagjā marau oobam. Puchta chadcha āba maar Pöröu ajierram aajem.

Mag jēeu durrawia, deeu Jerusalenag onee wētjim aajem, amachig jaautarrjö. ⁵³ Maimua Jerusalén phōbör ee pawiajā ich mag ed éepierr Aai i jēejem deg wētwia jēeu durraajeejim aajem.

Éwandam Iek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: alternate spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Woun Meu (alternate orthography)

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

cxcix

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files

dated 29 Jan 2022

974f85ca-2196-54fa-aa19-a0078d3a03e9